

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bc. MARKÉTA KOČENDOVÁ

(český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání - výchova ke zdraví se zaměřením
na vzdělávání)

**POJETÍ ŽENSKÉ HRDINKY VE VYBRANÝCH ROMÁNECH VĚRY
NOSKOVÉ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová Ph.D.

OLOMOUC 2013

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem v ní veškerou literaturu a ostatní informační zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 14. dubna 2013

Bc. Markéta Kočendová

Poděkování

Děkuji paní doktorce Janě Sladové za odborné vedení mé diplomové práce, poskytování rad a materiálních podkladů k práci.

Bc. Markéta Kočendová

OBSAH

Úvod	5
1 Aktualizovaná biografie a bibliografie	7
2 Analýza románu Obsazeno	9
2.1 Syžet knihy	9
2.2 Hlavní hrdinka románu	22
2.3 Vedlejší postavy díla	32
2.4 Kritické ohlasy románu	39
3 Analýza románu Víme svý	43
3.1 Syžet knihy	43
3.2 Hlavní hrdinka románu	61
3.3 Vedlejší postavy díla	67
3.4 Kritické ohlasy románu	74
Závěr	77
Bibliografie	79
Přílohy	83

Úvod

Tématem naší diplomové práce je rozbor románu *Obsazeno* a románu *Víme svý* spisovatelky Věry Noskové, kde se budeme snažit zaměřit se na pojetí ženské hrdinky v těchto dvou vybraných románech, tedy druhém a třetím díle románové trilogie. Toto téma jsme zvolili hlavně z důvodu, že jsme se rozboru díla této autorky věnovali již v bakalářské práci s názvem *Analýza románu Věry Noskové Bereme, co je*, kde jsme zpracovali pouze první část trilogie. Tehdy jsme analyzovali její román jako celek a rozebíraným problémům jsme se snažili věnovat stejně velký zájem. Celý román byl analyzován po stránce jeho tématické výstavby, pozornost jsme věnovali také postavám v románu a celkové kompozici. Tomu všemu předcházela i část věnovaná životu spisovatelky a její bibliografii. Je také důležité zmínit, že román *Bereme, co je* byl prvním dílem románové trilogie spisovatelky a další dva romány, rozebírané v naší diplomové práci, jsou pokračováním dílu prvního.

V této práci se budeme zaměřovat na hlavní postavu, kterou se pokusíme rozebrat podle poznatků Josefa Peterky, jak je publikoval v knize *Teorie literatury pro učitele* z roku 2001.

Celá práce bude rozložena na dvě hlavní části, kdy první část se bude zabývat románem *Obsazeno* a druhá část románem *Víme svý*. V prvních podkapitolách nejprve představíme děj románů s pozorností k místním a časovým okolnostem textu a poukážeme na kompoziční postupy autorky. Následovat bude rozbor hlavní postavy s pozorností k jejím vývojovým aspektům. Posléze ji začleníme do širšího rámce vedlejších postav. Na závěr se hodláme věnovat také kritickým ohlasům, protože ty dotváří celý úsudek na práci spisovatelky, a také jsou schopny uzavřít názor na rozebíraný text. Před vlastní analytickou prací se jen zmíníme o životě spisovatelky, který doplníme o aktuální informace, které se odehrály v jejím osobním i profesním životě od doby odevzdání naší bakalářské práce po napsání práce diplomové.

Cílem naší diplomové práce je analýza románů *Obsazeno* a *Víme svý*. Snažíme se rozebrat je po stránce dějové, poznat názory kritiků, kteří na tyto romány napsali recenze, představit si vedlejší a epizodické postavy v románech a hlavně podrobně prozkoumat způsob utváření hlavní hrdinky Pavly, která je zcelujícím prvkem celé

trilogie. Budeme se snažit poznat a pochopit její charakteristiku, popsat její vývoj a definovat tuto postavu v podobě, jakou jí autorka vtiskla.

1 Aktualizovaná biografie a bibliografie spisovatelky Věry Noskové

Podrobný životopis i výčet děl spisovatelky Věry Noskové jsme uváděli od jejího narození až po rok 2009 v bakalářské práci, tudíž ho zde nebudeme uvádět znovu, ale je přiložen k nahlédnutí v příloze č. 1, či ve zmíněné bakalářské práci. (KOČENDOVIČ, M. *Analýza románu Věry Noskové Bereme, co je*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Katedra českého jazyka a literatury, 2010. 37 s., 5 s. příloh. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jana Sladová Ph.D.) V příloze č. 2 je také přiložena kompletní bibliografie spisovatelky Věry Noskové.

V této kapitole tedy pouze uvedeme aktualizované informace o spisovatelce a její tvorbě po roce 2009. Nosková se profesionálně věnuje psaní beletrie, a také vydává - nejen své - knihy ve svém vlastním nakladatelství Věry Noskové, které provozuje od roku 2003. Od roku 2009 také podnikla několik autorských čtení, v roce 2012 se objevila například v televizním pořadu Show Jana Krause a začátkem roku 2013 o ní byla natočena 13. komnata, což je cyklus příběhů známých osobností, který produkuje Česká televize.

Její bibliografie je doplněna o další knihy, které se setkaly s poměrně velkým ohlasem. V roce 2010 vydala knihu fejetonů s názvem *Přece by nám nelhali*. Je to čtyřicet jedna fejetonů, které spisovatelka Věra Nosková psala pro časopis Týdeník Rozhlas od roku 2006 do roku 2010. Fejetony jsou doplněny fotkami, které pořídil její syn v různých koutech světa. Ve stejném roce vydala Nosková román s názvem *Chraňme muže*; ten získal velmi kladné hodnocení od kritiků. Je to kniha plná různých příběhů mužů, do které spisovatelka zakomponovala citace z knih jiných autorů, i fakta, jež jsou charakteristická pro myšlení, vnímání a jednání mužů, a z toho plynoucí střety se světem žen. Nosková se v knize pozastavuje nad dnešním světem mužů, jaké postavení mají v rodině, v práci i v životě, a upozorňuje na to, že to muži mají čím dál tím více v životě těžší. V roce 2012 pak vydala román s názvem *Příběhy mužů*, který rozvíjí jednu z povídek z předešlé knihy *Chraňme muže*. Jsou to sesbírané příběhy mužů a otců, kteří prošli obludným kolotočem rozvodu či rozchodu. Spisovatelka Nosková knihou upozorňuje na častý a závažný problém dnešní společnosti, který však zatím nezískal příliš velkou pozornost.

Věra Nosková je nadále členkou Českého klubu skeptiků Sisyfos a členkou PEN klubu, nadále se věnuje psaní prózy či kratších fejetonů do různých českých periodik. Vydává knihy ve svém nakladatelství, zúčastňuje se mnoha autorských čtení, literárních besed či přednášek.

2 Analýza románu Obsazeno

2.1 Syžet knihy

Děj druhého dílu volné trilogie *Obsazeno* je situován do Československa do hlavního města Prahy a časově navazuje na obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968.

Protagonistka Pavla, dívka asi jednadvacetiletá, přijíždí ze Slovenska od hrobu svého biologického otce do Prahy tzv. „naslepo“. Překypuje touhou setkat se se skutečnými spisovateli a básníky, patřit mezi ně, psát a publikovat. Nemá zajištěné ani ubytování, ani práci, ani muže-ochránce. První se jí ujímá Joska, mladý umělec, kterého zná ještě ze Strakonic (návaznost na první díl) a který ji svým způsobem k odchodu inspiroval. Ocítá se ve společnosti dalších literárních začátečníků, kteří z pohledu Pavly až s nekritickým obdivem vzhlížejí k pražským intelektuálům. V rámci seznamování s novým tolik vytouženým prostředím se Pavla neubrání vzpomínkám na mládí, které se vynořují v průběhu celého děje.

Protagonistka se tak potýká s vlastní vnitřní rozpolceností a zároveň s rozpolceností společenskou. Joska charakterizuje dobu, ve které momentálně žijí, těmito slovy: *Normalizace, jak strana a vláda tu svou etapu vývoje nazvala, má tři úhlavní nepřátele. Zdravý rozum, elementární hrdost a potřebu svobody. Všechny tyto atributy normalnosti jsou teď zraněné a normalizátoři se svými nohsledy jdou po jejich krvavé stopě.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 8) Teprve z výroku Josky i dalších postav čtenář zjišťuje, že se ocítá v době krátce po zásahu vojsk, kdy pocit vzrnající se osobní svobody mají lidé ještě v živé paměti.

Pavla, alter ego autorky, se tak ocítá v ohnisku společenskopolitických proměn, které v souvislosti s osobními změnami (příjezd do cizího velkoměsta, noví lidé, tíživá sociální situace apod.) vnímá velmi zostřeně a snaží se najít vlastní stanovisko uprostřed roztržité a zraněné společnosti. Reflektuje změny v kulturní oblasti, zánik časopisů, vznik cenzury a hlouběji také přibližuje změny v chování a v přístupu novinářů, ať se jednalo o změny vynucené, či dobrovolné. Nosková pro zintenzívnění situace vkládá do textu autenticky působící záznamy novinových titulků: *V soudružských setkáních*

ujistíme sovětské přátele, že hluboké a upřímné vztahy našeho lidu k národům SSSR budou mít vždy významné místo v myšlení poctivých československých občanů. Mezinárodní setkání více než 70 vědeckých pracovníků organizuje Vysoká škola politická ÚV KSČ. Téma konference: rozbor leninských zásad a kritické zhodnocení nesprávných pohledů na tuto stěžejní otázku. (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 11) Nosková staví Pavlu do kritické opozice vůči takto nastíněným změnám, což dokazuje její komentář...*šířily lepru lísání.* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 11). Negativní stanovisko dále graduje v následném odmítnutí..., které ústí v zásadní otázku o směřování vlastní existence: *Komunistická strategie byla odjakživa založena na lámání charakterů, vyznačovala se cynismem a patolízalstvím, odpudivým nevkusem. A je to tu zas. Jak v tom marasmu budu asi tak žít?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 11) Toto tázání přímo odkazuje k jednomu ze zachycovaných tematických plánů knihy.

Původní lineární záznam žité současnosti protagonistky je proložen retrospektivním vstupem (vzpomínka na párty ve Strakoncích), který zároveň naznačuje posun v ději a textu. První kapitola románu Obsazeno končí vzpomínkami a myšlenkami na rodný domov a zároveň si hlavní hrdinka uvědomuje, že i když má Strakonice a své kamarády i rodinu ráda, nikam se neposune, a proto chce z toho místa pryč. Je pevně rozhodnutá, a tak odjíždí do Prahy, vstříc novým zážitkům, lidem a vysněnému životu.

Pavla začala pracovat jako servírka, ona říká *jídlonoška*, v pražském hotelu Imperial. Svou práci popisuje od ranního nástupu: *„Stojím v pozoru ve vyrovnané řadě mladých jídlonošek. Vstala jsem už o šesté, pořád jsem ještě ztěžklá medem polospánku. Na černých šatech nám svítí sněhové zástěrky do pasu lemované nabranou kraječkou, z krajky máme ve vlasech čelenku jištěnou sponkami. Mezi zády a zadkem nás přetíná bílá mašle. V osm propukne snídaně, do té doby musíme prostřít pro dvě stovky strážníků. Hrabeme kopytem, chceme se před šichtou ještě trochu najíst.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 35) Obsluhuje i zahraniční hosty z kapitalistické ciziny. Jsou pro ni neznámým fenoménem, tak je hltavě pozoruje. Jak se chovají, jak reagují, jak komunikují mezi sebou a uvědomuje si rozdíly mezi nimi a sebou. Sama definuje svou pracovní pozici: *„Číšník, muž redukovanej na slouhu, který druhým věčně petintruje, za to přece bývá odškodněn drobnými, které se slévají do významného finančního toku.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 36) Nová situace a sociální zázemí, kdy se stěhuje ke svým dvěma spolupracovnicím, nepřináší vytouženou změnu. Ani do pracovního kolektivu

nezapadla. „*Ach jo, kolegyňky, což neplujeme v těchto zahnívajících vodách na jedné lodi, či spíše v jednom zapomenutém podpalubí? Co se tak nade mnou ušklíbáte? Kolektiv ji nepřijal, připišou mi zas do kádrových materiálů. Ať si trhnou! Stejně jsem jim to tu podepsala jen na půl roku. Jen tudy procházím, dámy!*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 40) Na pokoji Pavla bydlela se dvěma kolegyněmi z práce - s Heluš z Liberce a s Maruškou z Chomutova. Přivydělávaly si prostitucí. Dívky si vyprávěly o svých zážitcích s muži v domnění, že Pavla spí. Tak se postupně seznámila se světem sexu bez lásky. Spolubydlící si v její nepřítomnosti bez dovolení půjčovaly její oblečení a jejím zubním kartáčkem si čistily hřebeny na vlasy. „*Vysílala jsem k nim přece jasnej signál: Žít a nechat žít. Mohly si všimnout, že je nesoudím, že vedle nich mírumilovně koexistuju a neruším jejich samičí kruhy.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 47) Nejenže Pavla byla rozčarována z práce, pracovního kolektivu i svých spolubydlících, že si to takto v Praze nepředstavovala, ale o co hůř, Heluš s Maruškou na Pavlu přenesly fileky, muňky, žlutohnědý plochý hmyz. „*V hlavě mi hučelo: obsazena! Napadena a okupována upírským hmyzem! Jako všechno v týhle pitomý zemi.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 47) Zde Nosková odhaluje další významnou rovinu titulu *Obsazeno*.

Pavle končil šestiměsíční pracovní poměr. Byla opět najisto rozhodnuta: „*Pryč odsud. Jenže kam?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 47)

Pavla si určitou dobu přivydělávala jako modelka, která stála jako předloha studentům malířství. „*Smiřuju se s tím, že jsem v roli modelu nevyhovovala. Jenže původně jsem doufala, že si na akádě vydělám víc než ty tři stovky. Vystavovat se nahatá pro oči, které nevidí individuum s jeho třaskavým nábojem, citovejma potřebama a bohatým duševním životem, ale řeší jen jakési výtvarné problémy, záležitosti světla a stínu, vyjádření hmotnosti, modelování oblin, přitom nebyl žádnej rajc. I když – nejsem naiva. Věděla jsem, že jakmile se svlíknu, budu rovna pucláku s kytkou, míse s hruškami či zoranymu poli s hejnem vran. Jenže přijmout roli pucláku stojí jisté stoické úsilí.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 52) Tuto brigádu jí dohodil student s přezdívkou Rocco, do kterého se Pavla zamilovala. Po promilované noci, kterou ona vnímala jako vstupní bránu do vztahu, se doví, že Rocco má před svatbou. „*Nemohla jsem vědět, že má před svatbou. Neřekl mi, mizera, že místo samičky po jeho boku je obsazeno.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 58) Pavla přespávala několik nocí v garsonce kuchaře Miloše z hotelu Imperial, kde kdysi pracovala. Je jí smutno, ani neví z čeho. Čtenář je ale schopen pochopit její náladu. Hlavní protagonistka je opět bez práce, bydlení má přechodné jen

na pár dnů a i když si ještě nedávno myslela, že má novou lásku, díky které bude mít i práci a snad i bydlení, to vše se změnilo během okamžiku. Ve vysněné Praze je už nějakou dobu a je opět na začátku a nemá nic.

Pavlu navštíví v Praze bývalá kamarádka Irena ze Strakonice. *„Takže tenhle sen si už můžeš odškrtnout, Pavlušo, nebo ne? Žiješ si v Praze..., jenže co z toho, žejo. Měla ses nějak dostat na vysokou,“* vytrhuje mě z chmurného duetu se skeptickým skřetem Irenka s vyčítavou a posměšnou intonací. *Skřet ve mně Irču s gustem nakopává do zadnice – zastíračky obzorů, ale musí uznat, že podpásovka se jí povedla.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 66) Irena se k hlavní postavě nechová pěkně. S ironií popisuje její život v Praze, vysmívá se jí a poučuje, že si to tak rozházela s rodinou. Vysvětluje Pavle, že i když taky není úplně vzorová, vždycky se se svými rodiči nějak domluvila. Pavla si ale v duchu uvědomuje, že Irenka je opečovávaná studentka a jedináček, a tím je v jiné situaci než ona. Irena bez vědomí Pavly domluvila sraz s Alešem, známou strakonickou firmou, nadsamcem. Aleš kdysi býval frajer, který střídal holky a dělal si zářezy do postele. Chlubil se, jen zářil a všechny dívky po něm toužily a všichni kluci se s ním chtěli kamarádit. *„Podkrovní pokojík slavného nadsamce... No! Holoubci hřadujou na parapetu. Zářezy na pelesti za zkolený holky. Pořád nic? Navrhoval nám tenkrát na mejdanu u Bobiny skupináč. Už to máš?“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 67) Shrnuje informace o Alešovi Irenka, aby ho připomněla Pavle. Když se ale obě se známým nadsamcem osobně sejdou, jsou překvapené. Už před nimi nesedí ten slavný, usměvavý Aleš. Pavla popisuje první dojmy ze setkání. *„...Jenže během prvních pěti minut z něj pověstná spontánní radost vyprchala, vybledly mu samečkovské barvy. Něco ho žralo. Schoulil se, koukal víc stranou než na nás, kouřil a klopil do sebe piva, jako by chtěl v těchto činnostech překročit plán. Oči v pavučinkách prvních vrásek, pleť zešedlá tabakismem, zteřelá flámováním...“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 67 - 68) Vše se záhy vysvětlilo - Aleš se oženil s jednou svojí spolužačkou ze školy potom, co s ním otěhotněla. Mají spolu syna, ale manželství není zaplněno láskou a Aleš trpí a hledá milenkou. Pavla nemá zájem, ale Irena si s Alešem dává sraz, aby to s ním ještě zkusila. *„Myslíš, že se dá rychle do kupy? Zejtra máme spicha. No co, zkusím to s ním, nekul očka, Pavlušo. Třeba bude ještě použitelný.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 73) Irena chce kontakt i na Josku: *„...Irenka pak ze mě ještě tahá kontakt na Josku, že prý ho možná taky prubne, kdyby se Aleš ukázal nedostačivě. Slovo prubne mě nějak podráždilo, ale přesto jí kontakt dávám, přepisuje si telefonní*

číslo z mého sešitku na procvaklou jízdenku, předávám jí ho tak chvatně a ochotně hlavně proto, abych se jí už konečně zbavila.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 73)

Protagonistka se schází po hospodách s básníky a umělci, aby od nich nasála životní moudrost a životní zkušenosti. Sama si klade otázku, proč se schází s lidmi, kteří jsou od ní diametrálně odlišní. Je představena básníku Toníčkoví, který je římskokatolického vyznání a je redaktorem časopisu. *„Redaktor, katolík a básník, natěsnáni v jednom statném těle, Josku docela rádi vidí a představením mladé básnířky jsou potěšeni. Podáváme si ruce, a jak si při tom hledíme do očí, poznáváme, že se zase jednou potkaly dvě měkčí náтуры se sklonem k mudrování. Joska mě u kolegy deponoval a viditelně si oddechl.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 80)* Pavla mu dává přečíst některé své básně a psaní vůbec. Toníček je nadšený a vybízí ji, ať své věci vydá. *„Splavně, opojně se rozjíždí naše kamarádství, možná i spojenectví, poroučíme si u fízla už třetí dvojku muškátu. Jenže proč o mně mluví jako o nádobce?“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 81)* Oslovuje Pavlu „Nádobko!“ ve smyslu biblickém, že je jako žena, Eva, nádobou hříšnou. Nemyslí to ale zle, dodává shovívavě, že žena je jen malá nádoba a v ní jen málo hříchů, a proto jí říká zdvořile - nádobko. Pavla toto vysvětlení přijímá, ale zároveň ji napadá, jak by asi katolický básník Toníček nazval či popsal vzadu sedící bandu básníků - ochlastů, na které si ona již svůj názor celkem udělala. Toníček tlupu básníků shrne verši svého oblíbeného autora Jana Zahradníčka:

*„Ukazuje se smýšlení mnohých
Ale protože nemají vlastních tváří
nosí je na kabátech
to své smýšlení
na kterém nezáleží už zbla*

tak jako na jejich tlachání.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 82)

A nakonec dodá jen - amen. Toníček nabídne Pavle, že jí pomůže s psaním básní a zve ji k sobě na noční pravidelné psaní. *„Hodný a docela trpělivý pan učitel po mně cosi chce, stojí nade mnou, hledí na to, co jsem spáchala, a je nespokojen, ale mně to s posuzovatelem za zády nikdy moc nemyslelo, bývám napjatá, roztržitá, a dokonce malinko otrávená. Jenže neúnavná dobrota a něžný přítelův nátlak rozpouští mé ego ve svých teplých vodách.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 85)* Hlavní postava románu je ráda, že potkala někoho tak hodného, jako je Toníček, že se jí ujal ve psaní, pomáhá jí a povzbuzuje ji, sama ale přemýšlí, proč vkládá tolik nadějí a energie do ní, když sám

ještě žádnou prvotinu nevydal. Již několikrát bylo vydání jeho sbírky na spadnutí, jenže pak přišla válka, po ní vláda komunistů a Toníček, jakožto napomahatel emigrantů, dokonce seděl chvíli ve vězení, a potom už bylo jasné, že za tohoto režimu nic nevydá. Toníček je kupodivu s touto věcí smířen a vysvětluje Pavle, co to vlastně je – být básníkem a jaký by měl takový správný básník být. „*Vysvětluje, že být básníkem je poslání, milost, stav duše, básník je vyvolenec, kníže slova a svědomí světa a za to všechno má být nejvyššímu tvůrci jedině vděčný. Jestli básníkovi verše vyjdou ještě za jeho života nebo budou jednou snad objeveny a oceněny příštími generacemi, na tom tedy opravdu nesejde. Je neskromné, zavádějící, povrchní, a dokonce pyšné chtít publikovat. K čemu laciná sláva? Básník nebaží po pochlebování snobů, honorářích, štosování vydaných knížek, musí hlavně na sobě pracovat!*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 87) Jeho byt je další nocležnou pro Pavlu. Ona na jediné posteli, Toníček na zemi.

Blíží se Vánoce a Pavla jede domů do Strakonic. Popisuje komunistické obchody v předvánočním čase. Prázdné výlohy, mlčící fronty, kolekce, mandle a oříšky už před týdnem došly. Pavle se vybavují dávné vzpomínky. U babičky našla i fosforovou růži, „*...která kdysi zdobila namačkané vlny na hlavě mladičké Zploditelky zvané Černá růže. U okna ji nechávám nacucat světlo, a pak sleduju, jak se mi v kornoutku z dlaní světluškově rozžíná. Je mi zároveň pět, patnáct i momentálních dvaadvacet, ocitám se v hadích závitech klouzavého času.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 91) Pavla vzpomíná i na svého otce. Není smutná, že ho vlastně nikdy nepoznala, ani že je mrtvý a už ho nepozná. Má pocit, že je pořád s ní, že je v ní. Cítí jeho přítomnost v každé buňce svého těla, ve své povaze i v bledé pleti, kterou po něm zdědila, v neuronech mozkové kůry. Pavla sedí v kuchyni u babičky a vracejí se jí vzpomínky na dětství. „*Dlouhé nohy jsem vtěsnala do prostoru pod stolem, do skryše, v níž jsem se kdysi tajně učila číst. Zanořuji lžiči do bílé, zeleně žíhané polévky, v duši vlídný klid. Co je na dětství tak mocného, že nás čím dál tím víc dojíká? Vždyť si jasně vzpomínám, že za moc nestálo. Jenže čas ve vzpomínkách kramaří, přeskupuje je, zahrabává do humusu podvědomí nebo je vynáší jak falešnou kartu. Jsem uhnětena také tím, co jsem prožila. Přitom se na paměť nedá spolehnout.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 92)

Na dotaz babičky, jak se jí daří v Praze, milosrdně lže. O skvělé práci i bydlení. Nechce babičku zarmoutit. Babička Pavle popisuje, jak s dědečkem vystoupili ze strany komunistů: „*Nech zbytečnejch řečí, povídám mu. Rači mi vysvětlí, co tu dělají ty tanky. To sme jako ňáký zločinci? A ted' navíc eště všude kafráte, že je to v pořádku. Tak to di*

do hajzlu, soudruhu. A jak si von nechtěl ty legitimace vode mě vzít a schovával hnáty za zádama, tak sem mu je hodila na zem. A bylo po prdeli!“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 96) Pavla se historce směje a je ráda, že už ve straně nejsou. Babička je taky ráda, jen Pavlina matka má strach o své syny, že nebudou moct studovat a nenajdou si dobrou práci. Babička si z toho ale nic nedělá a Pavla tuto situaci dál už nekomentuje.

Pavla chtěla původně ve Strakonících prožít Vánoce s rodinou, tak jako kdysi. Vzpomíná na tehdejší dobu, kdy ještě ve Strakonících žila a popisuje do detailů zvyky a situace, které se v jejich rodině na Vánoce dělaly. Jde na adventní koncert svého nevlastního bratra Josefa a setkává se po dlouhé době se svou matkou a otčímem. *„Holka, tak jak žiješ? optal se přátelsky taťka, nervózní z toho, že mezi lepšíma lidma nesmí žvýkat párátka, ale okamžitě odvrátil pohled, neboť netoužil po odpovědi. Co kdyby se dozvěděl, že se mám nevalně, že by se mi hodila nějaká pomoc? Zastav se někdy, pozval mě odvážně, aniž pohlédl na svou Mínu, která se pořád ještě pro oči návštěvníků koncertu demonstrativně a křečovitě usmívala.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 107) Matka ji ale na Vánoce nepozvala. *„Je nás dost na jednoho kapra, co si budu zvat další hladovej krk, řekla prý Zploditelka, a protože v tu chvíli vypadala jako krkoun, popuzeně dodala: No co. Chtěla do Prahy, tak ať si tam táhne za těma svejma kamarádíčkama, ...“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 106) Pavla je zraněná, čekala a myslela si, že jí její rodina na Štědrý den uvítá u večeře a toho odmítnutí a odehnání je jí líto. Snažila se být ostražitá a nebrat si vánoční čas, ani návštěvu doma moc k srdci, ale nakonec má pocit, že si naběhla a dokonce pláče.

Pavla se ve Strakonících potkala s Mikim, který tvrdí, že se také přesouvá do Prahy, a potřeboval by u ní nějaký čas přespat, než si něco najde. Ta představa ji děsí. Snaží se nějak vymluvit a vymanit se ze spárů neodbytného Mikiho. Uvědomuje si, že ani ona sama nemá kde bydlet a nemá žádnou práci. Nakonec se jí podaří dostat se od Mikiho a vymluvit se na různé věci, ale nerozchází se s bývalým milencem a kamarádem v dobrém.

Pavla získala brigádu. Ve Sjezdovém paláci v parku Julia Fučíka bude ples. Pavla s ostatními kolegyněmi bude na plese obsluhovat. Mezi servírkami je i zdravotní sestra z věznice Pankrác, Míša. S tou si Pavla nejvíc porozumí. Pavla si našla i nový podnájem. Nalezená brigáda i střecha nad hlavou však nejsou na moc dlouho a nejsou ani ideální. Pavla opět nezapadá do kolektivu. *„Cítila, že jsem nejslabší článek stmelěného kolektivu, nevěděla, že notoricky, neboť já a jakýkoli kolektiv k sobě*

chováme krajní nedůvěru. Nemohl by se život na chvíli konat bez nerváků? zakňučela jsem v duchu, ale věc byla jasná, jak pravil Darwin a Joska, přizpůsob se, nebo zhyň, tj. seber se a maž domů, což je právě teď podnájem u kočkové báby. Rezignuj na obstarávání živobytí, zahuč pod deku a jen skuč, nejez, pij vodu z kohoutku, a až nebudeš mít pro kočkobábu peníze, nech se zase vyrazit na ulici...“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 112 – 113)

Pavla touží po tělesné lásce, ale nemá se kde vykoupat. Občas proto proklouzne do hotelu Imperial, kde půl roku pracovala, takže to tam dobře zná. Ví, v jaký čas bude nejvíc neviditelná, a tak zvládne přeběhnout tajně do tamější koupelny a tam se umyje a vypere si nejdůležitější prádlo v umyvadle. V podnájmu, kde bydlí, se nesmí koupat, nesmí si ani prát. Všude v domě jsou kočky a Pavla se bojí, že smrdí kočičinou, a proto nakonec hledání lásky raději odkládá. Pavla se nad ránem vrací z brigády do podnájmu. *„Trčím na refýži. Jak prašivý psi stahují se ke mně olysalé myšlenky, hořké představy, syčící otazníky. Za zády mám černý masiv Stromovky, parku, v němž jsem ještě nebyla, neboť na tak prostinkou radost nemám čas ani pomyslení. Kolem se do dálek rozpíná noční Praha protkávaná světly signálních barev, pořád ji miluju, i když je to láska nešťastná, jednostranná.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 118)

Následující večer obsluhuje na plese ministerstva vnitra. Pavla s údivem pozoruje opilé bachaře, vyšetřovatele, estébáky, fyzly, špiony. Ožírají se mnohem rychleji a důkladněji než ostatní „plesouni“. Pavla zírá - tohle jsou největší držitelé moci - sebevědomá a vyžraná smečka - všemocný póvl.

Pavla bydlí s ještě dalšími pěti děvčaty u *„bezdětné vdovy po kdysi majetném pražském fotografovi“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 123). Přezdívá se jí KOČKOBÁBA, protože bydlela spolu s dalšími jedenácti kočkami a demonstrativně kočky stavěla vysoko nad lidi, ve kterých se už několikrát zklamala a nevěřila jim. Pavla dostala od madam nabídku, že když jí bude dělat služku a uklízet v domě, bude tam moct bydlet zadarmo. Nabídku si celkem rychle promyslí a odmítne, protože nejde vlastně o normální úklid, ale o odstraňování nečistot po tlupě koček, které veškeré své přirozené potřeby dělaly kdekoli se jim zlíbilo. Pravidla pro bydlení byla opravdu přísná, Pavla se tu nesměla koupat, prát si tu, spala na křesle se židlí, nesměla telefonovat, pouštět si rádio a už vůbec ne mít návštěvu. Pavla nakonec přestoupila zákaz paní domácí a vykoukala se ve vaně. Byla přistižena a je opět bez střechy nad hlavou. *„Trčím na chodníku ve světle šikmých paprsků obklopená taškami, u nohy papírový kufr zpevněný*

lišťami. Hni se někam. Vzpamatuj se, holka vykoupaná. Pořád se přece musíme o sebe starat, zajišťovat si potravu a jeskyni na přespání, hledat bezpečný kout. Každé zvíře to dělá.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 130) Pavla neví, co dál, utíká se myšlenkami někam pryč, dává tím vymyšleným místem a příběhem odpočinout mozku, pak se vrací do reality a dělá rozhodnutí. *„Dobře. Budu si v nejbližší hospodě číst a psát básničky až do zavírací hodiny. Pak se zabalím do hadrů a přespím u sklepa nebo u pudy nějakého domu. Až budu mít hlad, ukradnu něco v krámě. Nebo zkusím žebrat? Někdo si mě všimne a poštvě na mě orgán. Skončím ve vězení nebo v blázinci. Už ti zbejvá jen kriminál, řekla přece Zploditelka. Proč ne? Hlavně že budu v teple a pod střechem.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 131) Je zoufalá. Pavla si vzpomněla, že má nadřeknuté pracovní místo servírky v Olympii. Zašla tam a vnutila se pro okamžitý nástup. Tu noc spala v šatně na pultu. Pod hlavou tašku, přikrytá kabátem. Na druhý den šla ihned na doporučení inzerátu ke staršímu pánovi. Podavatel inzerátu si představoval, že nocležnice mu občas poskytne sex a nebude muset platit nájem. Pavla za sebou práskla dveřmi a běžela na další doporučení do bytu lékařky, která pro změnu požadovala občasné hlídání dítěte.

Na Národní třídě potkává Pavla Josku, který se vychloubá třítydenním pobytem v Paříži. Údajně kvůli překladu Rimbauda. Nakonec se prořekne, že ze všeho nejvíc ho zajímaly pařížské prostitutky. *„A pokud jde o tu Paříž – důležitý přece je, že jsme tam ty tři neděle vůbec byli! Nasáli jsme atmosféru... Musela jsem se tvářit nechápavě, protože změnil tón a optal se s nevěřícím pousmáním: No neříkej, že bys to nebrala! Drápl mě trn závisti, až jsem se lekla.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 139) Pavla se snaží udržet vlastní hrdost. Oponuje Joskovi a kritizuje ho za jeho prodání se režimu jen kvůli takovýmto výhodám a zážitkům. Joska se ale brání a hádá se s ní. Rozhovor se začíná stáčet na to, co vlastně kdo dokázal a jak na tom je. Pavla se zamyslí sama nad sebou. *„A co básničky? Radši nedomejšlet. Básnictví holek nemá koule, říkají drsní poetové. Básničky jsou tu od toho, aby oblejzaly nakladatelství plná bejků a nechávaly se překotit pro nejistý příslib redaktorské přízně. Já vůbec často zapomínám na to, že jsem ženská. Představuju si prostomyslně, že jsem hlavně člověk. Jenže jsem víc definována číslem podprsenky, poměrem obvodu pasu k bokům, hladkou pletí a hřívou dlouhých vlasů než čímkoli jiným. Být bejk, to je na metál. O krávě lze říci jen tolik, že je blbá nebo dojná.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 140)

Pavla neustále řeší svou sociální situaci, ale zároveň trpí nedostatkem kulturní příležitosti, což byl hlavní motiv příjezdu do Prahy. Proto jede za svým idolem, jazzovou zpěvačkou, do bytu. Když ji ta slavná žena uvidí ve dveřích, prohlásí: „*Ale jo. Je to dobrý. Figuru máš. Hele, já ti nesnáším hubený ženský! Totiž ženská, kerá má kozy, má i srdce, víš? A bez srdce se nedá zpívat.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 142) Zpěvačka má problémy s alkoholem. Je sama a tak unavená a vyřízená, že již nezvládá koncertovat. Pavla u ní stráví odpoledne, opije se s ní a vypráví jí vymyšlené příběhy a baví ji. Zpěvačka toho moc nenamluví, ale snaží se dát Pavle rady do života a pořádnou lekci. „*V životě čeká jedna lidožroutská šelma a tou je vosamělost. Víš, vo co de. V životě. Mít jednoho jedinýho chlapa, kerej bude třeba plešatej a vobloustlej, to je fuk, ale bude vedle tebe každou noc usínat. Když máš věrnou duši, tak ti celej svět může políbit prdel. Jenže ty sis asi vysnila, jak stojíš na jevišti a hejbáš lidem s citara, žiješ po bárech a pro mužský seš lákavej bonbón, žejo? Hele, kočko, dybych byla tvoje máma, řekla bych ti: Dcerunko, vdej se, nech si udělat pár krásnejch dětiček a toč se kolem plotny v bílý zástěrce.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 146) Pavla nakonec ukončuje návštěvu a odchází. Přesto všechno, co zažila a slyšela, cítí ke zpěvačce velký obdiv. Při odchodu si vzpomene na citát básníka Reverdyho: „*Umělci, které jsem poznal, mi znechutili umění – umění, které jsem poznal, mě smířilo s umělci*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 151)

Pavla nakonec podnájem u lékařky získala a hlídala i dvouletého syna Richarda. Doktorka Radana není špatná, ale Pavle připomíná Zploditelku. „*Zas jedna matka, která má v moci potomka a šikovně drží v šachu jeho tátu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 154) Pavla je přesto ráda, že našla ucházející bydlení a snad má na nějaký čas aspoň s něčím vystaráno. „*Spím na vypůjčené váleňdě v pronajatém poloprázdném pokojíku vysoko nad Prahou, půjčuju si cizí batole, piju kafe od vděčných pacientů mé bytné. Můžu o to všechno kdykoli přijít – vím, co umí náhoda, přesto jsem klidná, a dokonce jaksi šťastná.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 157)

Pavla se občas toulá Prahou s partou básníků a umělců, navštěvuje divadelní klub Viola a dostává se mezi lidi, po kterých tolik toužila a kvůli kterým do Prahy tolik chtěla. Někteří ji už poznávají a znají. „*A co ty? Já vím. Seš noční motýl. Tajemná básnířka čekající na svou hvězdu...*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 161) Pavla se při jedné takové toulce za zpěvů pražských odrhovaček dostala ve vzpomínkách až k dětství, kdy

jako malá holčička si zpívala s maminkou písničky, snila o své budoucnosti. Objevil se i dědeček se svou věčnou kapkou u nosu i mlčenlivá babička lomozíci nádobím.

Parta lidí zatím došla do soukromého bytu a tam se při písničkách zakázaného Karla Kryla všichni propili k ránu. „*Bylo nám zle, ale nebránili jsme se, jako se otrávení jedovatejma houbama nebrání výplachu žaludku. Hlavu v nás zdvíhal vzdor, vzteklá lítost, nenávisť, opovržení, samé hnací emoce, jenže jsme věděli, že až deska dohraje, emoce necháme tiše dobublat, aby se dalo nějak žít.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 170) Když ráno za Pavlou zaklaply venkovní dveře, ani nevěděla, ve které části Prahy je.

Pavla se svěřuje své bytné, lékařce, se svou zklamanou láskou k Roccovi. „*Dovyprávěla jsem příběh o mně a o Roccovi, ale hned jsem zalitovala. Tlačil se mi z přeplněné, frustrované mysli na světlo, chtěl být viděn, zhodnocen, třeba i rozmělněn, ale hlavně zbaven bolesti. Svěřila jsem se jí s tou láskou, planými nadějemi a následnou tragikomickou frustrací snad proto, abych ji nahlédla nasvícenou ještě z jiné strany, světlem jiného pohledu. Vyržena ze tmy mého mozku leží tu teď ta nevšední suma prožitků v jarním slunci nahá jako stažená králik, vydaná všanc soudu poměrně chladné kalkulantky. Já vůl!*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 175) Byla okamžitě zkritizovaná, že mu nemůže být rovnocennou partnerkou bez vysokoškolského vzdělání. A že i když Pavla ví, že Rocco nebude mít nikdy naplněné manželství, že si tu ženu bere jen kvůli bytu a zázemí, i tohle doktorka Radana chápe a obhajuje to. Pavla je z rozhovoru otrávená, snaží se to zaspát a zapomenout na to, ale zároveň ji napadá, že by i tento nepříjemný rozhovor mohl narušit vztah mezi ní a doktorkou a začne se pomalu obávat konce, který už tak moc dobře zná. „*Bytná přece není žádná svěřovací kamarádka! Je klíčem k současnému, celkem klidnému životu. A klíčovým lidem se nemá odhalovat ledví.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 178 – 179) Pavle se opět potvrzuje nestabilita přátelství mezi ženami. Autorka románu *Obsazeno* se tomuto tématu věnovala už v prvním díle *Bereme, co je*. Je to pravděpodobně jedna z jejích zásadních životních otázek, které se odvíjejí od špatného vztahu s matkou.

Svěřené dítě si vytvoří lepší vztah s Pavlou než se svou maminkou. Té to se synem moc nejde a Pavla začne tušit vážný problém. „*Richard křičí, kňourá, praštil do talíře a ohodil sebe i mámu omáčkou, vyklání se jí z náruče, až málem vypadne, vztahuje po mně ruce. Vidím, že je zle, a tak mizím, zalezám s hrnkem kávy do svého pokojíku.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 182) Doktorka rázně vstupuje za Pavlou do pokoje a oznamuje jí, že se bude muset vystěhovat. Že k ní půjde bydlet její sestra, která si

našla práci v Praze a Richarda jí taky pohlídá. A bude to pro ni lepší, protože to bude rodina a ne nějaká cizí holka. „*Roztočil se známý, kořenyrvoucí vír. Přenesl mě do hučícího prázdna. Radana, Richard, desáté patro věžáku na okraji metropole, všechno to zmizelo v tichém, zlověstném tornádu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 184)

Pavla má aspoň ještě práci v kavárně. Její postarší kolega číšník, který jí nedává žádné její spropitné, ji neustále obtěžuje nemravnými návrhy a neustále jí něco nechutného šušká do ucha. Pavla by si normálně uměla s takovou situací poradit, ale teď nechce přijít ještě o místo, tak to musí vydržet. Bohužel ji ale vypátral Miki a zatelefonoval jí. Pavla beze slova pokládá sluchátko a okamžitě odchází z práce. Tohle už je prostě moc věcí a ona nemá na vybranou. „*Mění se lidé, kulisy, nepřizpůsobivost outsidera nikoli. Útěky, nouze a odmítání za mnou lajdají jak prašiví psi. Mám toho po krk. Něco se musí stát.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 187)

Pavla je vyčerpaná. Ztrácí chuť bojovat. „*Jsem už v koncích s nápadama. Přešla mě chuť bojovat, bylo zjevné, že nouze, odmítání a neúspěchy se mým životem táhnou jak inkviziční průvod. Jako kdyby za mnou někdo vysílal zlověstná, účinná prokletí. No kdo asi?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 189) Pavla nejenom že už nemůže, ale taky dost věcí svaluje na Zploditelku. Ta jí sice nepomáhá, ani finančně, ani za ní nepřijede, nepohladí, nepovzbudí, ale na druhou stranu má přece Pavla to, co chtěla a teď si musí poradit sama, když se chtěla osvobodit a postavit se na vlastní nohy.

Kamarád Svaťa ji zavedl ke svému příteli - malíři Jiřímu, který Pavlu nechá spát ve svém ateliéru. „*Svaťa už odešel, Jiří si listuje ve složce mých básní. Nevím, proč se za ně najednou stydím. Ze srovnání mi vychází líp malování, není tak sebestředné a vymyšlené jako poezie. Neobešlo by se bez skutečné práce. Přiděluje mi gauč a nese deky a polštář, ukazuje koupelnu, kterou bych bez něho nenašla, neboť je skryta za dveřmi ze staré šatní skříně.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 192 – 193) Pavla je za podnájem vděčná, ale ujišťuje Jiřího i sebe, že je to jenom na pár dnů. S bojovnou náladou se každé ráno vydává do ulic hledat bydlení i novou práci, ale bohužel se jí nedaří. Dokonce jde i zpátky do hotelu Imperiál prosit, aby ji vzali zpátky jako číšnici. „*Vy... venkovský! Každá si myslíte, že vám Praha bude ležet u nohou. A teď ti to došlo. Že neleží. No já tě chápu, ale žádný volný místo prostě nemám.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 194) Později se schází se zdravotní sestrou Míšou z pankrácké věznice, která je zásobena zbožím z Tuzexu, tedy zbožím z kapitalistické ciziny. Návštěvu si užije a Míšu poprosí, aby se jí zkusila poptat po nějakém bydlení. Míša se ale celkem urazí,

protože nevěděla, že je na tom Pavla tak zle a myslela si, že jí Pavla pozvání a pohoštění oplatí. Za pár dnů se sejdou na nákupy a Pavla zjišťuje, že není pro Míšu výhodná kamarádka a jen by jí visela na krku, a tak tuší, že je konec tohoto nevyplácejícího se přátelství. Pavla je vděčná aspoň za bydlení u Jiřího, který jí i každý den donese chleba a mléko a někdy i víno. Bohužel ale záhy zjistí, že se Jiří v ateliéru věnuje nejen svému malování, ale také své milence Jituně a Pavla jim teď jejich scházení přerušila. Pavla od Jiřího odchází do nového podnájmu, byl to pro ni svatý Jiří a ve dveřích se na rozloučenou neobratně objali.

Pavla sehnala podnájem v suterénu jednopatrového domku na Žižkově. Pavla opět bydlí a navíc v pěkném bytě a sama. „*Co teď? Kterej další sen si splním? Že se tak ptám! říkám si před zrcadlem. Tahle holka potřebuje urgentně lásku. Nebo alespoň, jako první pomoc, jedno parádní milování. Teď už půjde všechno snáz, když konečně bydlím.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 206) Na mejdanu se u Pavly sešli její nejbližší. Toníček básník, Zdeněk hudebník a Pavlin bratr Josef se svou milou. Společně zpívali, tančili a recitovali poezii. Kladli si vzájemně otázky a přemýšleli nad tím, proč vlastně píšou, jestli psát musí, nebo je to jen tak pro radost, protože se potřebují vypsát z toho, co je ve světě bolí a těší. Po večírku všichni odešli, jen Zdeněk zůstal s Pavlou a přišlo to, na co tak dlouho čekala a po čem toužila. Milování se Zdeňkem. Ten rozjařený hudebník, plný energie a humoru, se v intimní chvíli zachoval jak manžel po dvaceti letech společnéhožití. Pavla byla zklamaná. „*Měla jsem teď jedinou starost – jak se šetřilka s láskou co nejdřív zbavit. Oči mu nešťastně tékaly, zjevně nevěděl, co má dělat, jak se zachovat. Seděl v trenýrkách u stolu a upíjel vodu. Ten poměrně komický obraz se mi chystal vyrýt stopu do paměti, ale o to jsem tedy rozhodně nestála. Nechci být u každé snídaně, psaní básniček nebo při čtení u mého stolu obtěžována vzpomínkou na tenhle výjev. Vypadni, vykřikla jsem v duchu, a Zdeněk, který mi odečítal z pohledu, si konečně natáhl kačata.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 212) Pavla dává za pravdu jejím kamarádům, kteří jí vždycky říkali, že je jí na pouhej sex škoda. Nakonec uznává, že taková zkušenost s ne-láskou je taky v životě zapotřebí a že to právě ji určitě nemine.

Pavla dostala práci uklízečky. Má pružnou pracovní dobu. Bohužel ji ale navštíví dcera majitelky bytu a oznámí jí, že si maminku už nechá u sebe a ten byt bude brzo k mání. Nabídla jí byt jako první, ale Pavla musí ihned složit třicet tisíc, které samozřejmě nemá. Tak musí podnájem opustit a opět se ocitá bez domova. „*Jenže kam se teď vrátit? Ateliér svatého Jiří je jistě už zase okupován ukňouranou milenkou. Co*

takhle znovu otestovat Toničkovu přátelství? Pomyslela jsem na hodného katolíka jako zbloudilec v horské vánici na bernardýna se soudkem rumu. Jako zálesák v tundře na poslední vlhkou zápalku. Začala jsem se těmi metaforami bavit. Ne že by byly nějak zvlášť originální, ale aspoň jsem nějak zaměstnala mozek.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 216) Pavla jede za Toničkem požádat ho o nocleh, ale zjistí, že se stěhuje domů do Opavy, že odchází do důchodu a nikdo ho tu už nechce. Změnil se, podlehl okolí a současnému stavu v zemi, je jako vyměněný. Pavla si s ním už nerozumí. Jejich přátelství končí. „Sbohem, příteli, rozloučila jsem se s katolíkem po křesťansku a pohládila ho po tváři, protože už teď se mi po něm začalo stýskat.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 222)

Pohár trpělivosti přetekl. Pavla se rozhodne odjet na jih Čech. „Vyplněna těšením a matnými nadějemi, vyhoupla jsem se následujícího rána na vysoký schůdek rychlíku a rozjela se na jih.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 222) Tímto Nosková uzavírá děj knihy.

2.2 Hlavní hrdinka románu

Hlavní hrdinkou románu Věry Noskové je postava Pavla. Ta je zároveň protagonistkou a zároveň vypravěčkou celého příběhu. V tomto druhém díle trilogie s názvem *Obsazeno* se ocitá v Praze, kam přijela ze svých rodných Strakoníc. Tam prožila svoje dětství a dospívání v komplikované rodině, se špatným vztahem k matce a bez otce. O Praze celou dobu moc snila. To vše se odehrává v prvním díle trilogie spisovatelky Věry Noskové, který se jmenuje *Bereme, co je*. Tomuto dílu jsme věnovali celou bakalářskou práci, proto se k němu zde již nebudeme vracet a pouze odkazujeme k naší práci bakalářské. (KOČENDOVIČ, M. *Analýza románu Věry Noskové Bereme, co je*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Katedra českého jazyka a literatury, 2010. 37 s., 5 s. příloh. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jana Sladová Ph.D.)

Postavu Pavlu se budeme snažit v této kapitole analyzovat podle poznatků Josefa Peterky, jak je uvádí ve své knize *Teorie literatury pro učitele*.

Jako první se zabýváme důležitým charakteristickým rysem hlavní postavy, a to tím, že je zde koncipována strategie individualizace. „*Individualizace, tj. odlišení*

obrazu člověka jedinečnými osobními rysy v rámci zvoleného typu či vzoru. Individualizace jako věrnost jednotlivému je z historického hlediska relativně nejmladší. Archaické myšlení nedokáže přijmout osobní a uchovává jen exemplární.“ (PETERKA, J., 2001, s. 144) Nosková použila tento proces individualizace při výstavbě postavy Pavly. Protagonistka je tedy koncipována na základě tohoto principu. Nosková ho dosahuje především důslednou konfrontací Pavly s ostatními postavami románu. Pavla tím získává své osobnostní rysy a dá se zařadit mezi určité typy lidí. Je nejen inteligentní a intelektuální, ale je i dost sečtělá a má úzký zájem o literaturu, nejvíce však o poezii, kterou se snaží i ona sama psát. V této oblasti dochází k největší konfrontaci s přítelem básníkem Joskou. V románu můžeme najít spoustu dialogů, ve kterých je hlavní hrdinka v rozporu s bývalým kamarádem, se kterým si dříve rozuměla. Hlavní problém je v tom, že Joska se přizpůsobil momentální době a komunistickému režimu a píše básně tak, aby mohl publikovat. Pavla má na to ovšem jiný názor, režimu se podvolovat nehodlá a radši si nechá názory a poezii takovou, jakou cítí, než aby ji přizpůsobovala době i za cenu, že jí žádná sbírka básní nevyjde a nebude moct ani pracovat v oboru. „*Joska to stihl. Vyšla mu útlá knížka hravých veršů, ale ty snadno snesla i farizejská současnost, neboť převážně bavily a jen malinko dráždily...Joskovu knížku jsem si koupila, pobavila mě, ale pak jsem si musela říct: A to je všechno?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 12 – 13) Touto ukázkou z románu můžeme pozorovat, že autorka Pavle sice nadělila protirežimního ducha a že se protagonistka nehodlá zaprodát, ale zároveň můžeme vycítit, že přece jenom bojuje se závistí. Pavla má poetické cítění, ale přece jenom bojuje v Praze o holé přežití, neustále hledá práci a bydlení a nějaké peníze by se jí hodily. Za to Joska peníze má a navíc pracuje v oboru a vydává sbírky básní, které sice nejsou nekvalitní, ale Joska je přizpůsobuje režimu. „*Za verš shrábne řadovej básník devět korun. Zasloužilej umělec bere dvanáct, národní umělec dvacku... Slušnej náklad je tak těch třicet tisíc výtisků..., vysvětloval mi jednou Joska, načěž sčítal, násobil, zalamoval si kupecky prsty a nakonec se pochlubil, že si za poslední sbírku konečně pořídil auťák. Řadovej básník! Moc pěkněj výraz. Kroutila se ve mně hád'ata otazníků: Jak může bavit poetu básničkování za účelem koupě plecháče?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 76 – 77) Toto je další citace, která nám ukazuje rozpor mezi Joskou a Pavlou. V románu můžeme obdobných konfrontací najít spoustu, a jak děj běží, tyto dvě postavy se sobě vzájemně víc a víc vzdalují. Tímto se však právě utváří individualistický rys Pavly, kterou si poměrně úzce můžeme díky těmto

rozhovorům mezi ní a ostatními postavami zařadit do určitých typů osobností a později se dá odhadnout její charakter a vlastnosti.

Další pohled, kterým se můžeme na postavu autorky podívat, je pohled z hlediska charakterizace postavy. Tato charakterizace je rozdělená na několik částí. První část zohledňuje postavu v rámci jejího zevnějšku. Zajímá nás tedy fyzický vzhled postavy, její oděv, její výraz ve tváři či mimika. Co se týče druhého dílu trilogie Věry Noskové, zde se tolik o vnější podobě hlavní hrdinky nemluví. Ta je popsána spíše v prvním dílu *Bereme*, co je (viz bakalářská práce). Autorka v druhém díle *Obsazeno* barvitě popisuje zevnějšky jiných postav, ale tím se budeme zabývat až v další kapitole. Co se týče Pavly, můžeme její krátký popis nalézt například při nástupu do nové práce. „*Na černých šatech nám svítí sněhové zástěrky do pasu lemované nabranou kraječkou, z krajky máme ve vlasech čelenku jištěnou sponkami. Mezi zády a zadkem nás přetíná bílá maše.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 35) Zde autorka popisuje zevnějšek celé pracovní skupiny při ranním nástupu v hotelu, tedy spíše než konkrétní fyzické určení postavy je popis konkretizací nově přijaté pracovní role. V románu se dá nalézt ještě pár zmínek o Pavle, kdy spíše vzpomíná na otce a uvědomuje si, svou podobnost s ním v bledé pleti či barvě očí. Zmínky o těle hrdinky má i například zpěvačka, kterou Pavla navštíví. Když se objeví u ní ve dveřích, umělkyně si ji prohlédne a prohlásí: „*Figuru máš. Hele, já ti nesnáším hubený ženský! Totiž ženská, kerá má kozy, má i srdce, víš?*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 142) To jsou jen pouhé útržky o podobě hlavní hrdinky. Autorka nemusela znovu barvitě líčit podobu Pavly, jelikož ji detailně popsala již v prvním díle své trilogie. Zároveň je patrné, že Nosková zde směřovala pozornost čtenáře na jiné rysy protagonistky.

Nejdůležitější a autorkou nejhojněji využívaným postupem, který dotváří charakterizaci postavy, je nitro hrdiny. Je to vnitřní řeč a myšlenky postavy. V našem případě jsou tyto myšlenky a skryté představy Pavly, zobrazeny jako komentáře vypravěčky. Pavla, zároveň vypravěčka příběhu, ve svých myšlenkách popisuje různé pocity i vzpomínky na lidi, místa a na to, jak jí v té chvíli bylo. „*V klidné mysli stopuju náznaky vzrušení, obav, těšení... Jen spěte ve svých doupatech, domlouvám jim, teď si chci naplno užít tuhle chvíli.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 31) Z této citace je patrné, že Nosková svou postavu konstruuje také s ohledem na minulost. Součástí jejího vnitřního života jsou také asociativní vzpomínky, což utváří hlubší obraz Pavly jako životné postavy. Vzpomínky podporují představu Pavly jako přemýšlivé dívky s potřebou

neustále bilancovat současný stav života v souvislosti s minulostí. Zároveň jsou pak vyjádřením jisté vykořeněnosti postavy, tápání a z něj plynoucí potřeby stále znova ohledávat směřování svého života. Vzpomínky Pavla ukončuje těmito myšlenkami. „*Sem patřím, tady bývám šťastná bez zjevné příčiny. Jenže u Otavy, natož ve Strakonících ze svého života nic neudělám. Je to jen nepatrný kousíček světa, maloměstská past a klec, šmírácké oko, kotlík rozvařených křivd a ponížených životů.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 32) Kvantitativním zdůrazňováním vnitřní řeči pracuje autorka se svou postavou především, dává čtenáři možnost nahlédnout do jejího nitra, což se stává podstatným stavebním prvkem prózy a zároveň důležitou částí charakterizace postavy. Jindy pak spisovatelka dotváří situaci a pocity své hrdinky podobnou vnitřní řečí. Takovou názornou situaci můžeme najít například v okamžiku, kdy Pavla navštěvuje svého přítele a spisovatele Toníčka a zjišťuje, že jejich přátelství zřejmě končí, že se Toníček změnil a lituje toho, že k němu vůbec přišla. Rozhovor mezi těmito dvěma postavami je prokládán právě pocity Pavly. „*Takže on s tím nedá pokoj! Jenže co když za předstíraným zraněním nevězí chladná nedůvěra, ale začínající paranoia? Z předsínky, kde měl vařič, zaznívalo nerozhodné cinkání hrnků. Neměl mě po té mé lamentaci beze slova opouštět! Kašlu na pitomý kafe! Ach jo, neměla jsem za ním chodit.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 220)

V neposlední řadě je také důležité zmínit, v rámci charakterizace postavy, stanoviska druhých postav k postavě hlavní. Jelikož je v tomto případě vypravěč vypravěčem personálním neboli přímým, měl by mít limitované informace. O sobě samém má informace neomezené, ale o ostatních postavách se může pouze domnívat o jejich postavení vůči němu či jakémukoliv problému a může popisovat pouze to, co jiné postavy opravdu řekly. Pavla sama, jako vypravěčka příběhu, nemůže vidět do hlavy ostatních, a proto je nelogické, aby popisovala jejich myšlenky. O těch se může pouze domnívat, že takové jsou, ale je nutné se zmínit o tom, že to pouhá domněnka je. Autorka ovšem několikrát pochybila zřejmě proto, aby dosáhla toho, že svou hrdinku nasvítí v tak kladném světle, že i ona sama občas dostává jako vypravěčka moc, že vidí do hlav ostatních postav. Jako příklad tohoto nelogického psaní můžeme uvést citaci z části, ve které Pavla vede rozhovor s Joskou, který se právě vrátil z Paříže. Jejich rozhovor je proložen ne myšlenkou Pavly, ale právě Josky. „*Nelze se divit Pavlině zatrpklosti, říkal si přitom. Živoří na okraji, na její básničky teď není doba a bůh ví, jestli někdy bude. Hlavně že je hrdá, že se neprodala! Měl bych jí už jednou vysvětlit, že člověk se vždycky tak trochu prodává. I ona, servírka, tj. lepší služka oceněná osmi*

stovkami měsíčně... Já se alespoň neprodávám hluboko pod cenou, připomněl si spokojeně.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 138) V tomto případě autorka neupozorňuje na to, že si Pavla pouze myslí, že má takovéto myšlenky Joska v hlavě, ale přímo přenáší roli vypravěče z Pavly na Josku. Spisovatelka zde výjimečně přenesla roli vypravěče na jinou postavu z důvodu, aby ještě víc čtenáři zpřístupnila a opodstatnila chování Pavly, k čemuž volí věrohodnější komentář jiné postavy. Podobnou situaci můžeme nalézt i v okamžiku, kdy Pavla prožila nocleh u Toníčka a ráno mu jakoby vkládá myšlenky do hlavy. *„Vzhlíží ke mně dlouze, nábožně, ale také vyděšeně, sbírá se z podlahy za praskání kostí a vrzání kloubů a za chvíli už sedí u svého stolku, neboť se musí vypsát z dusivých pocitů. Slyším, jak žbluňkavě polyká zteplalou vodu a přitom se pere s hříšnejma myšlenkami, s mužským chutěma na nádobku.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 94) Zde již autorka neužívá externího vypravěče, ale stejně se musíme zamyslet nad tím, do jaké míry je Pavla schopna vědět, že se Toníček pere s myšlenkou na ni, že po ní sexuálně touží. Postava Toníčka se sice může takto tvářit a protagonistka může empaticky vycítit, co mu běží hlavou, ale v té situaci je třeba si uvědomit, že se jedná pouze o úsudek Pavly, který je zde předkládán jako fakt. Zde autorka poněkud podrývá věrohodnost vypravěče. Obdobných míst však v textu nenalezneme mnoho.

Další a pro nás zřejmě nejdůležitější rozdělení charakteristiky postavy je na přímou a nepřímou. Charakteristika přímá, nebo ji také můžeme nazvat vnější, je explicitní hodnocení vlastností postavy. Tedy je to přímé vyslovení toho, jaká postava je či jak se chová. Nosková toto jasné hodnocení postavy používá spíše u postav vedlejších než u postavy hlavní. Pavla jako vypravěč často komentuje jednání ostatních postav spíše negativně nebo se vůči němu vyhraňuje. Zajímavé je, že i když přímo hodnotí negativní vlastnost nějaké vedlejší postavy, zároveň ji i tato vlastnost může přitahovat a podnítit ji k reflexi. *„Tváří se přátelsky, vytváří iluzi bezpečí, neboť díky hereckému talentu umí vytvořit jakoukoli iluzi. To všechno je mi známo, ale kupodivu ve střehu nejsem, neboť – co mi dnes ještě může? Hledím mu poklidně do zákeřné tváře a s mírným rozladěním mi dochází, že mě hysterici zajímají. Mají v sobě bodlák, jed, brusný kotouč. Jak to v nich asi pracuje? A kde k takové výbavě přišli?“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 102) Tato citace byla vybrána z části románu, ve které se Pavla po delší době setkává s Mikim. S ním prožila spoustu situací, o kterých je psáno v prvním díle trilogie (viz bakalářská práce). Zdá se, že hrdince Pavle chování Mikiho připomíná i její matku. Tu také považuje za hysterickou, a tak vyplouvají na povrch myšlenky typu, který jsme v citaci mohli zahlédnout. Řadí tedy tyto dvě postavy do jedné kategorie

právě díky přímé charakteristice, kterou mají oba společnou. Jindy můžeme najít přímou charakteristiku, která nehodnotí postavu negativně, i když jsou vyjmenovány negativní nebo nechtěné vlastnosti. Pavla se i přesto, a možná právě proto, s danou postavou cítí dobře. Takovým příkladem může být kolegyně Míša, se kterou Pavla nějaký čas obsluhovala na plesích a vyhledala ji i v pozdější době. „*Míšin pohled na svět a jeho složitosti je osvobodivě jednoduchý, přímočarý, je prostoreká a veselá. Joj, jak se vedle ní volně dýchá! Co jí nevoní nebo je otravné svou složitostí, pošle bez váhání do hajzlu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 115) Přímá charakteristika vedlejších postav je významným konstitučním prvkem charakteristiky hlavní postavy, tedy je důležitou součástí její nepřímé charakteristiky. Součástí přímé charakteristiky je také jméno postavy. Autorka dala své protagonistce jméno Pavla, které pochází z latinského Pavlus, které v překladu znamená malá, nepatrná. Tento význam může doplňovat nejniternější pocity hrdinky. Malá vůči velkému světu, kterému musí čelit sama.

Charakteristika nepřímá, neboli vnitřní, se zakládá na přímém záznamu jednání postavy v konkrétní situaci. Nehodnotí přímo postavu jako takovou, jen vykreslí situaci a chování dané postavy, z čehož si teprve čtenář vyvodí, jaká asi ta postava je a jaké vlastnosti má. Odůvodní si až sám, proč se takto zachovala a vytvoří si podle toho názor. V tomto případě jsou to všechny chvíle, kdy Pavla hodnotí jiné lidi tím, že se k nim nějak chová. Typickým příkladem, takovéto nepřímé charakteristiky, může být situace, kde protagonistka po delší době vyhledá bývalou kolegyni z práce, Míšu, jde k ní na návštěvu, užívá si dobrého jídla a pití, kosmetiky ze zahraničí a podobných věcí a celou dobu to vypadá, že se sešly dvě kamarádky. Ovšem návštěva končí způsobem, kde si právě můžeme všimnout chování hlavní hrdinky, která prozrazuje až při loučení svůj původní a hlavní důvod tohoto setkání. „*Příště se sejdeme u tebe a zopáknem si to, jo? Nakoupíš nějaké dobroty, pomějeme se..., přerušila mi vzpomínání Míša. To těžko, hlesla jsem s rukou na klíce. Už zase jsem totiž přišla o podnájem. Paní doktorka mě vyšoupla, vzala si do bytu sestru z venkova. Jsem teď v aťasu u jednoho malíře, ale je to jen nouzovka. Vlastně jsem se tě přišla zeptat, jestli bys o něčem nevěděla.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 196) Autorka nechala svou postavu zachovat se tímto způsobem, i když v mnoha částech románu takovéto chování u jiných lidí odsuzuje. Sama ale dál v textu přiznává, že to bylo chování zákeřné. „*Tak tohle byl ode mě jasnej podraz.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 196) Víme, v jaké situaci se nachází a pouze hledá řešení. Tušila, že kdyby se o svém záměru zmínila hned na začátku, tak by se s Míšou, která nemá ráda složité věci a problémy jiných lidí, ani neviděla. Proto zvolila variantu

druhou, bohužel více zákeřnou. Jindy ovšem můžeme najít takovéto chování Pavly plné lží, kdy ovšem více než na sebe, myslí na druhé. Tak například jedná při návštěvě Strakonic, kdy sedí ve staré známé kuchyni u své babičky, jí horkou koprovou polévku a babička se jí začne ptát na život v Praze. Pavla má možnost svěřit se s tím, že je život v Praze krušný, že nemá stálou práci ani zajištěné bydlení, ale nechce svou babičku zarmoutit, a proto si začne vymýšlet. „*Konkrétní otázky raději nepokládá, neboť se trochu obává toho, co by uslyšela. Jenže kdepak, já ji nezklamou, nezarmoutím, nezahrnu nesnesitelnou pravdou, ale vtípně, mile a suverénně lžu, protože se ve mně probral a vypjal k výkonu můj biologický otec zvaný Jano Kecálista, jehož jsem růžovou kopií.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 92 – 93) Takovéto chování není pro Pavlu příliš typické, v podobných chvílích říká spíše pravdu nebo nemluví vůbec a v textu se namísto jejich odpovědí objevují její vnitřní myšlenky a přemítání. Zde nám ovšem autorka přímo ukazuje, proč se takto její hrdinka zachovala. Přiznává, že nechce babičku zarmoutit a možná je zde i druhý motiv tohoto chování, a to že se protagonistka může obávat toho, že by se případně její odpovědi na žití v Praze mohla dozvědět její matka, proto tedy vše přibarvuje a tváří se spokojeně. O tom se však již spisovatelka nezmiňuje. Čtenář se dovídá pouze o konkrétním chování postavy v určité situaci a její záměr či důvody si již odvozujeme sami.

Z hlediska literárních směrů zde můžeme mluvit o pojetí postavy jako realistickém. „*Realistické pojetí obrazu postavy zdůrazňuje komplexnost hledisek a plnou informovanost jak o společenském statutu, doloženou množstvím detailů, tak o osobnosti.*“ (PETERKA, J., 2001, s. 146) Autorka postavu konstruuje jako realistickou, protagonistku situuje do konkrétního časoprostorového rámce i společenského dění, který významně nenarušuje, stejně její sociální a typové zařazení naznačuje potřebu čtení jako postavy realistické. Autorka se zaměřuje na jasné vymezení Pavlina vzdělání, profesí, které vykonává, i jejich majetkových poměrů či rodinného zázemí, které zrovna pevné není. „*Prohlížela jsem si fresky obtáčeující celičkou koncertní místnost hudební školy, abych se nemusela dívat do té široké, tučné tváře s malým nosíkem, aby mé oči náhodou na matku spontánně a bez sebekontroly nepromluvily.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 106) Tato ukázka pochází z momentu, kdy hlavní hrdinka jede do Strakonic podpořit svého bratra Josefa, který má svůj první koncert. Protagonistka tam jede i přesto, že ví, že se bude muset setkat se svou Zploditelkou. Setkání je ovšem rychlé, nucené a spíše hrané kvůli okolí. Tímto nám autorka ukazuje, jaký vztah a postavení

hlavní hrdinka ve své rodině má, což je rysem postavy realistické, zařazené do určitého společenského postavení, které například v její vlastní rodině není příliš lukrativní.

Co se týče jejího vzdělání, víme již z prvního dílu, že Pavla vystudovala gymnázium ve Strakoncích a dále se hlásila na vysokou školu, na které ale bohužel nestuduje, protože tomu zabránila její matka. „*Touze studovat se v mém případě vyšklobila vlastní matka, ostatním zparchantělý režim, a těžko říct, co bylo horší.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 53) To je další ukázka z mnoha reálných konstatování, které v románu můžeme najít a které nám tedy tvoří postavu realistickou. Doplnují to i zmínky o jejím aktuálním věku dvaadvaceti let, popisy rodiny a vzpomínky na jednotlivé její členy, tehdejší bydlení ve Strakoncích a nová bydlení v Praze. Autorka nám tedy shrnuje jednotlivé atributy protagonistky a doplňuje je o nové aktuální zážitky a informuje nás o ní takovým způsobem, který předkládá obraz reálného člověka, přemýšlivého, plného vnitřních rozporů a také chybujícího, přesto se snažícího žít podle svého přesvědčení bez morálních kompromisů.

Protagonistka je tedy nejenom postavou reálnou, ale také zde můžeme mluvit o postavě vývojové neboli, kontrovertní. Postava se mění v čase, nabývá různých zkušeností a přeměňují se její původní představy a iluze. Postava je tedy kontrovertní v linearitě vyprávění. V druhém díle trilogie se hlavní postava přeměňuje a smiřuje s mnoha aspekty, které ji trápily dříve. Je to hlavně neustálé hledání otce, kterého sice již nezastihla a nemohla si s ním vytvořit vztah, ale s touto skutečností se smířila a je v tomto ohledu klidná. „*Nemám proč po něm tesknit, neboť jsme spolu až příliš, cítím, jak je přítomen v každé mé buňce, mám ho v očích, povaze a bledé pleti. V neuronech mozkové kůry.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 92) Dříve ji trápil nejen neexistující vztah s otcem, ale hlavně špatný vztah s matkou i zbytkem rodiny a některé pokřivené vztahy s přáteli. To vše mizí v minulosti a protagonistka si uvědomuje, jak čas vše změní a některé věci zahojí. „*Co je na dětství tak mocného, že nás čím dál tím víc dojírá? Vždyť si jasně vzpomínám, že za moc nestálo. Jenže čas ve vzpomínkách kramaří, přeskupuje je, zahrabává do humusu podvědomí nebo je vynáší jak falešnou kartu. Jsem uhnětena také tím, co jsem prožila. Přitom se na paměť nedá spolehnout.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 92) Tímto autorka svou postavu posouvá dál v probíhajícím čase a mění ji. Pavla dospívá a mění některé názory, přehodnocuje dřívější stanoviska a překonává i pocity křivdy, které ji mnohdy svazují v jejím jednání. Dokládá to například citace, ve které se hlavní postava setkává v Praze se svým nevlastním bratrem, který zde začal

studovat na konzervatoři. „*Já jsem nevděčník, odpadlík a černá ovce, zatímco bráškovou rouno je andělsky bílé. Rodičové i prarodičové jsou na něho pyšní a studenta konzervatoře živí, šatí a fandí mu. Kupodivu nezávidím. Navzdory tomu, že při hledění do bratrovy tváře pociťuju, že pořád ještě za sebou táhnu valník plný trapasů, křivd, vzpomínek na vulgaritu a podrazy, to vše dovršeno bezmyšlenkovitým, tupým zavržením.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 45) Hlavní postava svému bratru nezávidí, jen konstatuje, jakou roli v rodině hraje ona. Posun ve vnitřním vývoji postavy je patrný především v proměně jejího postoje k bratrovi, když si jemu tváří v tvář uvědomí, že on za spáchané křivdy nenese odpovědnost, což ji umožní si s ním nalézt vzájemné porozumění. Protagonistka se tedy v díle vnitřně vyvíjí a dokáže si zpětně uvědomovat svůj posun. To můžeme vidět například na této její myšlence. „*Svět mě skřípnul, předvedl názorně, že dobrého je v něm málo, dnes už nad spoustou lidí, jevů a projevů neohrnuju nos.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 100) Co se týče postavy vývojové, autorka v rámci tohoto pohledu na postavu svou hrdinku nejen směřuje se spoustou skutečností a přenáší tím Pavlu do světa dospělosti, ale zároveň se i postava sama stává zkušenější díky věcem, které zažívá a několikrát je řeší špatně. To si ale záhy uvědomuje, a tím se posouvá vpřed. Její postava tím dospívá, tedy vyvíjí se, a je schopná se poučit ze svých chyb a dalším věcem čelit lépe a řešit je produktivněji.

Autorka dodává již vývojovým charakterem své protagonistky další znak své postavě, a to právě znak jejího dospívání. Typizaci, ke které lze snadno sklouznout, se spisovatelka snaží vyhnout již procesem individualizace. Postavu ztvárňuje sice jako jednoznačně realistickou, vývojem i přímou a nepřímou charakteristikou, ale zároveň je tato postava utvářena v kontextu (post)moderní literatury, pro kterou je také příznačné produkovat postavy – hypotézy. To znamená, že jsou sice určitou měrou vysvětleny a objasněny, ale ne do takové míry, abychom byli schopni celou postavu přechít jednoznačně, tudíž abychom byli schopni předjímat a vědět, jak bude tato postava jednat v budoucnu. Postava - hypotéza nám je vysvětlena jen částečně. Má tendence k hypotetizaci, to znamená, že je to postava nejednoznačná svým významem, pro čtenáře není jednoduché ji přímo přiřadit k určitému jednotnému typu. Dá se říci, že dějová linka se odvíjí přímo úměrně s hypotetickým vývojem postavy. Autorka svou postavu pojala jako hypotetickou, její jednání není dopředu předvídatelné, její myšlenky jsou mnohdy ambivalentní povahy a jejich nesourodost často zapříčiňuje epizodickou krizi a předjímá náhlý posun, jehož motivy nejsou recipientovi dostatečně patrné. Pavla

také není postavou vyloženě kladného charakteru, s níž by se čtenář mohl jednoznačně ztotožnit. Její trpké životní zkušenosti ji někdy dovedou také k jednání, s nímž není možné souhlasit, stejně jako vyhrocená kritičnost postavy může být mnohdy příznakem přesahu ve smyslu odnímání jednoznačné definovatelnosti charakteru.

Naproti tomu dala autorka postavě do jejích myšlenek také skřeta, který je někdy skřet – realista, jindy skřet – vysmívač a podobně. Tím obhajuje právě některé osobnostní rysy hlavní hrdinky a zpětnou vazbu, kterou si protagonistka vytváří sama na své chování. Pavla v sobě má nejen kritičnost vůči okolí, ale je schopná i soucitu, porozumění, umí i přijímat od ostatních nejen to zlé, ale i dobré. Pavla sama zjišťuje, že poznává samu sebe díky tomu, že se snaží poznat a pochopit své okolí. *„Proč lezu tam, kde o mě nestojí? Proč šmíruju paskřivce všeho druhu? Nejspíš proto, že chci, musím vidět zblízka svět, jaký je, sáhnout si do ran jako svatej Tomáš. Nevěřím různěm vyprávěnkám, lidi si toho navymejšlej! Jsou mi docela fuk nějaké názory, proklamace, teorie... To, co lidi říkají, je nic proti tomu, co si myslí a co nakonec dělají. Tají své skutečné postoje, skrývají animozity a zbujelou sebestřednost, strategické úvahy, smrtící nenávisť, hryzavou závist... Usilují o utajení toho všeho, křejou se, jak se dá, ale neuměj to dokonale, leccos prosvítá skrz tváře, chování, gesta. A já to chci všechno bůhvíproč vidět, zjistit, neboť mám až masochistickou potřebu dotýkat se materiálu, z něhož je uhněten náš svět.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 77) Tato ukázka myšlenek hlavní hrdinky nám ukazuje, co všechno v sobě má za touhy, jak vnímá své okolí a svět kolem ní a o co se v něm vlastně snaží. Chce poznat vše okolo, lidi a jejich myšlenky, jejich chování, a tím si možná vyvodit různé závěry, díky kterým bude schopna více pochopit. Dá si věci do souvislostí a pomůže jí to s vyrovnáním se se svou minulostí a zároveň i přijme svou budoucnost.

V poslední části se budeme zabývat autorčinou postavou po stránce její reprezentativnosti. Nabízí se nám otázka, jestli Pavla vůbec reprezentativní je a pokud ano, co vlastně reprezentuje? V trilogii Věry Noskové můžeme zjistit, že Pavla představuje typ osamělce, individualisty, uzavřeného člověka, hledače vlastní cesty za štěstím a seberealizací. Důležité je nejenom to, o co Pavla v životě usiluje a co se snaží vybojovat, ale také to, co si nese v sobě. To totiž také utváří její osobnost a možná i tím představuje určité typy osobností. *„Nutmavě vzpomínám, co mi kdo ještě podivného či nepřátelského řekl, a jde mi to hravě, mám ty výroky v hlavě jak kvasící zeli v kadečce: Všechny ste jenom fuchtle. Je to starej tlustej mizera, ale na tebe by byl hodnej. Vošustil*

– *vopustil. Vy ste náká studentka, žejo? Jedete na Vánoce k mamince... Je to jiná kvalita! Co je ti to všechno platný, když nemáš vysokou? Snažím se obsedantní plky vyhnat z mysli.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 190) Zde autorka představuje vše, co Pavlu svazuje, a tím je především přejatý myšlenkový rámec sebehodnocení od druhých. Neustálé sebenahlížení očima společnosti za užití jejich nejnegativnějších hodnotících klišé. Právě svár přijatého společenského negativismu v posuzování druhých s touhou po vlastním kladnějším sebehodnocení je nejvlastnějším konfliktem příběhu, který se odehrává přímo v kontextu vývoje postavy. Zde autorka názorně poukazuje na urputný svár v nitru postavy a touhu jej překonat, vyvlastnit se z něj, což ovšem není tak jednoduché a nelze to provést okamžitě. Postava tedy musí jít dál svou urputnou cestou hledače, rozháraného osamělce. V tomto pojetí sváru vnějšího světa (společnosti) a vnitřního světa (hledaného já) je postava reprezentativní. S odstupem lze říci, že v postavě Pavly v jejím vnitřním světě se zrcadlí obdobný konflikt, který charakterizuje schizofrenní náladu společnosti v období normalizace. Pavla tedy svým pojetím reprezentuje náladu společnosti i její rozpolcenost. V díle můžeme najít například i několik hesel či myšlenek, které hlavní hrdinka vyřkne pro sebe, ale zároveň vyslovuje pomyslná motta, která mohou být chápána v celospolečenském měřítku jako ozdravná, či charakterizující. „*Odmítám se o svůj sen strachovat. I když cíl zklame, cesta k němu může být parádní.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 13) „*Musím být sama sobě domovem, tak je to. Nedám se, opakuju si svůj slogan vlažně, skoro ospale.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 105) Tím vším je postava spisovatelky Noskové v konfliktu k režimu i k ostatním lidem, v něm žijícím, a je tak typicky netypickým hrdinou své doby. Je hledajícím „já“, které umanutě jde po cestě vlastního poznání, kterou si musí velice tvrdě vy-dobít a která zpětně ovlivňuje její sebehodnocení.

2.3 Vedlejší postavy díla

V této kapitole budeme analyzovat vedlejší postavy románu Věry Noskové *Obsazeno*. Vyzdvihneme zde dvě nejdůležitější postavy, které nejvíce ovlivnili hlavní hrdinku a objevují se v díle opakovaně. Ostatní postavy jsou pouze epizodické, to znamená, že se o nich autorka zmiňuje pouze v jedné kapitole a více se k nim nevrací. I přesto je však jejich pojetí ve vztahu k protagonistce důležité. Abychom ovšem

nevyepisovali každou postavu zvlášť, shrneme je vždy do určité skupiny podle toho, v jakém jsou vztahu vůči postavě hlavní, neboť ta je zároveň vypravěčem příběhu. Skupiny vedlejších postav tedy mají stejnou funkci v textu, která je vždy určována vztahem k protagonistce.

Asi nejdůležitější vedlejší postavou v románu *Obsazeno* je Joska. O něm nalezneme první zmínky již v prvním díle trilogie, kde se ovšem objevuje pouze jako postava epizodická. V románu *Obsazeno* však hlavní hrdinku ovlivňuje nejvíce a jejímu pojetí věnuje autorka v textu nejvíce prostoru. Joska je zde ze začátku představen jako Pavlínin přítel, kterého zná již z dřívějšího a kdysi do něj byla zamilovaná. Tento cit však pominul tím, jak se Joska choval a Pavla ho více poznala. Přece jenom v ní však jakási touha po něm přetrvává. Pavla se v neznámé Praze ze začátku na Josku upnula, ten jí hlavní město ukázal a poučil jí o životě v této divočině. Později se však jejich přátelství začne bortit a stále zřetelněji vystupuje na povrch ambivalentní charakter Pavlínina vztahu k Joskovi. Protagonistka mu začne závidět, že vydal sbírku básní, že mohl odjet do Paříže studovat básníka Rimbauda, ale přitom jí vadí, že Joska píše hlavně kvůli penězům a že se zaprodal režimu. Hlavní hrdinka zjišťuje, že se Joska stává jejím kontrastem. V textu tedy plní postupně funkci kontrastní postavy k postavě hlavní.

Co se týče charakterizace této postavy po stránce jeho vnější podoby, můžeme v textu najít několik popisů vypravěče, tedy Pavly. *„Navzdory všemu byl okouzlivý, mužný. Nejen tváří a urostlým tělem, ale také klidnými gesty, úsměvy a smíchem, napovídal tím, že se tak trochu baví ostatními i sebou, hledal v hluštině přítomnosti žilky poezie, absurdity, materiál k úvahám, k vtipným poznámkám a slovním hříčkám.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 19) Hlavní hrdinka takto popisuje Josku hned ze začátku románu, což také poukazuje na význam role, kterou bude nadále v textu zastávat. Je to popis jeho vnějšku jak po stránce fyzické, tak i psychické, ovšem ukazuje nám to jeho postavu v celkovém pohledu. Další popis protagonistky můžeme najít později, kdy už Pavla nahlíží na přítele trochu jinak, víc ho zná a ve většině věcí s ním nesouhlasí. Ovšem po mnoha zážitcích se spolu potkají v hospodě a zažijí noční mejdan s dalšími lidmi, který končí u jejich hostitelky doma. Ráno se Pavla probouzí vedle Josky, dívá se na něj a přemýšlí o něm. *„Ležel vedle mě na rozloženém gauči a pořád ještě spal, spodní ret trochu vysunutej jako vzdorovitě, ukřivděné dítě. V klidné, mužné a přitom spanilé tváři – tohle zastaralé slovo přesně sedí – se mu chvěla víčka jako křídla*

motýlice. Spící, snící tvář, dojemně nahá a zranitelná. Lačně a s lítostí jsem si ji prohlížela. Škoda přitažlivého, chytrého Josky pro toho pragmatika, co mu obsadil myšlení a charakter.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 172) Zde můžeme vidět, že vnější charakteristika se nemění, i když se změnil názor protagonistky na postavu Josky.

Další věc, kterou se pokusíme zachytit, je jakýsi osobnostní rys Josky, na který autorka nejvíce upozorňuje pomocí některých rozhovorů mezi Joskou a hlavní hrdinkou Pavlou, tedy ctižádost a touhu po uznání navzdory důsledkům tohoto počínání v rámci specifických společenských podmínek. Například když se jednou Pavla s Joskou vrátí do dob minulých a hlavní hrdinka zjišťuje, že se její přítel změnil a klade důraz na jiné věci než dřív. Citaci začínáme Joskovou odpovědí na Pavlinu otázku o morálce a charakteru. *„Ale to jsou abstraktní pojmy! Morálku a užitečný charakter vytyčuje přece doba. V každé kultuře a době mají odlišnou podobu, někdy i protikladnou. Odvolávat se na něco tak nestabilního, to je prostě naivita! Bavme se raději o tom, jestli chceme slušně žít navzdory momentálním podmínkám.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 18) Pavla namítá, že si není jistá, zda Joska myslí slušným životem opravdu slušné žití nebo spíše slušný příjem. Joska se zaradoval a obratem odpověděl. *„Nedomluvíme se, protože slušný člověk se také dá definovat velmi obtížně. A koneckonců i slušný příjem.*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 18) Touto ukázkou z textu můžeme definovat Josku jako člověka, který se podřizuje dané době tak, aby z toho co nejvíce vytěžil. Své opravdové názory má skryté hluboko v sobě a navenek své názory mění podle toho, jak a kdy mu nejvíce poslouží. To dokazuje i další ukázka, které předcházela rozhovor s Pavlou, která již změnu svého přítele není schopna zvládnout, kritizuje ho a ptá se, proč je tak podlézavý režimu a zda-li mu to stojí za to. *„Vy jste se všichni zbláznili, našťaval se vzácně flegmatik. Vždyť každé ted' může nahoru. Nevidíš, že dveře jsou dokořán? Nemá smysl donekonečna naříkat nad jistými změnami. Člověk do dneška přežil díky své inteligenci, kterou má hlavně na to, aby se přizpůsobil novým podmínkám. Tohle bude trvat padesát nebo spíš sto let, než nás pro změnu převálcují... třeba Číňani. Nemá smysl dělat hrdého a nonšalantně trpět!*“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 140 – 141) Tímto způsobem Joska obhajuje své prospěchářské chování a kritizuje Pavlu a ostatní, že se nechovají stejně. Toto je hlavní důvod, proč nakonec končí přátelství mezi ním a hlavní hrdinkou, ta si totiž na rozdíl od Josky stojí za svými názory a nepodřizuje je režimu, i když jí to znesnadňuje existenci a zabraňuje seberealizaci.

Tímto můžeme navázat na poslední detail postavy Josky, a to na jeho přímou charakteristiku, která je tvořena názorem Pavly a jí popisována, jakožto vypravěčem.

„Má strategii už zajetou. Navenek se bude proklamativně distancovat od nechutnosti a blbosti režimu, ale zároveň z něj vytěží, co se dá, a svou loajálností ho vlastně podpoří.“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 169) Tato vsuvka Pavlíniny myšlenky jen explicitně interpretuje hlubší důsledky jeho počínání, které si sobecky a alibisticky zaměřený Joska odmítá připustit. Přesto se stýká s lidmi, kteří mají jiné názory, ale on *„si dovedl zdůvodnit, cokoli potřeboval“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 16). Autorka pomocí své hlavní hrdinky o něm napsala. *„Chová totiž až schematické přesvědčení, že všechno je ve skutečnosti protikladem své vnějšíkové prezentace. Někdy se strejí.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 78) Tím autorka s jistotou uzavírá Joskovu postavu, jako falešná a vypočítavá.

Druhou postavou, která hlavní hrdinku v románu do jisté míry ovlivňuje, je katolický spisovatel Toniček. S tím hlavní hrdinku seznámil Joska jednoho večera v hospodě. *„Podáváme si ruce, a jak si při tom hledíme do očí, poznáváme, že se zase jednou potkaly dvě měkčí náтуры se sklonem k mudrování.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 80) S Pavlou si hned ze začátku začali rozumět a stanou se z nich přátelé. Toniček hlavní hrdinku oslovuje „Nádobko“, což je biblické přirovnání k tomu, že žena je nádobou hříchu. Pavla je ale podle Tonička jen malá nádobka. Protagonista u Tonička nějakou dobu bydlí a píše u něj básně. Později se pravidelně schází a tráví spolu čas. Když Pavla opět přijde nečekaně o střechu nad hlavou, je pro ni Toniček poslední záchrana. Potom, co ale k němu dorazí, poprosit ho o nocleh, zjistí, že s Toničkem se něco stalo. Je to někdo jiný, nastupuje do důchodu, stěhuje se do Opavy a mluví ustrašeně a s paranoiou. Jejich přátelství tím skončí.

Co se týče jeho vnější podoby a charakteristiky obecně, hlavní hrdinka nám ho popisuje při jejím prvním pohledu na něj, když vejde do hospody. *„Pohledy bez zájmu sklouznou po starším muži, který právě vchází, šedohnědé tuhé vlasy, poctivá, zevnitř prosvětlená tvář, co všechno asi pamatuje?... Míří honem ke stolku v koutě, vytahuje z odřené kožené aktovky rukopisnej balík a tužku, prohlíží si proti oknu brýle, čistí si je kostkovaným kapesníkem a pořád si, až úzkostlivě, nikoho nevšímá.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 79) To bylo poprvé, kdy hlavní hrdinka viděla Tonička. Později se již k jeho fyziologii nevrací, spíše nám ho představuje obecně, ze strany jeho zálib a přesvědčení. *„Toniček má mnoho fazet, je to bohatá osobnost. Ale všechno se to jako břečťan ovíjí kolem faktu, že je starý mládenec. Nepoznal těsné soužití s ženskou, provozní starosti normální domácnosti, nebyl realitou obroušen, srovnán, smířen. Takže nás, děvčata všeho věku, střídavě adoruje, načež demonizuje. Jaké to asi je být zároveň pokornej*

křesťan, nepublikující básník, starej mládenec a mlčící kolega pohrdaných křiváků? A navrch filozof amatér s odporem k člověku...“ (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 94 – 95) Hlavní hrdinka má k postavě Toníčka kladný vztah, neztotožňuje se snad jen s jeho vírou v boha, ale tento rys rozhodně není zásadní překážkou v jejich přátelství. Pavla spíše neustále přemýšlí, jak asi Toníčkoví je, o čem přemítá, co se mu honí hlavou.

Jeho přímá charakteristika vyplývá z mnoha myšlenek protagonistky a z rozhovorů mezi nimi. Ze začátku jsou přátelé, Pavla s ním píše a mluví spolu o básních a o psaní. Toníček má ovšem trochu sklony ke kritice reálného života, tužeb Pavly jako spisovatelky a dává ji ctnostné rady věřícího. Zde se setkáváme s první kritikou protagonistky vůči této postavě. *„Raději klopím oči, aby v nich neobjevil ostrý pohled skřítka, který ve mně ví, že všechna ta moudra jsou jen kyselé hrozny poctivého, ale zhrzeného, neboť věčně odmítaného poety. Ošívám se také pod palbou ušlechtilých představ a vznešených slov vylovených ze slepého ramene zemřelého romantismu.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 87) Tato neshoda mezi nimi přetrvává celou dobu, ale Pavla zastává tolerantní stanovisko, které umožňuje přátelskou konfrontaci protikladných světů. Pavla je smířená, že je Toníček její morální kritik, že se neustále až přehnaně řídí biblí a Toníček se zase snaží pochopit svět Pavly, ateistky. Vše však končí trochu záhadně ke konci celého románu, kdy hlavní hrdinka jede k Toníčkoví. Chce se mu svěřit a poprosit ho o pomoc. Nachází ho však ve zvláštním rozpoložení. *„Zorničky mu zúžil strach a hněv. Hledíme si do tváří a je zjevné, že nešťastnej psychotik má strach z chudáka neurotika a rozklepanej neurotik je v jeteli z paranoika.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 220) Jejich rozhovor pokračuje dál. Protagonistka přemýšlí co udělat. *„Měla bych se zvednout a vypadnout. Zdá se, že náš dialog míří k planému filozofování, vznešeným řečem, kterým nedůvěřuju. Jenže z přátelství se tak lehce nedezertuje. Stojíme oba před rozcestníkem, musíme zvolit správně směr.“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 221) Pavla se snaží dát rozhovoru zase nějaký smysl, optimismus, dobrou náladu a snad i trochu ironie. Toníček je už ale někdo jiný. Odpovídá jak smyslů zbavený. *„Jenže jsme bezmocní, zakřiknutí, opatrní, nejistí, pokřivení, neradostní... Nejsme svobodní! Jsme sledovaní a žijeme jak myši... Nemysli, můžou kdykoli přitvrdit a začít nás znovu zabíjet... Mučit a popravovat. Nutí nás fízlovat! Jsme v obklíčení, chápeš? Tohle je válka, Nádobko!“* (NOSKOVÁ, V., 2007, s. 221 – 222) Je tedy jasné, že postava Toníčka neunesla a psychicky nezvládla nátlak komunistického režimu. Je možné, že se stalo něco konkrétního, ale to nám vypravěčka neprozrazuje. Toníček v textu zastává roli podobně smýšlející postavy jako je Pavla, oproti Joskovi, který je svým chováním

postaven do role kontrastní postavy reprezentuje Toníček postavu obdobně založenou jako Pavla, je v určitém smyslu jejím soupeřem. Jeho psychické zhroucení v závěru románu ilustruje neúnosnou míru tlaku jemuž je jedinec na této cestě v takto nastaveném společenskopolitickém kontextu vystaven, a stává se zbraní, jež může odradit mladší soupeřnici se po této cestě dát. V tomto ohledu je klíčové jednání Pavly, která raději odchází, aby nepodlehla této formě nátlaku, jež by jí mohla svést z cesty a zlomit.

Nyní se zmíníme o epizodických postavách, které jsme pro jejich obdobnou sémantickou funkci v textu zahrnuli do několika skupin. Pavlu pokaždé něčím zasáhly nebo ji nějak ovlivnily, ale jejich význam a funkce nejsou tak rozsáhlé, abychom jim věnovali samostatný interpretační prostor.

První skupinu bychom mohli pracovně nazvat skupinou spolupracovníků a zařazujeme do ní dvě spolupracovnice z hotelu, Helenu a Marušku, se kterými Pavla i sdílela pokoj. Objevují se ve druhé kapitole. Pavlu nemají rády a ona je také příliš ne. Touží s nimi jen vycházet v práci i ve společném bydlení. Obě postavy si k práci v hotelu ještě přivydělávají sexem s většinou zahraničními studenty. Obě také používají bez dovolení Pavlininy věci, čímž na ni přenesou v závěru jejich společného setkávání pohlavní chorobu. Pavla končí v hotelu a tím končí i její vztah s těmito dvěma kolegyněmi. Do této skupiny můžeme také zařadit pozdější kolegyni a snad i trochu přítelkyni Míšu. S tou se hlavní postava seznámí na brigádě jako obsluha na plesech. Míšu má Pavla ráda, docela si s ní i rozumí, ale přátelství se později také vytratí, kdy ji Pavla trochu využije kvůli bydlení a postava Míši nemá o Pavlu, která je bez práce a střechy nad hlavou, zájem.

Do druhé skupiny bytých a spolubydlících zařazujeme hlavně takzvanou kočkobábu, u které protagonistka pár dnů bydlí. Tato dáma vyvyšuje své kočky nad lidi a to je také hlavním důvodem, proč od ní Pavla brzy odejde. Další její bytnou se stane doktorka Radana, u které si Pavla myslí, že bude bydlení na delší dobu a vše bude v pořádku. Stará se o jejího syna a snaží se trochu s Radanou spřátelit. Vše ale opět končí nedorozuměním a Pavla se brzy musí odstěhovat pro přílišnou semknutost s jejím synem. Poslední postava, která nabídne Pavle dočasné ubytování, je malíř Jiřík. Ten se od předešlých nájemců liší tím, že mu Pavla nejen nic neplatí, ale naopak Jiří jí ještě co nejvíce pomáhá, nosí jí jídlo a povídá si s ní. Je hodný a přátelský a i za těch pár dnů Pavle moc pomůže nejen po stránce její existence, ale i po stránce psychické. Hlavní

postava se málokdy setkává s takovou osobou, proto ji na závěr dvanácté kapitoly přejmenuje na svatého Jiřího.

Další kapitola je složená z postav, které se staly přáteli hlavní postavy, nebo byli jejími milenci. Zmiňujeme se zde o tajné zpěvačce, se kterou se protagonistka setkává v deváté kapitole. Jde k ní na návštěvu a tam si s ní celé odpoledne až do večera povídá. Je to pro ni zážitek a ledasco si tou návštěvou uvědomí. Také zde můžeme zmínit kamarádku Gábinu, která vyhraje konkurz se svou malbou čtyř ročních období, která bude instalována nad obchodní dům. Její zakázka jí přinese určité peníze, takže pozve skupinu svých přátel na noční mejdan, který skončí u ní doma. Pavla se tohoto večírku zúčastní a po dlouhé době se uvolní a baví se bez neustálého trápení s penězi a výdělkem. V celém románu se objevují jen tři nápadníci hlavní hrdinky. Prvním je student umění a malíř zvaný Rocco, do kterého se Pavla zamiluje. Myslí si, že je to oboustranné a že vznikne nový vztah, ale bohužel se po chvíli celkem drastickým způsobem dozví, že se malíř Rocco bude ženit s lesbičkou Madlenkou. Jejich manželství sice nikdy nebude naplněno, ale budou mít pěkné bydlení a soužití po stránce finanční. Je to tedy sňatek z rozumu. Pavle je ublíženo, ale své pocity nedává navenek najevo, schovává si je až na pozdější dobu, aby se s nimi vypořádala sama. V té chvíli se objevuje Roccův spolužák Svat'a, který se snaží Pavle v její nelehké situaci pomoci. Dokonce jí nabídne sňatek z důvodu jejího neustálého řešení bydlení a práce. Po svatbě se Svat'ou by měli krásné bydlení a Pavla by mohla v klidu psát. Ona ale samozřejmě odmítá a tak jí Svat'a najde alespoň přechodné bydlení v ateliéru malíře Jiřího. Autorka v knize nemluví o lásce Svati k Pavle, ale podle různých situací si můžeme domyslet, že je Svat'a do Pavly zamilovaný. Posledním románkem hlavní postavy je kamarád Zdeněk, se kterým Pavla prožije sex bez lásky. Je smutná, protože čekala víc, ale nakonec si uvědomuje, že je ráda, že má alespoň zkušenost s ne-láskou.

Poslední skupinu, kterou zde zmiňujeme, je skupina postav z minula. Tím myslíme postavy, které se více objevují v prvním díle trilogie. V tomto druhém díle se objevují buď v rámci retrospektivních pasáží nebo je to při návštěvě rodných Strakonic, kam protagonistka jede krátce před Vánoci na koncert svého nevlastního bratra Josefa. Také několik postav navštíví naopak Pavlu v Praze. Je to například její kamarádka Irenka, která za ní přijela, ale chová se spíše zákeřně a na Pavlu chytračí a dává jí rady do života. Také se setkává s Alešem, bývalým milencem, který je nešťastně ženatý. Další postavou je Miki, kterého Pavla potká při návštěvě Strakonic a ten se snaží dostat do Prahy a chce od Pavly pomoci. Netuší však, že Pavle se v Praze moc nedaří a ona to

maskuje a zamlouvá a snaží se Mikiho zbavit. Ve Strakonících je Pavla hlavně u své babičky, které vypráví o Praze vymyšlené příběhy, také se zde objevuje postava dědečka a samozřejmě i na malý moment setkání s matkou a otčímem. Její bratr Josef je asi jediný člen rodiny, se kterým se vídá nejčastěji, protože je na studiích v Praze a tam se pravidelně s Pavlou setkávají. S ním má vztah dobrý i přesto, že jemu je rodina podporou a o ni se nezajímají.

Z hlediska funkce se jedná především o postavy, jež demonstrují různé životní postoje, vůči nimž se Pavla kriticky vyhraňuje a které ilustrují osamělost její cesty. Postavy poukazují především na negativní aspekty vyrovnávání se omezenými možnostmi seberealizace, ať se již jedná o prostituci (Helena a Maruška), touhu po hmotném zázemí a její upřednostňování (Miša, Rocco), žárlivost (doktorka Radana), nebo rezignaci na lidskou důstojnost (Kočkobába). Z hlediska Pavly, která se snaží hledět důsledkům svého počínání a svých možností v tomto komunismem „obsazeném“ společenství zpřímá do očí, tak představují protihráče, kteří hledají různé způsoby zastírání skutečných morálních důsledků režimu na svůj život. Každá konfrontace s Pavlou, tak pro ni končí existenčním úpadkem, neboť jejich způsoby jsou pevně usazené v monopolu režimu.

Výjimkou jsou postavy malíře Jiřího a Sváti. Jejich funkce v textu je pak především podpůrná a poukazuje na existující opozici vůči většinovému smýšlení a jednání. Jsou ztělesněním morálních hodnot blízkých Pavle. Přijetí jejich pomoci je zde však znemožněno, neboť její charakter nabývá rysů obětování se, což by v protagonistce vyvolávalo pocit viny. Příslib hmotného zabezpečení se tak stává opět spíše danajským darem, morálním atakem pod záminkou pozitivních důsledků, jež by v konečném důsledku bylo pro vývoj protagonistky stejně ničující jako přizpůsobení se režimu reprezentované epizodickými postavami, či přistoupení na alibistický způsob života Josky.

2.4 Kritické ohlasy románu

Druhý díl románové trilogie Věry Noskové s názvem *Obsazeno* má kladné i záporné hodnocení. Kritici se jakoby pomyslně rozdělili na dvě poloviny. Jedni román kritizují a rozebírají celý negativně, ovšem je nutno říci, že na tyto ohlasy navazují další

recenze, které většinou román analyzují více do hloubky a kritici v těchto ohlasech reagují na negativní postřehy svých předchůdců a ve většině případů jim oponují a jejich závěry čtenářům vyvracejí. V kvantitativním měřítku by se tedy dalo říct, že pozitivní ohlasy na román přece jenom převažují.

Jedním z výrazných měřítek zhodnocení, které se po vydání tohoto románu v ohlasech objevilo, spočívalo v poměřování textu, potažmo celé trilogie, s ohledem na čtenářskou recepci podle věkové kategorie. Čtenáři byli rozdělováni na generaci, která dobu, kterou Věra Nosková popisuje, zažila, a pak na skupinu mladých lidí, kteří již dobu komunismu nepamatují. Tato „domněnka“, vyskytující se v různých ohlasech především bez odkazů na původní zdroje, soudí, že generace Noskové jejím románům více rozumí a vesměs je hodnotí pozitivně, kdežto mladí lidé tento román nechápou a mají na něj negativní pohled. Tuto myšlenku vyvrací Vladimír Just na svém blogu ve své recenzi s názvem *Co Věra Nosková obsadila Obsazenem?: „Tento nesmysl vyvrací již fakt, že ve zmíněných Literárkách psal o románu se sympatiemi právě příslušník mladé generace, zatímco dosud největší popravu uchystal románu jeden z nestorů české literární kritiky, Aleš Haman, ročník 1932 (Plavba po povrchu mrtvých vod, Lidové noviny 18. 6. 07). A abychom to neměli jednoduché, zase jiný jeho kolega a vrstevník (Vladimír Karfík, ročník 1931) v médiích tištěných i elektronických o románu Noskové publikuje soudy vesměs kladné. Věra Nosková je zkrátka případ trochu složitější na to, abychom ji mohli zařadit do toho či onoho generačního šuplíku nebo směru.“* (JUST, V., 2007)

Asi nejvíce kritických výtek můžeme najít právě v recenzi výše zmíněného Aleše Hamana, na kterého nejvíce reaguje Vladimír Just. Ten jeho „popravu“ románu shrnuje do tří hlavních bodů, ke kterým se záhy vyjadřuje. Haman podle Justa Noskové vytýká, že její román *Obsazeno* takzvaně klouže po povrchu, že je moc upovídáný a že hlavní hrdinka Pavla je až nevěrohodně kladnou postavou. Just na tuto kritiku reaguje také tím, že Haman své závěry a názory příliš nevysvětluje, pouze je konstatuje a jeho soudy zároveň vyvrací. *„Dílo je čtivé, vtipné a nepovrchně zábavné, plné hořce skeptického, sarkastického humoru a společenské satiry, navíc dílo psané živou, lehkou, v dialozích reálně odpozorovanou, v autorských popisech a reflexích naopak metaforickou češtinou s minimem slovních i větných floskulí.“* (JUST, V., 2007) Just dále reaguje i na kritiku hlavní postavy s tím, že i když je někdy v textu protagonistka až příliš sebevědomá, Nosková dokáže hlavní postavu záhy na to i jemně shodit, a tím vyvrací tvrzení, že je postava Pavly až příliš nápadně kladná. Dále také rozebírá

samotný princip románu a tvrdí, že hlavní postava vlastně musí zůstat v příběhu svým způsobem čistá, aby mohla vyznít pointa celého příběhu - Pavla se v Praze neuchytila, metropole ji vyždímala a odkopla. „*Domnívám se totiž, že Noskové dospívající hrdinka, procházející jako zprvu nepopsaný list z prostředí do prostředí a tápavě hledající spolu s bytem a prací samu sebe, svůj soulad s prostředím i sebou samotnou, tedy svou individualizaci, své úplné a bytostné já, musí nutně zůstat až do konce okolním marasmem nenarušena. Už proto, aby jej mohla popsat: věrohodně, přesně a z odstupů, totiž z odstupů pozorovatele – satirika – skeptika (nikoli aktéra).*“ (JUST, V., 2007). Dodejme k tomu, že také při naší analýze protagonistky jsme narazili na určité aspekty postavy, jež neumožňují její jednoznačně kladnou recepci (viz kapitola 2.2 Hlavní hrdinka románu Obsazeno)

Již zmíněný kritik Vladimír Karfík zase reaguje ve své recenzi pro časopis Respekt s názvem Holka, co potřebuje lásku na negativní ohlas Marie M. Marešové. Ta ve své recenzi v elektronické podobě Noskovou kritizuje za „*nevýrazný děj, který upadá do primitivního a nepřejícího voyeurství.*“ (Marešová, M., 2007) Karfík na to odpovídá, že pokud voyeurství, tak určitě nesouhlasí s přídavným jménem – nepřející, a že primitivnost zde není v pohledu spisovatelky, ale spíše v tom, na co spisovatelka pohlíží. Marie M. Marešová také mimo jiné románu vytýká, že jde o uměle zpracované pokračování prvního dílu a spíše by román Obsazeno viděla jako samostatnou propracovanější novelu. Tuto výtku můžeme nalézt i v dalších recenzích a Karfík na to všem odpovídá: „*Osobně tento názor nesdílím. Nosková dokázala svůj text oprávnit jako dostatečně nosný na to, aby z toho byl román. Jeho struktura není tak stmelená jako v předchozím případě. Daleko více jde o vyprávění jako sled scén a dílčích zápletek, ale text pohromadě drží. A dokázal se oprávnit i svou délkou: toto panoráma typů a postav, nadějí, které končí ve zmaru či v upatlaných kompromisech – to vše nejde dovyprávět delší povídkou, ba ani novelou. Obsazeno na román a soudržný text vydalo.*“ (KARFÍK, V., 2007)

Někteří vidí negativa románu Obsazeno také v tom, že se zde málo vyvíjí postavy, hlavní hrdinka je nejenom příliš kladná a kritická ke svému okolí, ale také jakoby autorka dala vedlejším postavám nálepky, kterých se drží už do konce příběhu a nijak zvlášť se nemění. Takováto tvrzení vyvrácíme v této diplomové práci, kde pojetí a vývoj protagonistky i dalších postav detailně analyzujeme a konkrétně dokládáme

argumenty skutečnost, že se postavy mění, časem vyvíjí a dozrávají (vedle Pavly zmiňme např. postavu Josky a Tonička, jež jsou pro děj románu nejpřínosnější). Některé vedlejší postavy již zůstávají takové, jaké jsme je poznali, ovšem tato neměnnost jejich charakteru je dána jejich epizodickou rolí v románu, kde figurují pouze jako jisté typizační prvky společenské atmosféry.

Při čtení kladných ohlasů lze sumarizovat, že mezi pozitiva románu bývá řazeno samotné autorčino vykreslení doby, hlavního města Prahy, množství zajímavých postav a hlavně popis a život hlavní hrdinky Pavly. V těchto recenzích je Nosková obdivována za její pozorovatelskou schopnost, díky níž je schopna do románu přivést velké množství figur, které však tito kritici hodnotí jako kvalitně zpracované. Také je Noskové připisováno velké plus za to, že dokázala, jako jedna z mála, popsat nejen literární, ale i reálné zkušenosti s nástupem normalizace a dále i rozebírat situaci v letech sedmdesátých. Román *Obsazeno* byl přijat z počátku trochu zaskočeně, ale časem si našel v současné literatuře své místo a většina kritiků i čtenářů Noskové se těšila na další slíbený díl. Samotným důkazem, že jde o kvalitní román, je také nominace románu *Obsazeno* na cenu Josefa Škvoreckého.

3 Analýza románu Víme svý

3.1 Syžet knihy

Děj třetího dílu románové trilogie Věry Noskové nás přivádí zpátky na jih Čech, přesněji do vesničky jménem Liňov, kam hlavní hrdinka románu odjela po nevydařeném žití v Praze. V Liňově jí přiřadili bývalý učitelský byt v domě, kde bydlí i další podnájemníci. Z této vesničky dojíždí autobusem do své nové práce, do maloměsta Hraničov. „*Pár ulic kolem náměstí s kašnou, vlevo zdevastovaný klášter plný vojáčků Pohraniční stráže, bytovky, nevelký úhledný hrad. Někdejší studentské městečko v obstoupení lesnatých kopců, v obklíčení středověkých rybníků.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 7) Pavla se seznamuje s knihovnicí Bohunou, se kterou bude úzce spolupracovat ve své nové funkci osvětové pracovnice. Bohuslava přijímá Pavlu pěkně, je nadšená a kamarádká, otevřená a hned slaví s Pavlou její příchod v knihovně za plentou. Pavla je také nadšená, i když má malé obavy a přepadá ji strach, že se brzy něco pokazí. Při jejich oslavě do knihovny přijde další postava z městečka, Otík. O něm se dovídáme, že se nedávno vrátil z vězení za nedovolené překročení hranic. Podařilo se mu proběhnout palbou do tehdejšího západního Německa, ale za týden se vrátil zpátky za svou maminkou, a proto šel na dva roky do vězení. Ota je upřímný a trochu zvláštní, na Pavlu hned vyhrkne, že se někdy večer staví. Pavla si jde poté prohlédnout svou novou kancelář, podepsat pracovní smlouvu a domluvit se s předsedou výboru na přesné náplni její nové práce. „*Organizovat zájezdy za kulturou do Českých Budějovic, shánět a prodávat zájemcům vstupenky, objednat pokaždé na akci zájezdový autobus. Mám prý také založit fotografický kroužek...ostatně můžu si prý zakládat kroužky čeho chci a s kým chci, jen ať se nám tady ty lidi trochu kulturně vyžijou a nelozí jen po putykách.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 12) I když se na ni předseda nedívá zrovna důvěřivě, Pavle se její nová práce líbí a snaží se co nejrychleji zapadnout.

Ve druhé kapitole se vracíme v ději zpátky do Prahy. Spisovatelka celou kapitolou vysvětluje, co se stalo hlavní hrdince v Praze, kam se potom poděla a jak se dostala zpátky do jižních Čech. Je to takové přemostění mezi druhým a třetím dílem románové trilogie.

V Praze protagonistka sice byla mezi svými, žila tak na půl život, po kterém před tím toužila, ale nebylo to ono. „*Když už jsem v té Praze chodila do baru s inteligentama, ...ukázalo se, že je to šlehačka z dortu, který ovšem chyběl.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 14) Pavla stále nemohla najít dlouhodobou a slušnou práci a ani stálé bydlení. To ji vyčerpalo natolik, že odjela do rodných Strakonice. Tam navštívila babičku, potkala se i se svou matkou a hlavně se setkala se svou kamarádkou Irenkou, která jí na nějaký čas nabídla azyl v Českých Budějovicích, kde měla místo ve svém pokoji na vysokoškolských kolejích. Pavla šla tedy bydlet načerno k ní a modlila se, ať na to nikdo nepřijde, protože jako nestudující tam neměla co dělat. „*Černé bydlení na koleji pořád ještě vrátnými neodhaleno, s Irenkou vztah zakonzervován na dohodě, že si vyhovíme, nechceme si v ničem překážet. Nemohla mě teď potřebovat. Chtěla pročešávat okolí zásadně sama.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 22) Našla si také práci u památkářů, kterým pomáhala dělat pořádek v archivu a později se přidala do skupiny projektantského družstva „Útok“, kde poznala Maxmiliána. Stali se z nich dobří přátelé a, kdyby mezi nimi nebyl velký věkový rozdíl, zřejmě by šlo mezi nimi i o něco víc. Pavla se v Budějovicích dala do kupy, srovnala si život a odpočinula si od zrádné a složité Prahy. „*V krajském městě domovských jižních Čech jsem se zotavila z odmítavé Prahy, načež jsem přirozeně zatoužila po dalších jistotách a radostech!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 20 – 21) Bohužel ale došlo k tomu, s čím každý počítal, a to že komunisté zakázali a ukončili činnost nezávislého družstva Útok, Pavla tedy opět přišla o práci. Max jí ale poradil a pobídl, načež Pavla zašla za básníkem a místním hlavounem přes kulturu a požádala ho o pracovní místo. Soudruh Klečka své kolegyni básničce našel řešení a doporučil ji na místo osvětové pracovnice v maloměstě.

Tím se tedy ocitáme na začátku románu *Víme svý*, kde nám hlavní postava popisuje své nové bydlení a práci a vracíme se zpátky do děje.

Pavla se pomalu na novém místě zabydluje. Seznamuje se postupně s novými sousedy a lidmi z vesnice i maloměsta, kde pracuje. Užívá si přírodu, kterou je obklopena a se kterou je úzce spojena. Cítí se dobře. „*Maminko, řekla jsem přírodě a svinula jsem se do embrya.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 28) Také začíná pracovat na osvětě svých nových spoluobčanů, ale má stále zlé předtuchy, že je vstřícnost místních a hlavně výboru, jen lákadlem k tomu, aby se později stalo něco nečekaného a nechtěného. Pavla ale nic nevzdává a má v hlavě jistý plán, vyhýbat se všemu otravnému a nechtěnému, jak jen to půjde. „*Nade všemi pochybnostmi teď vítězí radost,*

že konečně bydlím! Mám domov, přátele a navíc se pohybuju v lahodném kraji! Tuším sice, že požitky od vrchnosti jsou past, ale představuju si, že jsem do ní nespadla, kdepak, jen kolem ní obezřetně kroužím.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 29) Národní výbor sestavil jakousi osvětovou radu, která bude s Pavlou úzce spolupracovat, budou společně konat pravidelné schůze a vlastně kontrolovat její práci a donášet informace na vyšší místa. Tak se Pavla seznamuje pomalu i s dalšími lidmi v jejím okolí a snaží se je nějak otipovat a někam si je zařadit. Zatím je ale velmi opatrná a postupuje pomalu. Jedna z prvních věcí, které pod záštitou své práce zahajuje, je výtvarný kroužek pro děti a mládež. Vyučuje v něm ona sama a vzpomíná na svou učitelku Lipku, která ji učila výtvarnou výchovu a která se bohužel zabila velmi mladá. (viz. bakalářská práce) Snaží se s dětmi vytvořit vztah a učí je stejným svobodným a zajímavým stylem jako její učitelka kdysi dávno. Děti to velmi baví a brzy si k nové paní učitelce i k novému koníčku vytvoří vztah. Hlavní hrdinka zažívá opravdové štěstí a radost. *„Jsem náruživá osvětářka. A kazit venkovské děti láskou k umění mě těší. Až z toho mrazí. ...Ještě jednou hop a hopsa, ať si místní klidně myslí, že jsem trhlá.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 33) Večer po tak krásném dni ovšem přijdou první komplikace. U Pavly doma se zjeví Otík, se kterým se nedávno seznámila u Bohuny v knihovně. Nese jí nějaké dárky a při rozhovoru si Pavla uvědomuje, že si obyčejný jednoduchý vesničan myslí, že je Pavla jeho dívka. Snaží se mu vysvětlit, že to tak není, že je pouze jeho známá, ale v jednoduchém myšlení Otíka nemají její vysvětlení žádný smysl. Snaží se být k němu stále vstřícná a hodná, pořád ho ještě chápe a cítí k němu určitou náklonnost kvůli jeho pokusu o útek z totalitního státu. Otázkami na toto téma se však dozvídá, že Otík utekl jen proto, že se vsadil v místní hospodě o dvacet piv, že to dokáže. Tím končí veškeré souznění Pavly s ním a ona se rázně snaží zbavit se ho. Ovšem trochu přihlouplý Otík si vše vysvětlí jinak a nenechá se odbýt. Pozdě v noci se pak Pavla ještě musí poprat s místními opilci, kteří přijeli posledním autobusem a které láká myšlenka na mladou dívku, která je zde nová a bydlí sama. Pavla si rázem uvědomuje, že to tu nebude jen tak jednoduché a zřejmě ani tak krásné, jak původně myslela.

V další kapitole se více seznamujeme s postavou Bohuny. Dovídáme se, že má poměr s několika muži ve svém okolí. Všichni to zřejmě ví, jen manželky těch mužů si Bohunu hlídají. *„Bohunino erotomanství by se s jistou dávkou nadsázky vešlo pod označení sousedská výpomoc a rozumní chlapi to tak také brali. Jenže kolik rozumných v takovém žvanivém, zlomyslném hnízdě asi tak je? Před přímým útokem rozezlených*

manželek ji chránil souběžný poměr s předsedou národního výboru.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 38) Chodí k ní nejen právě předseda z národního výboru, ale i muži z maloměsta i přespolní. Pavla je dokonce svědkem toho, že kdysi bývalý Bohunin milenec přivede svého syna a poprosí Bohumilu, ať ho připraví o panictví. Pavla se na to nijak netváří, prostě bere knihovnici takovou, jaká je. Bohuna jednoho večera pozve Pavlu k sobě domů na koprovku, ví, že Pavle připomíná domov. Z milého pozvání se později vyklube prosba o půjčení Pavlina bytu na soulož s mužem, kterému se v románu přezdívá bůh. Pro hlavní hrdinku je to obyčejný břicháč, ale zřejmě po něm toužilo více dam v městečku a právě Bohuna ho ulovila. Tak tedy Pavla zůstává s dvěma syny Bohuny u ní doma přes noc a knihovnice jede k Pavle souložit s bohem. Za pár dnů jde Pavla s Bohunou do kasáren domlouvát s vedením vojska koncert, knihovnici – erotomance se mezi tolika muži udělá až nevolno. Pavla co nejrychleji odchází a Bohuslava zůstává kvůli sexu s pár veliteli.

V této kapitole se také popisuje postava Marušky. To je jen o pár let starší žena než Pavla a dělá sekretářku a účetní na národním výboru. Pavlu si oblíbí a sem tam jí volá, ať se staví na kafe a povídá si s ní. Pavla se s obnovenou veselou náladou a optimismem vrací ke zpívání, hraje dlouho do noci na kytaru a zpívá: *„Jsem rozezpívaná, jsem rozjetá a rozpalená rozhodnutím znovu to zkusit, prolomit hráz a vlít se do jiného světa, který by líp pasoval na mou těkavou, smějící se, hltavou duši.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 42) Své hudební vystoupení si nahrává na magnetofon a druhý den, rychle než si to rozmyslí, pošle nahrávku na kazetě do SEMAFORU. Stejně rychle na to ale zapomíná. Je šťastná, veselá, vše se zatím daří. Má kde bydlet, má pěknou práci, co ovšem nemá, je láska. Po té marně touží a čeká na ni. Je to snad to jediné, co jí teď chybí. *„Jsem na lásku přichystaná jako běžec na startu, zaklekla jsem na čáru natlakovaná napětím, čekám jen na výstřel, svaly se nedočkavě chvějí.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 43) Pavlu s nechtěnou láskou neustále otravuje Otík, který si myslí, že spolu chodí. Pavla už požádala Bohunu, aby si s ním promluvila a pomohla jí Otíka se zbavit. Když Pavla nechá Bohunu ve vojenských kasárnách a jde sama zpátky do města, staví se ještě v obchodě pro svačinu. Tam stojí Oto a opět na Pavlu tlačí. Navíc před ostatními, takže už to začíná být pro Pavlu jistá hrozba.

Pavla jede na odpolední výlet do Budějovic za Maxem. Sedí spolu v hospodě a povídají si. Vypráví mu o novém městě, nové práci, Bohuně a Otovi. Max se jí snaží trochu poradit co a jak. Bojí se, aby Pavla neměla kvůli Bohuniným záletům nějaké

nepříjemnosti. „*Viš, co je na té Bohuně zajímavé? Že ji to ještě nesešlo. Je asi psychicky otužilá a sociálně zdatná. Možná je psychopat. Samozřejmě že se časem něco stane! A bude lepší, když u toho nebudeš.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 52) Co se týče Oty, Max Pavle radí, aby se ho co nejdříve zbavila. „*Toho Oty se hled' zbavit. Ignoruj ho. Nezdrav ho. Neotvírej mu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 53) Maxe napadá, že by se Pavla Oty nejlíp zbavila tím, kdyby si našla nějakou lásku. Potom by se určitě stáhl, ale to není pro Pavlu nic nového, to ona ví sama, ale kde lásku najít? Max jí dává lístek na koncert a Pavla s nadšením jde. Bohužel se ale na koncertě zasní a ujede jí poslední vlak domů. „*Když mi totiž ujede vlak nebo autobus, když zůstanu někde trčet, vypuknou průšvihy, započne divoká improvizace.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 57) Pavle nezbyvá nic jiného, než se vrátit zpátky do města a jde do divadelní kavárny. Tam ji pozvou na skleničku tři herci. Jeden z nich, Matěj, ji potom pozve k sobě do bytu, kde jí o sobě vypráví. Zrovna se rozvádí, zamiloval se do jiné ženy. Řeší ale problém, že miluje stále i svou manželku a přemýšlí o tom, proč není muslim – mohl by tak mít dvě ženy a ještě by si ho za to považovali. Pavla v duchu přemítá o manželství. „*Co je na tom manželství tak těžkého, že ho lidi nezvládají? Jen Max umí být šťastně ženatý.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 60) Matěj později Pavle nabídne sex. Pavla ale odmítá, a tak u něj pouze přespí a ráno jede hned prvním vlakem zpátky do Hronova. „*Jsem jen nedospalá, jinak ale klidná, skoro veselá. Po letech cítím, že jedu domů.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 63)

Pavla se po příjezdu do Hronova dozvídá, že je předvolaná k výslechu na policii kvůli Otovi. Ten, když se totiž dozvěděl, že Pavla odjela do Budějovic, se za ní vydal podnapilý na traktor a skončil v příkopu. Vrátil se tedy zpátky, ukradl jednomu muži z vesnice auto a jel znovu za Pavlou, ovšem v opilosti opět skončil v příkopu. Jelikož byl Otík v podmínce, znovu ho zavřeli. A on celou situaci vysvětlil tak, že je s Pavlou zasnoubený a že za ní musel jet a překazit jí schůzku zřejmě s nějakým frajerem. Pavla šla tedy na výslech, kde vše popravdě vysvětlila a podepsala svou výpověď. Muž, který Pavlu vyslýchal, už Otu znal a tak věděl, že Pavla má pravdu, ale reagoval jako většina lidí ve vesnici zvoláním - Chudák jeho máma! „*Co všichni mají s tou mámou? Co si vychovala, to má. Matky mě celkově neberou, vím, co umějí, když se nepovedou.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 65) Pavle se jejich zvolání nelíbí a vzpomíná přitom na svou matku. Po výslechu jde Pavla za Bohunou do knihovny a tam jí vše vypráví.

Knihovnice se jí snaží domluvit a napadá ji, že by si mohla Pavla užít s nějakým chlapem, kterého by jí ona dohodila. Pavla ale nechce.

Později nám hlavní hrdinka popisuje jednu ze schůzí rady osvěty: „*Sedím sice v čele toho schůzovacího téčka sestaveného z umakartových stolů, ale spíš proto, aby byly mé reakce všem na očích, než že bych měla nějakou vážnost. Scházím se s radou osvětové besedy hlavně proto, aby mou práci podrobili kritice. Některým poradcům je to příjemné. Sedí na koni, v ruce bičků a mluví pěkně seshora k pěšímu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 67 – 68) Pavla se na schůzi dozvídá, že nedělá dost pro vytvoření fotografického kroužku a dostává nový úkol. Vedení chce ve věži hradu vytvořit galerii. Pavla má za úkol sehnat nějakého architekta a otevřít tam spolu s ním výstavu. Architekta jí dohazují dvě učitelky. Po skončení schůze jde Pavla na zastávku a cestou uslyší ze zámeckých dveří rockovou hudbu. Tu tam pouští mladý a tlustý svazák Kája. Domluvil s vedením mládežnický klub a má povoleno pouštět hudbu pro mladé. Tančí s Pavlou a v myšlenkách má na ni zálsk. Naštěstí je vyruší místní donašeč, který se o zámek stará a přišel zavřít. Pavla se tak dostává ze spárů tlustého svazáka a jde pěšky domů, do Liňova. Cestou si v hlavě shrnuje celou dosavadní situaci. „*Nějak se to všechno komplikuje, říkám si, když scházím od městečka na silnici k Liňovu a promítám si jako apoštoly na orloji jednotlivé figurky. Obludný svazák Karel! Ožralý prolhaný Linován! Předseda národního výboru s klíči od obřadní síně! Chudozubý kovboj! Slaboduchý Otík! A nakonec i ta Bohuna... Každý zlomyslný žvást tu berou jako zaručenou zprávu, soukromí není tabu, ale dráždivá zóna, do níž se dobývají se zvrhlou, primitivní fantazií...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 72) Pavlu nakonec po chvíli chůze uklidní okolní krásná krajina, ve které teď žije.

Pavlu si ve městečku odchytne Otíkova matka a přinutí Pavlu, aby ji navštívila. „*Ted' sedím na květovaném gauči, hledím střídavě na makové buchtu, do kafe a na slzící vdovu, dělnici Státních lesů.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 75) Pavla se snaží Otově matce celou situaci vysvětlit, ale matka je stejná jako její syn Otík a pořád se drží jeho verze příběhu, i když do toho přikyvuje na pravdu Pavly. Pavle se nepodaří svou pravdu prosadit a zbytek dne propláče u Bohuny v knihovně. „*Den nemá konce. Myslím na svou vinu a vyvlékám se z ní. Marně. Představuju si ty tři roky Otíkova zmařeného života, udřenou vdovu v prázdném bytě, která na svého přitroublého větroplacha bude čekat a jezdit za ním do vězení s buchtami a turistákem... Lituju ale i sebe, protože do*

čeho jsem se to připlétla? Co si to na mě ti cizí lidé vymysleli?!“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 77)

Na druhý den se jde Pavla potěšit s koňmi a taky si zajezdit s učitelkami, které se obě jmenují Hanka. O koně se stará místní opilec Vladimír Holiš, se kterým si Pavla sem tam povídá a dalo by se říct, že se s ním kamarádí. *„Tak mazejte, vy Black and White, ať jste rychlejší než Johnnie Walker! Tenhle alkoholický fórek byl už otřepaný, ale milý jako všechny naše rituály. Ty se pomalu vytvářely, jak rostla vzájemná důvěra po přelomovém odpoledni, kdy jsme se v zátiší parku pod starým platanem decentně zrumovali.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 79)* Projížďka s učitelkami Haňulí a Hankou je pro Pavlu docela přínosná. Obě totiž dávají Pavle různé rady o tom, jak se ke komu chovat a informují, kdo jaký je a co kdy provedl. Upozorňují na to, že předseda výboru bude asi brzo sesazen, protože je *„stranicky vlašnej a pak, páří se v pracovní době v obřadní síni. No s kým asi! Což by samo o sobě nevadilo, kdyby půjčoval klíče i dalším soudruhům. Ale nedá, nepůjčí, chrt jeden. Nosí je furt u sebe.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 81)* Také Pavle radí, ať si dá pozor na mladého špekouna svazáka, protože chodí žalovat na výbor, a když se Pavla optá na Bohunu, učitelky jí řeknou: *„Bohunu drží v knihovně deka s medvídkama. Do strany ji netahají, protože je důvěrná i s nestraníkama, takže by mohla roznášet mezi nespolehlivejma postřehy, týkající se orgánů. To by bylo od soudružky nepěkné.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 82)* Pavla se také něco dověděla o nich a společně si užily projížďku na koních krásnou krajinou.

Bohuna nedala na Pavlino odmítání a tajně pozve k sobě domů dva studenty ze střední školy, kde působí její manžel. Ten je na dvoudenním školním výletě. Pavlu naláká k sobě domů pozváním na její oblíbenou koprovou omáčku. Když Pavla přijde, Bohuna jí celá rozjařená poví svůj plán. Pavla je mladá, tak Bohuna sehnala a pečlivě vybrala dva mladíky. Sama má na jednoho zálusk a druhého přenechá Pavle. Pavla se tohoto ale odmítá zúčastnit a na otázku proč, odpovídá, že k milování potřebuje i lásku. Bohuna ji pochopí, nechá jí v kuchyni jíst omáčku a jde si užít do obývacího pokoje sama. Po chvilce už Bohuna nahání kolem stolu jednoho ze studentů. *„Nadběhni mu! Podrž mi ho! křikla na mě Bohuslava jako hospodyně nahánějící kohoutka na nedělní polévku. S námahou jsem vyloudila bohorovný úsměv a z rozpaků chrstla do sklenky hustý likér. Přelila jsem a cákanec ponížil damaškový ubrus kaňkou v barvě klišu.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 85)* Bohuslava nechala nahánění studenta a šla přemáchnout ubrus. To byla chvíle pro všechny tři, kterým se podařilo utéct. Mladý student Milan

pak šel s Pavlou k ní domů a nepřímou jí poprosil, jestli by se s ní mohl milovat, protože je mu už jednadvacet a je stále panic. Pavla svolila. „*V polospánku se milostným předehrám nedaří, nechám se rozlomit jako knížka, pár vteřin splýváme, překvapený panický výkřik a cuknutí, je po všem. To si čtenář moc nepočtl, řeknu si v polospánku napůl vesele, napůl rozmrzele, a znovu padám do lahodných hloubek.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 88) Ráno už byl Milan pryč.

Pavla dostává dopis, ve kterém je pozvána na konkurz do divadla SEMAFOR, kam před časem poslala svou nahrávku písní. Ve stejný den konkurzu se ovšem koná oslava Mírových dnů a Pavla má za úkol zorganizovat tuto oslavu a samozřejmě se také zúčastnit. Sama neví, co by měla taková organizace obsahovat, a tak se ptá Marušky. Ta vše vysype z rukávu. „*Dechovka, estráda, projevy... Děcka něco zacvičí a budou závodit v pytlich. Vždycky taky zpívají pionýři ze školy. Jo, a vidím tu ještě hru na akordeon. Šavlovej tanec, Moskevský večery a pak lidovou směs na pěknou notečku. Stánek s cukrovou vatou a dva tři kolotoče.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 90) Pavla vše začíná organizovat a přitom promýšlí překerní situaci. Budoucí děj si rozděluje na tři možné varianty, kdy první varianta je, že ji v SEMAFORU vezmou a ona se vrátí a dá výpověď, druhá varianta je, že ji do divadla nevezmou a ona se vrátí, výpověď naopak dostane a bude bez práce i bydlení a nakonec zvolí tedy variantu třetí, že do Prahy na konkurz nejede, sestaví program oslav Mírových dnů a aktivně se také zúčastní. Pavla se rozhodla, ale je smutná a rozmrzelá. Na oslavách se bezmyšlenkovitě zeptá kolotočářů, jestli by pro ni neměli místo, že by s nimi moc ráda putovala krajem. Druhý den najde lístek se vzkazem, že by ji mohli zaměstnat na střelnici, ať se za nimi zajde domluvit. Pavla začne snít o novém životě. „*Celý den se pak potácím v oparu bdělého snění. Představuju si střídání krajín a městeček, lyrický smutek světského vykořenění, myslím na Felliniho Silnici. Klid zbraní v útočné době, protože co si kdo na holce ze střelnice vezme? Život bez kádrových posudků, relativní svoboda. Na cestách můžu navíc konečně potkat toho, jenž bloudí v mlhách.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 96) Jakmile ovšem přestane snít a vrátí se do reality života, dojde jí, že je to naprostá hloupost a k světským se nepřidá.

Pavla se seznamuje s mladým architektem z Prahy, který je synovcem místního koňáka Holiše a který přijel navrhnout galerii ve věži. Architekt Robin si s Pavlou ihned padnou do oka. Pavle se moc líbí. „*Má v sobě vnitřní slunce, blábolím v duchu, protože na silné, suverénní jedince jsem vyladěná, pomáhají mi dotáhnout šroubky na mé*

poněkud nestabilní, rozviklané dušičce.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 99) Pavla s Robinem prožije celý den a nakonec oba končí u ní doma a milují se. Robin poté musí odjet, ale slíbí, že v pátek zase za Pavlou přijede. Pavla je celá poblázněná a zamilovaná. *„Postel by ještě mohla vonět našimi těly! Mažu domů a chumtám se do pokrývek. V usínání se usmívám jako klaun, obdarovaná, užaslá, ale malinko i bezradná, protože co bude dál?“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 101) Pavla je novou láskou jako vyměněná, přestává si rozumět s Bohunou, která takovou zamilovanost asi už nepamatuje, a tak Pavlu není schopná úplně pochopit. Pavla začíná přemítat o tom, jaká vlastně Bohuna je a napadá ji, že možná pomalu končí jejich přátelství. Ve svých nových, silných citech se potřebuje s někým o své štěstí podělit a zatouží setkat se s Maxem, ten ale nemá čas. Pavla také zakládá s pár nadšenci hraničovské divadlo poezie. První schůzku mají u Pavly doma a rozdělí si mezi sebe básně Villona. Pak si domlouvají první zkoušku. Pavla je nesmírně šťastná a radostná. Má pocit, že jí vše kvete pod rukama.

Nastává vytoužený pátek, kdy má opět přijet architekt Robin. Pavla se na schůzku pečlivě připraví. Uklidí, navaří a pěkně se nachystá. Čeká na něj až do noci, ale Robin nepřijíždí. Pavla propadá panice, je napjatá a neví co se děje. Náhle v její hlavě začne opět promlouvat její skeptický skřet. *„Tak přijede zejtra, no. Nebo jindy. Má svůj život a spousty aktivit. Jen se nezblázni! Náhodou tu v zapadákově u strejdy narazil na hezkou holku, která se s ním natošup vyspala. Třeba se mu ta začínající historie docela zamlouvá a hodlá v ní pokračovat, jen co bude mít trošku času. Teď si hlavně hledí svýho. Erotické dobrodružství v lesích na okraji republiky může počkat. Vlasatice mu neuteče. Koukej se, holka, zklidnit.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 109) Pavla se ale zklidnit nedokáže, po dalším čekání už propadá pláči a nakonec usíná. V noci ji vzbudí klepání na okno, je to Robin. Omlouvá se a vysvětluje své zpoždění, zadrželi ho pohraniční strážníci, musel vše vysvětlovat, a pak s nimi zajet ke svému strýci, aby potvrdil, že jede za ním. Pak musel ovšem nějakou dobu se strýcem pobýt, a to všechno zapříčinilo, že přijel tak pozdě. Vše se tedy nakonec vysvětlilo a Pavla je na sebe naštvaná, že nezůstala klidná a poddala se tak lehce pláči a zoufání si.

Pavla s Robinem jsou do sebe zamilovaní. Lidem z městečka se to ale nelíbí, protože Robin je synovcem opilého koňáka a nechtějí mu ani přenechat práci na nové galerii. Pavla obecně nevychází ani s lidmi z Hronova, ani s obyvateli Liňova. Pavla přemítá, jak situaci se spoluobčany zlepšit a co dělá špatně. *„Udělal jsem velkou*

chybu, že jsem s místními od začátku nemluvila. Nerozvinula vztahy, nepřijala roli sousedky se vším, co k tomu patří, nepoklábosila s ženskýma v konzumu. Lidi se s leckým srovnají, smíří, jenom je zapotřebí o sobě pustit nějaké informace, poodhalit malinko ledví. Když člověk nic nepoví, sami si domyslí a je to posměšné a zlomyslné domýšlení.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 117 – 118) Pavla se tedy rozhodne začít s místními víc komunikovat a trochu se jim otevřít. Doufá, že se tak zlepší jejich vztahy a ona snad časem zapadne. Chvíli své spoluobčany pozoruje, přemýšlí o nich a myslí si své, ale nakonec se odhodlá a zajde do místní hospody U Mrtváka na pivo. Snaží se zapojit do rozhovoru s muži z Liňova, ti kladou Pavle různé otázky, ale vesměs ji zesměšňují a shazují. Také dost naráží na její přátelství s Bohunou a dávají Pavle najevo, že ji ke knihovnici přirovnali. Pavla se snaží v rozhovoru pokračovat a bojuje s jejich předsudky, ale nakonec jí dochází, že není v její moci to zvládnout a boj vzdává. *„Sousedé, s nimiž jsem si chtěla snaživě pohovořit o polních pracech, mě ve svých představách pováleli na dece s medvídky a vztekle, nenávistně znásilnili, je jim totiž jasný, že jsem stejná děvka jako ta druhá vod kultury, ale dáme jen lepším pánům a ne chlapům, co musej makat těmadle rukama. Přesně tohle si myslí a mně konečně dochází, co se jim mele v šiřatých palicích, takže je mi už jasné, že naše sousedské sbližení nemá šanci.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 123)

V jedenácté kapitole se Pavla s Robinem vydávají na výlet do Českého Krumlova, aby si prohlédli památky tohoto krásného města. Jsou ale zklamaní a zděšení z toho, v jakém stavu toto město naleznou. Památky chátrají, vše krásné a historické se rozpadá. Robin se rozčiluje nad situací, která zde panuje díky vládě komunistů. *„Pocem, tohle město je zakletý. Odsouzený k hnití debilitou soudruhů.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 126) Pavla si vzpomene, že v Krumlově bydlí její známý z dob, kdy pracovala spolu s památkáři. Vyráží tedy s Robinem navštívit Jakuba. Ten je jejich návštěvou mile překvapen a všichni jdou společně na pivo do místní hospůdky. Jakub vypráví o marném boji, který vedou památkáři s vládnoucí stranou, která nemá o historické památky zájem a spíše řeší zemědělství. Popisuje dopodrobna jednu ze schůzí a cituje soudruha: *„Tak helejte, souzi, nalejme si čistého vína, jo? Tady teda jako v jižních Čechách, je těch památek s prominutím na tři prdele. Co s tím hernajs? Pro památku nejni kam šlápnout. Jenže lidi je třeba taky nakrmit, žejo. A zemědělství potřebuje svý! Takže dyž se sem tam nějaký ten starej barák zmaří, no bóóóže. Čert ho vem. Za barabiznama je třeba vidět člověka, né? Si teda já jako myslim.“* (NOSKOVÁ,

V., 2008, s. 128) Po stráveném dni v Krumlově odjíždí Pavla s Robinem zpátky do Liňova.

Bohuna uprosí Pavlu, ať jde s ostatními na narozeninový večírek Jiřiny do mandlu. Pavle se jít nechce, pamatuje si, co Jituně a její mandlovně vyprávěly učitelky Hanky, ale nakonec se nechá přemluvit. Na oslavě jsou kromě Pavly, Bohuny a oslavenkyně Jiřiny i předseda národního výboru, otec tlustého svazáka Káji a předseda místní partaje Marouš a pár dalších místních soudruhů. Z kasáren došly i další dvě uniformy a Bohuna se s jedním z nich odebrá souložit do vedlejší místnosti, kde vystřídali Jarunu s místním lesákem. Předseda se snaží udržet, ale je vidět, že je našťvaný, že Bohuna právě dovádí vedle s důstojníkem, a vyhrkne: *„Popadnu ji za pačesy a zrajtuju tu čubku jak kobylu, popsal budoucí akt polohlasem a způsobil tím několikavteřinové zaražené ticho. Porušil nepsané pravidlo – nic a nikoho nahlas nehodnotit, zásadně nemoralizovat a nezveřejňovat své emoce na téhle společné lodi.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 133) Po chvíli někdo buší na dveře, je to pošťačka, která donesla Jituně rekomando. Pavle není z toho všeho, co se kolem ní odehrává, moc dobře a necítí se tam. *„Po chvílce se ptám na toaletu. Otevírám doporučené dveře. A co vidím! Nahrbený předseda soustředěně zpracovává pošťačku ohnutou nad mísou, její kloubnaté ruce opřené o zeď červenají pod vahou dvou těl. Pošťácké kalhoty se jí houlaají kolem erárních botek, taška s dopisy sedí v umyvadle, v přítmi svítí lampion zadnice. Předseda pracuje zarputile a silově jako tichá sbíječka, vrásčitý zátylek má ohnivě rudý. Vypadni, zasípal, ale našťěstí se neohlédl.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 134) Pavla z večírku utíká pryč a snaží se co nejdřív na orgie zakamuflované narozeninovou oslavou zapomenout.

Pavla a Robin jsou ve vztahu šťastní. Tráví spolu hodně času v přírodě, ke které mají oba kladný vztah, chodí i do města, baví se o hudbě i básních. Vše se ukazuje jako dokonalé, ale Pavla už začíná cítit jistý chlad a střízlivost mezi nimi.

Pavle se po delší době ozývá Max a domlouvají si schůzku v Budějovicích, v divadelní kavárně, kde Pavla potkala herce Matěje. Max s Pavlou rozebírají její nový vztah s Robinem a jejich společnou budoucnost. *„Co bude dál. No dál bude přece pořád to samé. Radost, milování, rajtování na semelkách, jeho digi digi dag a moje básničkování pod štědrým sluncem v štávnaté krajině!“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 140) Tak vidí budoucnost vztahu Pavla, ale Max se jen směje a podotýká, že by se jejich vztah měl, ostatně jako každý jiný, postupně vyvíjet někam dál. Pavla má odlišný názor,

a tak po čase změní téma a vypráví Maxovi o setkání s Matějem a o jeho trápení s láskou ke dvěma ženám. Později Pavla objeví ve vstupním foyer Matějovo parte, kde se píše, že odešel ze života dobrovolně. Pavla nemůže Matějovi jeho sebevraždu odpustit a vybaví si vzpomínky na učitelku Lipku. (viz. bakalářská práce) *„Zbavit se života, utratit sám sebe jako nějakého mola, a to jen proto, že tě milovaly dvě ženské? Každá z nich by tě, Matěji jeden, dokázala za pár měsíců pustit k vodě, pokud bys jaksí nevyhovoval, říkám té citlivé tváři, která se nade mnou sklání a hledí mi s mírným napětím na pevně svíraná víčka. Nedokážu ho pro vztek politovat. Ta zhýčkanost! Zbabělost, slabost!“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 143)

Pavla dál bojuje se svou působností v Hraničově, kde ji nikdo nepřijal. Dovídá se, že ji kvůli jejímu kamarádství s Bohunou, začali místní místo osvětová pracovníce přezdívat sexuální pracovníce. Konečně se dočká vytouženého pozvání učitelek Hanek do jejich příbytku. Touží po bližším přátelství s nimi a doufá, že konečně nastal ten okamžik. Když za nimi ale dorazí, zjišťuje, že se s ní obě chtějí jen rozloučit. Vracejí se do Prahy a jedna z nich se dokonce bude vdávat. Radí Pavle, ať užene Robina, taky Pražáka, a tím vyřeší svou situaci. Pavla se na ten nápad netváří, a tak ji nechají být.

Pavla konečně sedí v klidu v Hronovské hospodě U Mrtváka, místních si nevsímá a popíjí pivo se třemi mladými vojáky. Je ráda, má si s nimi o čem popovídat, protože jsou zhruba stejně staří jako ona. Vojáci řeší dilema zda střílet na lidi, kteří se snaží přejít hranice. Jeden z nich, Radek, má s tímto příkazem velký problém. *„Takže vono je jednoduchý zastřelit člověka, jo? Vole, vždyť my sme už hotoví magoři. Jakýpak narušitel? Furt narušitel... Může to klidně bejt tvuj brácha nebo kámoš!“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 146) Pavla si začíná uvědomovat, v jak nebezpečném místě se nachází a přemýšlí, jestli neměla náhodou na vybranou jít někam jinam. Vzpomene si ale, že na vybranou neměla.

Bohuna jednoho dne vytáhne Pavlu na procházku a stěžuje si na své manželství. Na opilého manžela, kterému pochopitelně vadí, že si Bohuna vede vedlejší sexuální život s kde kým. Neustálé domácí hádky, při kterých trpí i jejich dvě děti. Popisuje tu nejčerstvější, kdy manželovi vylila na hlavu právě vyškvařené sádlo a on se potom pokusil oběsit na půdě. Pavla se Bohumily ptá, proč se nerozvede, když je jejich manželství nešťastné, ale Bohuna jí oponuje: *„Vdaná ženská je na tom vždycky líp, to si pamatuj. Lidi si na ni tak netroufnou. Má prostě úplně jiný postavení.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 150) Cestou na procházce potkají vojáka Radka, se kterým byla Pavla na

pivu. Ten se s ní loučí, protože je odvelen jinam za to, že je politicky nespolehlivý, což v překladu znamená, že se moc vyptával a snad i trochu nesouhlasil. Pavla si posteskne.

Pavla je na výletě v Praze, na koncertě Robinovy kapely. Koncert si náležitě užívá a je absolutně ponořena do nálady a hudby, která se sálem Reduty plní. „*Náhle není zajímavé, že s jedním z muzikantů jaksi souvisím, v proudu hudby je to banalita. Přijdou další dny a hlavně noci a budou tu jiní šťastlivci spřízněni slastí a dáváním a my budeme možná rozloučeni a s kýmsi zatím neznámým zase spojeni... Ale ať se stane cokoli, i když mě třeba už zítra suspenduješ z milenky na pouhou známou, tenhle večer ti nezapomenu a všechno předem odpouštím, říkám svítivýma očima klávesistovi.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 154) Pavla se po koncertě ještě baví s kapelou a jejími známými, a pak jdou přespat k Robinovi domů. Tam je představena Robinově matce jako jeho kamarádka, trochu ji to rozesmutní, ale zvládne to. Zbytek pobytu v Praze je v Robinově garsonce, kterou mu sehnal jeho otec. Pavla vzpomíná na čas strávený v Praze a uvědomí si, že se jí stýská po Liňově. „*Snažím si vybavit posedlost tímhle městem, ale momentálně ji nechápu. Překvapivě mi v hlavě naskakuje moučná cesta k liňovským lesům... Jsem moulík, který si vždy stýská po tom, co je vzdálené?*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 158) Pavlu mrzí, že ji Robin nebere tak, jak by ona sama chtěla, ale tuto situaci zvládá o to hůř, že na něm cítí svou sexuální závislost. Pavlu při návratu do Liňova přepadne deprese, které pomohl vykouřený joint hašiše. Ve známé krajině se však opět dá do pořádku díky okolní přírodě, se kterou se cítí úzce spojena.

Po týdnu za ní přijíždí Robin s celou kapelou, jak se v Praze domluvilo. Robin se před ostatními chová k Pavle cize a všichni ji berou jen jako okrasu jejich skupiny. Pražáci opovrhují místní mládeží a povyšují se nad ně. Před spaním se jde Pavla s Robinem projít. Roztoužená a snad i ještě trochu zamilovaná Pavla projeví fyzickou náklonnost ke svému milenci, ale je odmítnuta a cítí se ponížená a potupená tím, že projevila tuto touhu. Zvláště, když si předtím v hlavě přikázala to nedělat. „*Vybavilo se mi prolínání těl. Fakt už jsem magor. Zastyděla jsem se a násilím se zklidnila. Vždyť přece vím, že nás kočírujou pouze jeho a nikoli moje momentální chutě. Hlavně nežebat! Neprozradit slabost!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 160)

Pavla má sraz s rodiči dětí, které chodí do jejího výtvarného kroužku. Rodiče si pochvalují změny svých dětí k lepšímu a Pavlu za její výuku chválí. „*Musím říct... No, naše Janička je jako vyměněná. Furt něco kreslí nebo maluje a my s manželkou jen*

koukáme, jak je šikovná... Tak vám chci, pani učitelko, poděkovat.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 169) Ta je nečekanou pochvalou potěšena. Je to snad poprvé, kdo ji někdo takto veřejně a nahlas chválí za její dobrý výkon. Ke konci schůze řeší jeden z tatínků problém velké svítící rudé Hvězdy, která visí na škole a kvůli které nemůže celá jeho rodina, bydlicí hned naproti, v noci spát. Nikdo s tím však nechce nic mít, mohla by to být provokace.

Pavla druhý den potkává ve městě Rakušáka, který zde kdysi žil a byl po válce s celou svou rodinou odsunut za hranice. Pavla s ním stráví celý den a poslouchá vyprávění o jeho rodině, jde s ním na hřbitov a domlouvají se, na jeho případnou další návštěvu.

Ráno je ve škole na tabuli objeven tajemný nápis o tom, že někdo zhasl rudou hvězdu. *„Černá ruka byl prostoduchý podpis na tabuli ve třídě 3. A, a to pod informací: Zhasl jsem rudou hvězdu. Bylo to napsáno tiskacími písmeny nejistou školáckou rukou a objeveno hned v první vyučovací hodině.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 174) Vše se začne náležitě vyšetřovat a k případu přijede i StB. Nakonec je zjištěno, že pachatelem je Mireček ze třetí třídy a že hvězdu zhasl, protože kvůli její nepřetržitě záři nemohl v noci spát. Trest je jasný, oba jeho rodiče vyhodí z práce a Mireček bude mít špinavý štít už po celý život.

Bohuna se vrací z lázní a chlubí se dalšími novými souložníky. Zároveň ale projevuje strach, protože už je jisté, že od nového roku budou mít na výboru nového předsedu. Bude jím jakýsi podřobaný a vztekly voják, který kdysi býval bachařem a krutě týral politické vězně. Pavla ani tak strach nemá, spíš se smiřuje s ne příliš zářivou budoucností a líně se jí oddává. *„Podřobaného jsem zatím nepotkala. Měla jsem ho zaneseného v kolonce budoucích nebezpečí a průšvihů a ta kolonka byla přecpaná, takže jsem do ní radši nenahlížela. Zřejmě se s tou nepěknou bachařskou držkou zatím držel v kasárnách. Tohle neovlivním. Každá změna bude k horšímu.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 179) Bohuna ale pracuje v knihovně díky sexu s předsedou, a to teď zřejmě skončí. Pavla záhy přemítá nad celým Hraničovem prolezlým sexem a už je ze všeho unavená a trpí. Rozhodne se tedy aspoň na víkend někam odjet a odpočinout si.

Pavla jede na koncert do Budějovic a pozve rockovou kapelu z Plzně, aby zahráli v Hraničově. Vypráví o tom Robinovi, ten kapelu nezná a Pavla už cítí, že je schopná víc Robinovi říct, co si myslí a nebojí se jeho reakce, ani nepřemýšlí, jestli si to

u něj nějak pokazí. Je volnější a otevřenější, protože už Robina nemiluje a cítí, že se blíží konec jejich vztahu.

Pavla vzpomíná na dobu její puberty a na zážitky z dospívání. Začne přemýšlet o stárnutí a přepadá ji deprese, kterou jde večer překonat k svému rumunskému sousedovi s jeho kořalkou. „*Házíme do sebe ten jeho průsvitnej oheň a meleme si každý něco svého, já po našem, on rumunsky. Je to legrace, přestože se do mě ten exotický, laskavý, ke mně nepasující strejc nejspíš zamiloval, což je na pováženou.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 189)

Plzeňská kapela přijede hrát do Hraničova. „*Jako tunel do jiných světů působila angličtina, jinak docela nevinných textů. V ostrážitém, protizápadním pohraničí zněla výsměšně, provokativně, nebezpečně. Nabíjela nás podvědomou, nesmyslnou nadějí, že nic není ztraceno.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 189) Zájem o koncert je malý a všichni se Pavlině nápadu spíš vysmívají. Po koncertě pozve Pavla kapelu i s jejich fanynkami na mejdan k sobě domů. Tím se ovšem rozjedou další drby o Pavle.

Pavle zakážou uspořádat výstavu obrázků, které namalovaly její děti z výtvarného kroužku. Nechtějí, aby Pavla měla nějakou podařenou práci a něco, co se jí povedlo. Jeden s tatíneků šel za výstavu a Pavlu orodovat, ale nepovedlo se mu to. „*No prostě prý nechtějí, abyste se mohla ohánět nějakými úspěchy. Znáte to, ne? To je taková strategie, když se chtějí někoho zbavit. Vypíchnout chyby a ignorovat, co se dotyčnému povedlo.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 193) Nikdo už nic neřeší, každý se chystá na nového předsedu, který nastoupí asi za půl roku.

Pavla je u Bohuny v knihovně a uvědomuje si, že se nakazila svým okolím a špehuje, stejně jako ostatní, lidi v knihovně skulinkou v závěsu. „*Taky už mě tím šmírováním nakazili – každý tu něco skrývá, kryje se, ale chce vědět, co skrývají ostatní.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 195) Zhrozí se sama sebe. Pak s knihovnicí rozebírají situaci, která pro všechny nastane, nástupem nového předsedy. „*Podívej, holka, ty se musíš vzpamatovat. Musíš se v tom všem naučit chodit. Jinak tu nevydržíš. A jinde to nebude lepčí, nemysli. Tenhle svět je... není pro... pro jelimánky.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 197) Pavla se s Bohunou trochu pohádá, protože si dovolila zařadit knihovnici automaticky mezi poběhlíce a chláholí ji, že určitě bude souložit i s novým předsedou a o místo tak nepřijde. Bohuna se ale naštvě a obhazuje se. Pavla je ze všeho v depresích, neví co si počít, a pak ji napadne, že by mohla emigrovat. Schází se s Maxem, aby mu o svém nápadu řekla, ale ten jí to vymluví rozumnými argumenty.

„Co vlastně umíš? Nemáš papír na žádnou profesi, i vyučená kuchařka by na tom byla líp. Co tam chceš dělat? ...Jak sneseš, že se nebudeš moci už nikdy vrátit – tedy pokud se nesmíříš s několika roky kriminálu? ...A co když tvého bratra vyhodí z konzervatoře? ...Třeba vyrazí z průmyslovky i toho staršího, mstu na příbuzných mají zaběhanou.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 202) Pavla to pak ještě zkusí říct Robinovi, a potom se tohoto nápadu vzdává úplně.

Vztah mezi Robinem a Pavlou úplně skončil, stali se z nich pouze přátelé. Pavle je to přece jen trochu líto, ale bere to tak, jak to je. „Hleděla jsem mu do tváře mluvícím pohledem: Taková šance to byla! Mohla jsem tě mít ráda celý život – třeba. Kde takovou najdeš, co umí líbat i vařit?! Čert tě vem!“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 204) Pavla neví, co si počít, co s ní teď bude. Sedí doma potmě a sleduje přes záclonu, co se kde venku děje. Robin se za ní naposledy zastaví, vezme si batoh a definitivně se s Pavlou loučí.

Za Pavlou přijel Rakušák Helmut. Dovezl jí pár dárků a u vína jí vypráví o Hraničově a co se v něm dělo po válce. Pavle je úzko a přepadá ji stud, přemýšlí, jak by jí bylo, kdyby žila v Rakousku. „Já tak žít v zemi, kde lidi popíjejí takhle lahodné víno, nežijí příkrčeně a mohou cestovat po světě, tak bych bývalou heimat, ostatně opět obsazenou cizími vojsky, s jejím nevděkem, všudypřítomnou lží a shnilýma bramborami vytěsnila ze vzpomínek! Ale asi jsem jiná nátura než Helmut.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 210) Po návštěvě Helmuta si Pavla odjíždí od všeho odpočinout na víkend do Prahy, kam ji pozval Robin na další koncert jeho kapely. Architekt a muzikant už Pavlu vyměnil za krásnou Kamilu. Pavla si koncert i tak užívá a seznámí se se studentem přírodovědecké fakulty, Vojtěchem.

Pavla dostává spolu se svým divadlem poezie na soutěži čestné uznání za její vlastní tvorbu. Cena ji potěší, ale situaci jí to nezlepší a náladu bohužel taky ne. Pavla se od sekretářky Marušky dovídá, že se na výboru domluvili, že Pavlu propustí. Pavla se ptá, z jakého důvodu ji chtějí vlastně vyhodit. „Že nespolupracuješ s představenstvem města. Seš politicky vlašná, vlastně nepředvídatelná. A nepropaguješ lidovou a socialistickou kulturu, ale pošilháváš po západní. Pavlo, že se vůbec ptáš!“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 215)

Vojtěch z Prahy Pavle napsal milostný dopis a ona mu odpověděla, ať za ní přijede. Bohužel dostane chřipku, ale student se o ni moc hezky postará. Pavla věří v novou lásku s Vojtěchem, i když zároveň má obavy a přepadá ji skepse, že se opět

něco stane a začínající vztah to pokazí. „*Vojtěch odjel a život zase zešedl. Tohle nemůže vyjít, hučel skřítek skeptik kramařící v hlavě křivýma pazourama. Víš, jak to chodí. Něco se stane...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 219) Pavla si také uvědomuje, že svou pozici v Hraničově už nezachrání a že to možná od začátku měla dělat všechno trochu jinak. „*Asi jsem na to měla jít hned od začátku jinak. Metoda ignorování je sice tak nějak čistá, hrdost zůstává téměř neposkvrněná, jenže je krátkodechá a hlavně brání jakékoli domluvě, změně k lepšímu. Ale už je pozdě. Už si navzájem nic neodpustíme, v ničem si nepomůžeme.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 220)

Pavla zjistí, že čeká Robinovo dítě. Řeší to nejprve s Maxem, později s Bohunou. Volá to také Robinovi a ten slíbí, že za týden přijede a domluví se, co bude dál. Bohuna se nejprve snaží Pavle vyvolat samovolný potrat starou babskou radou, to se ale nezdaří. Bohuna pak Pavle radí, ať si dítě nechá, že je to pro ni momentálně nejvýhodnější. „*Hele, to dítě by ti vyřešilo bytovou situaci. Z liňovské školy by tě s malým nejspíš nevyhlídli. A už vůbec ne z práce. Těhotnou propustit totiž nesměj. Víš to vůbec? Takže během toho roku na mateřský bys byla jakž takž chráněná... No a mezitím by se snad našlo něco jiného.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 224) Robin přijíždí k Pavle i se svým strýcem a kamarádem právníkem. Pavla jim oznámí, že hodlá jít na potrat. Všem třem se uleví. „*Půjdu na interrupci. Pánové začali zase volně dýchat. Holiš se napil kávy, Robin se narovnal v zádech a kamarád se ulehčeně usmál. Nechci mít s tebou dítě! Dodala jsem ještě, ale to už se po něm svezlo. Měla jsem ty dvě věty říct v obráceném pořadí!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 227) Pavla v zoufalé situaci jede navštívit Irenku a potom i babičku do Strakonice, té ale nic neřekne.

Pavla předstupuje před interrupční komisi a celou situaci popíše tak, jak jí poradila Irenka. „*Irenka měla dobrý odhad. Je-li otec nevypátratelný, musel by se o děvku a parchanta nějakého západáka starat stát, a to není v jeho zájmu.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 233) Potrat je povolen.

Pavla je v nemocnici a jde na povolený zákrok, je to pro ni škaredý zážitek, ale zvládne to, a potom je nějakou dobu na neschopence.

Vojtěchovi o celé situaci nic neřekla, chtěla ho toho ušetřit. Jen ho poprosila, ať nějaký čas za ní nejezdí, že musí vyřešit určitou situaci sama a ať je trpělivý. Vojtěch nejezdí, ale aspoň Pavle píše dopisy, ve kterých nechápe, co se děje a trochu se zlobí, že Pavle nemůže nijak pomoci.

Pavla přemýšlí, co s ní bude, co bude dělat dál, kam půjde, až ji odsud vyhodí. Bohuna prozrazuje, jaká je její přesná situace a co ji čeká. „*Mají nařízeno dát ti výpověď, ale se vši parádou. Maj ti to prej pořádně osladit. To aby sis náááááhodou někde nahoře nestěžovala. Seš prej jednou z tý Prahy, můžeš leckoho znát. Říkali na vejboře. Chtěj ti přišít zpronevěru a taky krádež. Možná že ke všemu eště přihodí kažení mládeže. A taky toho Sudeťáka. Prej sis ho snad dokonce vzala domů... copak nevíš, co to v pohraničí znamená? Já ti říkala, že jim máš trochu vyhovět, přemoct se. Přece kdo chce s vlky být...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 238) Na druhý den se chystá celé představenstvo města dát Pavle výpověď. Pavla kvůli tomu nemůže celou noc spát a vzpomene si, že naposledy takto probděla noc při marném čekání na Robina. To je ale už dávno a vše se od té doby změnilo. „*Během čtyř měsíců se všechno pokazilo, zkyslo, zplesnivělo. Uvnitř jsem seschla, zkroutila se jako krajíc chleba na slunci.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 240) Druhý den jde před komisi a všechny předběhne tím, že sama jako první podá výpověď. Všichni si stěžují na její práci a vyjmenovávají všechny její prohřešky a neúspěchy, ale výpověď přijímají. V kádrovém posudku však nebude mít napsáno nic pěkného. Dostává dvouměsíční výpovědní lhůtu, a to Pavlu nejvíce zajímalo.

Pavla se jde rozloučit s Bohunou. Ta je uplakaná a Pavle závidí, že odsud jede pryč. Pak jí popisuje svoje první setkání s novým předsedou, jak jí vyhrožoval, že ji vyhodí z místa. „*Z knihovny přeciž! Vraj má náhradníčku. No a pak mě ten hajzl znásilnil. Teda já se mu skoro nebránila, poněvadž by mi to bylo stejně houby platný, jedině by přitvrdil. Řikal mi přitom hnusný slova a nadával mi do kurev. Jo, a taky mě chyt takle za vlasy a tlouk mi hlavou vo zem. Dovedeš si to představit?! Dyk sem prokristapána máma dvou dětí! No bulela sem, to víš. Bolelo to a měla sem strach, jenže to se mu zrovna líbilo! A víš co řek, dyž si zapínal poklopec? Kurva! Na toto som sa tešil najviac!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 246) Pavla Bohunu objímá a utěšuje, je jí přece jen knihovnice líto.

Pavla se jde s Vojtěchem naposledy projít liňovskou krajinou a doma mu potom do noci vypráví celý svůj dosavadní život a prozradí mu i nedávnou událost s těhotenstvím a potratem. Vojtěcha mrzí, že nemohl být Pavle nablízku a nesměl jí pomoci. Za pár dní Pavla odjíždí vlakem z Hraničova do neznámé budoucnosti, a tím celý příběh Pavly končí.

Spisovatelka dala na konec třetího dílu své trilogie poznámku se vzkazem, že se hrdinka poroučí a že další díl už se nechystá. Věra Nosková se již hodlá dál zabývat jinými postavami a jinými příběhy. Také vysvětluje, že původně neměla v úmyslu psát románovou trilogii, ale nakonec se tak stalo, a že psala s radostí a pro radost čtenářům.

3.2 Hlavní hrdinka románu

Hlavní postavou románu Věry Noskové Víme svý, který je třetím a zároveň závěrečným románem celé autorčiny trilogie, je nám už dobře známá hrdinka Pavla. Ta má v celé románové trilogii funkci protagonistky i vypravěčky celého příběhu. V závěrečném díle se Pavla přesouvá z vysněné Prahy zpět do jižních Čech, ovšem ne do svých rodných Strakonic, ale nejprve do Českých Budějovic a o pár měsíců později působí v maloměstě Hraničov jako osvětová pracovnice. Žije v nedaleké vesnici Liňov a na těch dvou místech zažívá své další osudy.

Hlavní postavu Pavlu budeme znovu konfrontovat s dalšími postavami románu a budeme sledovat její vývoj a posun jako postavy reálné. Jednou z věcí, která u protagonistky zůstává neměnná, je to, že se autorka nezabývá jejím zevnějším popisem, ale spíše se soustřeďuje na popis jiných postav. Jedinou zmínku o zevnějšku hlavní postavy můžeme nalézt v deváté kapitole, a to v případě, kdy Pavla čeká na architekta Robina a neustále se upravuje a sleduje, jestli vypadá dobře. „*Ale jo, je to dobrý, křením se na sebe. Hřívá umytých vlasů, nápadité zvony šněrované na nohavicích kovovými řetízky, pečlivě vybrané tričko.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 98) To je jediná zmínka o zevnější podobě hlavní postavy v celém románu. Je to logické, autorka totiž dostatečně popsala hlavní postavu již v prvním díle trilogie a vzhledem k charakteru textů, jež se soustředí spíše na vnitřní život protagonistky, by další popis jen odváděl pozornost od toho, co chce autorka sdělovat především.

Další věcí, která zůstává autorce blízká, je vnitřní řeč postavy. Nadále jsou její vnitřní myšlenky koncipovány jako systém komentářů vypravěče. Již v předešlých dílech tyto myšlenky obsahovaly hlavně vzpomínky protagonistky na její minulost, díky kterým se i srovnávala se svou momentální situací a směřovala tak podvědomě svou životní cestu dál do budoucnosti. Také se v komentářích dovídáme o různých pocitech Pavly, a autorka nám tím tedy odkrývá vnitřní řeč její postavy. Jediný posun, od

předešlého dílu, je zde v tom, že vzpomínky se už nesoustřeďují pouze na Pavlino dětství, ale posouvají se v čase dál a objevují se i vzpomínky na Prahu, kupodivu jich však v textu nenalezneme mnoho a nejsou zde ani zmínky o předešlých postavách. Protagonistka se spíše neustále vrací do svého dětství, do období dospívání, do své rodiny a k blízkým přátelům z doby, kdy ještě žila ve Strakonících. Spolu se vzpomínkami však již věci spíše z odstupu hodnotí a zobecňuje, než by nad nimi jen přemýšlela a nechávala se strhávat pocity křivdy, sebelítosti a vzdoru. *„Rodinu znám jako těsné hnízdo, kde ostatní nevnímají vaši potřebu svobody, klidu, intimity. Pěkně zblízka vás pozorují, hodnotí, zesměšňují, kritizují a činí nátlak. Dovolují si určovat, jak máte žít! Ohavné! Všichni psychopati, hysterky, agresori, manipulanti a zakomplexovaní křiváci se přednostně seberealizují ve svých rodinách.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 41) Nosková své postavě v její vnitřní řeči napomáhá nalézat samu sebe a určovat její směr. Snaží se, aby postava Pavly dokázala rozeznávat správně špatné od dobrého, aby uměla přiznat i sama sobě nepříjemné věci a aby tím měla myšlenky a názory ucelené a srovnané. Jedna z vybraných citací nám ukazuje, jak protagonistka pracuje se svou myslí. *„Zeptám se, jak hodnotím situaci, co si o sobě myslím, po čem fakt toužím, dávám si záležet na přiblížení k pravdě. Dobrat se jí je někdy kumšt, je zaházená odpadem, jindy se schovává – třeba proto, že mě nechce vylekat, ale já po ní jdu jako po zlaté žíle.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 207) Myšlenky a vnitřní dialogy jsou tedy oproti předešlému románu jiné pouze v tom, že hlavní hrdinka se vyvíjí a její myšlenky s ní. Vzpomínky se mění a z mysli vystupují jiné a její vnitřní monolog se pouze proměňuje díky jiným situacím a lidem, se kterými je protagonistka v kontaktu.

Další pojetí hlavní hrdinky, které zůstává statické, je realistické pojetí obrazu hrdinky, tedy ucelenost všech hledisek a plná informovanost čtenáře. Postava Pavly je pro nás tedy nadále reálná ve všech aspektech její osobnosti. Také postava – hypotéza zůstává naší interpretací hlavní hrdinky. Co to vlastně je, vysvětlujeme v kapitole 2.2. Protagonistce stále přetrvává v hlavě její skřet – realista, který se dokáže vysmívat určitým reakcím a myšlenkám hlavní hrdinky a někdy se jí snaží dostat zpět do kruté reality života. *„První se probírá bystrooký skřet, vzpomene si na mé včerejší trápení a drsně Otíka odhalí: prostomyslný, venkovský alkoholik. A mě opět obsazuje známé bezpříčinné štěstí. Někdy, ne teď, mě ta schopnost rychlé duševní regenerace vzteká, správně bych se měla svědomitě a dlouho trápit. Jenže jakési projasněné bystřiny v mé hlavě i těle každý jed rychle odplaví...“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 78) Postava tedy zůstává ne zcela explicitní a odehrává se v ní určité boje i proti ní samotné.

Co se týče stanoviska druhých postav k postavě hlavní, zůstává důležité to, že hlavní postava je zde zároveň i vypravěčem, a tudíž se o názorech druhých postav směrem k ní může pouze domnívat, jaké jsou, nebo jí to vedlejší postavy musí nějak vyjádřit nahlas. Není možné, aby se v románu objevovaly jasné myšlenky jiných postav než protagonistky, jelikož je to nelogické. V předešlém díle románové trilogie jsme jeden takový přesah našli u postavy Josky (viz kapitola 2.2). V tomto díle se dá něco podobného najít pouze v pasáži, kdy se hlavní postava seznamuje poprvé s obtloustlým svazákem Kájou, který ji vyzve k tanci. „*Uf, tak to bysme měli, nesnesl bych, kdyby mě odmítla, oddechl si. Tak, holka, ukaž, jak se umíš vlnit... Divíš se, co? Todle si nečekala, žejo! To je totiž muj tajnej život. Jasně že umim kroky, bejby, a dyž už se jednou rozhejbám, tancuju jako hubenej. Teda tuhle buchtu bych bral. Kdyby jen tušila, co všechno bych pro ni moh udělat, kdyby si mě teda jako pustila k tělu!...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 70) Tento výňatek z románu nám dokazuje, že autorka převedla myšlenky vedlejší postavy do popisu vypravěče. Tím je ovšem sama hlavní hrdinka, která nemá možnost vidět mladému Karlovi do hlavy, tudíž je tato část nelogická. Když jsme ovšem našli podobnou část v minulém díle u postavy Josky, byl to pro nás větší problém, protože Joska Pavlu kriticky hodnotil. V tomto případě se přenesení vypravěče na Karla děje z toho důvodu, abychom ho rychleji poznali a pochopili. Autorka záměrně zvolila tento rozporuplný způsob, aby ušetřila čtenáře zdoluhavého čtení o tom, jaký tento člověk je a jakou má pozici. Tato část rozhodně nepůsobí nijak rušivě a spisovatelka velmi elegantně zase přenesla vypravěčství zpět na hlavní postavu Pavlu.

Poslední determinant, který zůstává u naší hlavní postavy neměnný, je reprezentativnost postavy. Ta stále zastává určitý typ člověka, mění se sice v čase a vyvíjí se její charakter, stále ale o ní můžeme říci, že je uzavřená, snad více než před tím, je osamělá a stále hledá svou vlastní cestu. „*Chce se mi smát. Mohla bych ale taky začít bulet. Jenže introvert v takové situaci strnule sedí, mačká kapesníček a zadržuje dech. A to také dělám. Trpím jako němá tvář.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 198)

Co se ovšem u protagonistky spisovatelky Věry Noskové v dalším díle trilogie změnilo, je například proces individualizace, který se u postavy vyvíjí. Její osobnostní rysy se mění a některé i zcela zanikají. V druhém dílu trilogie se proces individualizace hlavní postavy nejvíce ukazuje v mnoha konfrontacích s vedlejší postavou Josky, ve třetím dílu Víme svy k tak explicitní konfrontaci s vedlejší postavou nedochází. Pavla je

více uzavřená a hlavně si zde vytváří nová přátelství a navazuje úplně nové vztahy, kdežto u Josky si mohla tvrdé rozhovory s ním dovolit díky niternějšímu a delšímu přátelství s ním. Proto tedy možná nelze usuzovat ani tak na větší uzavřenost Pavly jako spíš na to, že si musí dávat větší pozor na jazyk, jelikož je na lidech kolem sebe vlastně existenčně závislá. „*Potřebuju se zasmát hajzlíkovi do tváře, bohužel se musím krotit, protože je nebezpečný. Přicucnutý k prsu partaje, nejspíš mstivý.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 68) Dalo by se říci, že k hlavní změně v Pavlině individualizaci došlo v oblasti jejích vlastností i v oblasti jejího chování a smýšlení. Pavla po kruté lekci, kterou dostala v Praze, je více uzavřená a méně hrdá než před tím. Přemýšlí o tom, co si kdo o ní myslí, více se věnuje své vlastní existenci, drží si za vyšší cenu své bydlení a práci, má méně konfliktů s ostatními lidmi a můžeme o ní říci, že je snad i více citlivá. „*Posuzovači mého života ať si trhnou. Já si jejich jedovatý žvásty do hlavy nepustím, tvrdím, ale je to jen přání a proklamace. Kéž bych byla tak duševně otužilá!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 103) Co se týče jejího chování, hlavní změnu můžeme spatřovat hlavně v tom, že je ochotná se více sklonit před režimem. To byl hlavní rozpor mezi ní a Joskou ve druhém díle trilogie (viz. kapitola 2.2 Hlavní hrdinka Pavla v románu Obsazeno) a nyní se zdá, že Pavla dala částečně Joskovi za pravdu a začíná smýšlet podobně jako on. „*Tak se to má dělat! Využít lahod, které bolševikovi spadnou pod stůl, užít si na jeho účet a urvat si kousek vzrušujícího života. Navzdory marasmu doby! Ráda bych nad tou strategií ohrnula nos, jenže sama sobě nezapřu, že dělám vlastně totéž. Vychutnám si dobroty, které mi azyl v Hraničově poskytne, ohryzek jim hodím pod nohy – říkala jsem si přece zjara...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 155) Přizpůsobuje chování době a prostředí, ve které žije, snaží se navenek vypadat neutrálně, aby mohla slíznout smetanu a zároveň zůstat uvnitř čistá a držet se svých zásad. Její chování je tedy do jisté míry vypočítavé a pro její okolí lživé.

Jeden z důležitých principů utváření postavy je i přímá a nepřímá charakteristika postavy. U přímé charakteristiky jsme si již v předešlé kapitole vysvětlili, že ji autorka dosahuje přímým hodnocením postav, což je v tomto románu aplikováno spíše na postavy vedlejší, které nějak hodnotí protagonistka. V třetím díle rozebírané trilogie se však můžeme setkat i se situacemi, kde hlavní postava hodnotí přímo samu sebe a je schopná i sebekritiky. „*Jsem hysterická panikářka! Cítím úlevu, ale také stud za ty gejzíry destruktivních pocitů a představ, které mě ještě před chvilkou pustošily. Co takhle zdravej rozum? Byl by někde? Skeptický skřítek pohotově ťuká zevnitř – jo, jsem*

tu, ale nějak málo respektovanej!“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 111) Toto je příklad jedné z ukázek, kdy hlavní postava Pavla hodnotí samu sebe a je schopna se i za určité chování pokárat či zpytovat svědomí. To jsme v předešlém díle tak často najít nemohli, ovšem v románu Víme svý je takových situací spousta. Protagonistka je schopná se pochválit, ale i pokárat a vysvětlit si, že situaci řešila zbrkle a dát si pro příště radu. Další změnu, oproti předešlému dílu, můžeme spatřovat také ve větší kvantitě hodnocení druhých postav, které je pozitivní a pochvalné. V předešlém dílu byla většina hodnocení spíše negativní nebo neutrální, zde však můžeme najít spoustu kladných hodnocení druhých lidí. „*Ještěže mi není vidět do hlavy! Pozoruju a hodnotím neslitovně místní faunu, jsem docela určitě nespravedlivá a možná zbytečně posměšná, jak už tak mladé holky bývají... Ale pak si všimnu, že oslavenkyně má ve tváři stopy dívčího půvabu a v tomhle hnízdě vzácné, pravidelné bílé zuby...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 131) Tato vybraná citace z knihy nám ukazuje, že sama hodnotitelka situace si je schopna, přes negativní pohled na okolí, uvědomit, že je příliš přísná ve svém hodnocení a že to tak ani nemusí být a po bližším zkoumání si umí všimnout pěkných věcí a ocenit je.

Nepřímou charakteristiku hlavní postavy spatřujeme opět v chování Pavly v určitých situacích k určitým lidem. V předchozím díle jsme si mohli všimnout, že chování protagonistky bylo většinou svým způsobem zákeřné či vypočítavé hlavně z důvodu postavení, v jakém se hlavní postava nacházela, a musela řešit neustále problémy své existence. V posledním díle trilogie je ovšem situace naší postavy jiná. Nemusí neustále řešit střechu nad hlavou, práci a peníze – v těchto základních věcech je zajištěná, a proto můžeme pozorovat jisté uvolnění a jiný způsob jednání s ostatními. Také je zde vidět posun v sebepojetí a zrání postavy samé. Po prožití krušných chvil v Praze je Pavla přece jen jiná. Z mnoha věcí se ponaučila, a proto je schopna jednat s lidmi jiným způsobem. Jednou z takových chvil je například těžká domluva mezi Pavlou a místním jednodušším traktoristou Otíkem. „*Mám toho pitomce z lesů tak akorát, jenže osvětové pracovnice mají šířit kulturu, k níž patří i zdvořilost a tolerance, a tak do něj ještě hučím...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 35) Protagonistka je více trpělivá, a tak se umí k lidem chovat pěkně, i když v minulosti by už zřejmě dávno na člověka v takovéto situaci vybuchla vzteky. Posun je i v jejím chování k lidem v tom, že je schopna uznat chybu a omluvit se, i když ta chyba nebyla až tak velká nebo dokonce se možná nic nestalo, Pavla je ale méně hádavá a pro klid a mírnost je schopná situaci uklidnit. „*Chvilí trvalo, než se uklidnila. Omlouvala jsem se, zlatoústě vysvětlovala.*

Jsem fakt moc ráda, že nebere úplně každýho. Připouštím, že jsem si to myslela, ale ne že bych ji za to odsuzovala! Jenom to ne.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 196)

Předešlý odstavec jsme nahlíželi na změny v chování hlavní hrdinky Pavly, a to úzce koresponduje s vývojem postavy. Ten je nejvíce znatelný v porovnání dílu Obsazeno s dílem Víme svý. Protagonistka se vyvinula nejen v oblasti svého charakteru a svých navyklých formách chování, ale také změnila názory na určité věci v životě a snaží se bojovat s předsudky – vlastními i druhých. Tento vývoj je dán nejen vyzráljším věkem, ale hlavně zažitým krušným obdobím v Praze, a také novou situací. Novým rysem je totiž jiné prostředí a jiní lidé. Je to jakýsi kontrast mezi městem a venkovem. Pavla nachází cestu k přírodě a odevzdává se jí. Nalézá v ní klid a pokoru a příroda jí pomáhá řešit určité situace, dává jí prostor k promýšlení věcí a k uklidnění jí samé. *„Cítím pokoru a potřebu poděkovat přírodě za to, že smím být, že jsem byla přizvána k téhle hostině.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 162) Autorka v díle několikrát dopodrobna popisuje krajinu v pohraničí a klade důraz na procítěnost a splnutí přírody s postavou Pavly. Tento charakteristický rys vývoje postavy je dán hlavně změnou prostředí. Jiná znatelná změna u protagonistky je schopnost uvědomit si vlastní chyby, shrnout celou situaci a vyvodit z toho všeho důsledky, které by mohly být Pavle užitečné v budoucím životě. *„Asi jsem na to měla jít hned od začátku jinak. Metoda ignorování je sice tak nějak čistá, hrdost zůstává téměř neposkvrněná, jenže je krátkodechá a hlavně brání jakékoli domluvě, změně k lepšímu. Ale už je pozdě. Už si navzájem nic neodpustíme, v ničem si nepomůžeme.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 220) Například takto hodnotí protagonistka situaci, která již probíhá a nejde změnit. Pavla od začátku volila strategii co nejméně mluvit, starat se jen o sebe a dělat jen to nejnutnější. Bohužel si možná uchránila soukromí, i když ji stejně všichni pomlouvali a vytvořili si obraz jejího života sami, ale Pavla nezapadla a městečko ji nepřijalo. Pokud se vrátíme k ději předešlého románu, uvědomíme si, že Pavla také není schopna přizpůsobit se žádnému kolektivu – ani pracovnímu, ani kolektivu přátel, nevychází se spolubydlícími, ani nájemníky. Možná by neměla v minulosti tolik problémů, kdyby již dříve důvěřovala svému okolí. Rozdíl ovšem je, že si to v Praze ještě neuvědomovala, ale časem, tím, že se její problém neustále opakoval a nutil ji nad věcí přemýšlet, na to možná přišla a ví, co a jak změnit a příště udělat jinak. *„Už vím, že kdo má víc rozumu, má větší zodpovědnost, že střízlivý má sledovat a předvídat nebezpečné vrávorání opilce. Některé naše pokusy – omyly vyjdou lidem kolem docela draho.“* (NOSKOVÁ,

V., 2008, s. 231) Protagonista závěrem celé trilogie dojde určitému prozření a ponaučení, a shrnuje tím celé tři díly románové trilogie. Na vybranou citaci se dá aplikovat totiž nejen její vztah s matkou a hledání otce z prvního dílu, ale i hledání sebe samotné v Praze či snaha vymezit svoje místo v jižních Čechách.

3.3 Vedlejší postavy díla

I v třetím dílu románové trilogie Věry Noskové budeme rozebírat vedlejší postavy. Nejprve to budou tři důležitější postavy, které nejvíce v příběhu působily na hlavní hrdinku a ostatní epizodické postavy rozdělíme do skupin, které rozebereme každou zvlášť. Tři nejvíce se objevující postavy jsou knihovnice Bohuna. Ta Pavlu provází celým románem, je její spolupracovnicí, ale dalo by se říci že i jedinou tamější kamarádkou. Další postavou je Max, postarší muž, kterého Pavla poznala v Českých Budějovicích, kde pro něj nějaký čas pracovala jako pomocnice památkové péče. Třetí důležitou vedlejší postavou románu je student architektury a muzikant Robin. Toho Pavla pozná během odvíjejícího se příběhu a vzájemně se do sebe zamilují. I když se jejich vztah rozpadne, chtějí spolu vyřešit závažný problém - Pavla s Robinem čeká dítě, které ale žádný z nich nechce. Ostatní skupiny postav budou rozděleny podle toho, jak na hlavní hrdinku působily a jaký na ni měly vliv, či z jakého prostředí je protagonistka znala.

První - a zřejmě i nejdůležitější vedlejší postavou - je knihovnice Bohuslava. Ta se objevuje hned na začátku příběhu a provází Pavlu jako červená nit celým románem. Je to pětatřicetiletá matka dvou dětí: „...malé prokrvené rty odhalují množství natěsnaných zubů, ... Černé vlasy má v týle svázané hnědou sametkou, kolem tváře se kudrnatí a vznášejí peříčkové pramínky, pleť má mléčně bílou jako blondýnky a tváře sytě růžové, prohořelé krví, jako by ji profackoval.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 8)

Hlavní hrdince ihned odhaluje svůj charakteristický rys, a to že pravidelně souloží s mnoha muži z jejího okolí. Většinou se tak děje na dece s medvídky, přímo v knihovně za plentou, v její soukromé kanceláři. „*Ta mrcha! Chodí mě pozorovat. Už jí nejspíš donesli, že s tím jejím spávám! Položila si dlaně na rozhořelé tváře, poté na prsa v utěšené velikosti a tvaru, ale hned se vzpamatovala a s naléváním becherovky*

přešla do bodrého tónu: Tak na tykáni. Tak já sem Bohuna. Bohuslava. Bohu sláva! Rozjeté knihovnici svítily oči rošťáctvím, na tak malé město měla nevidaný esprit. Takže, kamarádko, teď sme na jedny lodi, víš? Ale neboj, natrhnem jim prdel.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 10) Takto proběhlo seznámení Pavly s Bohunou. Hned od začátku se jí knihovnice otevřela, byla příjemná a vstřícná a rychle ji uvedla do děje v Hraničově. Bohuna si své pracovní místo v knihovně drží jen díky pravidelným souložím s místním předsedou výboru v obřadní síni. *„Je s nim aspoň rozumná domluva, libovala si Bohuna. Volá dycinky v pátek vodpoledne. Mrkne se do diáře a řekne mi, kdy za nim mám v příštím tejdnu zaběhnout, ukazuje mi stolní kalendář. Vidiš, to sou tydle kroužky, co maj uprostřed velký es. Jakože připomínka schůze. Jenže to znamená sex na vejboře.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 39) Bohunin hlavní charakteristický rys je její erotomanství, to dokazuje mnoho konfrontací a rozhovorů mezi ní a Pavlou, které jsou vesměs o sexu. Pavla totiž lásku dlouho nemá a Bohuna se jí snaží někoho dohodit. Pavla ale nechce a odmítá. Bohuna to ale jen tak nevzdává a za nedlouho pozve Pavlu k sobě na koprovku a tam sedí i dva mladí studenti. *„Do prčic! To je s tebou práce! Už dva tejdny vytipovávám vhodný kluky. Těmhle už bylo osmnáct. To už přece můžou. Uznej aspoň, že vypadají děsně lákavě! Starej odjel se svou třídou na dvoudenní vejlet. Máme volnej byt, dva ochmýřený zajíčky, šnaps na jejich omámení, tak co bys ještě chtěla?“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 84) Je evidentní, že Pavla si s Bohunou v tomto směru nerozumí, Pavla totiž hledá lásku, ne pouhý sex, ale Bohuna to bere jinak. Hlavní hrdinka ji ovšem bere takovou, jaká je a Bohuna časem taky Pavlu nechá být. Baví se spolu o mužích, ale už na sebe v ničem netlačí a rozhodně si navzájem nic nevyčítají. Pavla se při odjezdu z Hraničova, když se rozloučila s Bohunou zřejmě navždy, nad knihovnicí zamyslela a v duchu celý ten vztah s ní shrnula: *„Za těch devět měsíců dokázala zahrát na všechny klávesy mé citlivosti. Nadšení a vděk vystřídala opatrnost, dostavilo se i pohrdání a posměch, dojetí a jednou dokonce obdiv, nejčastěji však úžas nad slepencem mateřské vládkyně opečovávané domácnosti, otravované páchnoucím alkoholikem, a zároveň štědré děvky, která si prosadila v nepřátelském území nebyvalou osobní svobodu, i když jen v úzkém koridoru tělesného třeštění a za cenu ztrát osobních svobod.“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 245) Postava Bohuslavy byla pro hlavní hrdinku klíčová v tom, že jí nejen pomáhala během jejího života v Hraničově s jejími úkoly osvětové pracovnice, ale byla i její důvěrníci. Pavla se k ní chodila svěřovat se svými dojmy a pocity, s tím co se jí nedařilo a kolikrát

se u ní i vyplakala. Bohuna, ať už byla jakákoliv, Pavlu vždy přijala, povídala si s ní a snažila se jí nějak pomoci.

Další důležitá vedlejší postava je Maxmilián. Je to postarší muž, kterého Pavla potkala v Českých Budějovicích, když pro něj nějaký čas pracovala. S Maxem se hned spřátelili a Pavla ho později často vyhledávala a chodila si za ním nejen odpočinout, ale i pro radu. Hlavní postava popisuje Maxův zevnějšek takto: „*Má figuru mužného filmového hrdiny, pěkně modelovanou hlavu... Přivírám oči, abych měla rozostřenou tu jeho patinu opotřebení, překročil před čtyřmi roky šedesátku.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 22)

Proces individualizace se u této postavy projevuje, stejně jako u ostatních, v mnoha konfrontacích mezi ní a hlavní postavou Pavlou. Již po brzkém seznámení oba zjišťují, že se k sobě náramně hodí nejen svými povahami a inteligencí, ale zřejmě se i vzájemně přitahují jako muž a žena. „*Škoda, že nejsem o třicet let mladší. Z nás by byl tedy pár!*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 21) Max je ovšem nejen o dost starší než Pavla, ale je i šťastně a dlouho ženatý, takže mezi nimi nikdy žádná láska nevzplane a oba to ví. Jejich přátelství je o to čistší a upřímnější. Pavla za ním jezdí do Budějovic, stýkají se spolu většinou v hospodě a povídají si. Hlavní hrdinka se mu svěřuje s novými zážitky z Hraničova i Liňova, vypráví mu o tamějších obyvatelích i o tom, že se cítí sama a opuštěná. Také si mu stěžuje, jak se na ni všichni dívají a bojí se, že ji brzy přirovnají k Bohuně. Max Pavle moudře radí. Pavla dlouho odolává otázce, jaké je to být starý, ale nakonec ji Maxovi položí. Max jí potom vypráví, že je pro něj těžká situace, když v jeho starém těle zůstal mladý duch. „*Ten dualismus opotřebovaného těla a lačné, mladé osoby v něm je, musím přiznat, poněkud bolavý. Naštěstí my, opticky a věkově vzato starci, máme děti, vnoučata a někdy i mladé přátele. Viš, nedovolil bych si tě svádět, i když o tvém těle sním.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 54) Tato vybraná citace je jen ukázkou jednoho z mnoha laskavých rozhovorů, které Max s Pavlou vede. Ona si v podstatě za ním chodí neustále stěžovat a vypráví mu o svých snech, Max ji ale vždy lehce sesadí z pouhého snění zpátky na zem a poučuje ji a občas i napomíná: „*Musíš začít cosi budovat. Houževnatě a taky promyšleně. To samozřejmě nevylučuje vášeň pro věc. Ale tu bys mohla rozdávat, vid’? Holčičko, jenže ty musíš ze svého života něco udělat. Čeká tě dost práce. Přestaň už těkat a vrhat se na pozlátka...*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 93) Pavlu občas jeho rady otravují, ale většinou jen potřebuje čas, aby je

přijala, a pak dá Maxovi za pravdu. Z rozhovorů mezi Pavlou a Maxem tedy můžeme vyčíst, že povaha Maxe je moudrá, mírná a laskavá.

Přímá charakterizace Maxe, díky mnoha hodnocením Pavlou, se ukazuje také jako pozitivní a až ukázková. Pavla je překvapena tak čistým přátelstvím, které asi ještě s nikým doposud nezažila. A když o Maxovi přemýšlí, náhle ji napadá: „*Už vím, jak to všechno mělo správně být. To tenhle chlap měl být mým otcem, ne ten mladý trumpetista věčně zamotaný v ženských sukních, který nadělal kvanta dcer, a pak se pitomě zabil na motorce. Měla jsem být zplozena, a poté vychována racionálním a noblesním Maxmiliánem a ne snilkem ze slovenských hor, který mě nechal napospas celkem primitivní hysterce.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 55) Tato myšlenka hlavní hrdinky ukazuje, jaký vztah k Maxovi má a přání, aby to byl její otec dokazuje, že jejich vztah není milenecký, ale přátelský a skoro supluje vztah otce a dcery. Obě dvě postavy na to přistoupily. Pavla si jeho rad váží a vždy nad nimi přemýšlí, Maxmilián ji nutí svými otázkami a domněnkami uspořádat si život a dát mu nějaký směr. Pavla také vycítí, že i když si rozumí, tak přece jenom je Max posunut již někam dál. „*A já náhle vidím, jak jsem proti jeho nadhledu a rozumu bezbranná. Protože jeho převaha se opírá o zkušenosti, rozhled a kritický rozum, o víc než šedesát let života nabitého událostmi, přemýšlením a rozhodováním, spoluprožíváním historie, kultivovaným prostředím jeho rodiny.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 201)

Postava Maxe nám může připomínat postavu Tonička z předešlého dílu románové trilogie. Obě tyto postavy jsou totiž o dost starší než hlavní hrdinka, mají za sebou už dost krušných situací, ze kterých nabyly zkušenosti a ty se jakoby snaží předávat Pavle. Toniček i Max jsou přátelé Pavly, mluví s ní trpělivě a laskavě a snaží se jí vynahrazovat otce, kterého nikdy neměla. Mají na ni dobrý vliv. Max je však přece jen od Tonička odlišný svým zaměřením, také není katolík, je ženatý a má rodinu a asi tím vším je postavě Pavly přece jenom blíží, než jí byl Toniček.

Poslední vedlejší postava, která do značné míry ovlivnila hlavní postavu Pavlu, je Robin. Je to mladý student architektury a zároveň i nadaný muzikant z Prahy. Protagonistka se s ním seznámí v Hraničově, kam Robin přijede navrhnout novou galerii ve věži zámku. Zároveň je to synovec tamního správce stájí Vladimíra Holiše. Pavla je nedočkavá a chtivá nového mladého muže, zároveň se bojí, jaký bude: „*...do dveří vchází urostlý mladý muž s projasněnou tváří a bystrými očima, takže se radostně lekám...opojena barvou zvukného hlasu a očima průsvitnými jako tmavý jantar,*

podivuju se pěkně tvarovanému nosu, líbí se mi jeho knírek a nevdá mi, že mu nad čelem už řídnu vlasy, přestože je mu teprve šestadvacet.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 98 – 99) Pavla s Robinem se do sebe okamžitě zamilují a jejich vztah začíná spontánně, radostně a naplněný láskou.

Charakteristiku osobnosti Robina můžeme opět vytušit díky mnoha rozhovorům s Pavlou či jinou osobou, díky kterým vidíme, jak se Robin chová a co je pro něj v jeho životě stěžejní. Ze začátku to vypadá na plně vyvážený vztah mezi ním a postavou Pavly, rozumí si v mnoha věcech a budoucnost vypadá zářivě. Pavla se brzy zcela zamiluje a vidí svět i Robina přes růžové brýle. Vypadá to, že Robin její lásku opětuje a jeho pocity jsou stejné jako její. *„Víš co sem? Šťastnej. Mám krásnou holku, jezdíme spolu na hemelkách, a dokonce píšeš básně. S kapelou mi to taky šlape... Říkal jsem ti už, že zrovna makáme na druhým elpíčku? Tak ti nevím, holka moje, jestli to někdy bude lepší.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 135) Bohužel se situace rychle mění, nějaký čas je tento pár sice šťastně zamilovaný, ale jejich láska brzy vyprchává a nastávají chvíle, kdy se vše děje spíše automaticky. Pavla cítí, že tento vztah nebude mít dlouhého trvání, i když ještě neustále pokračuje. Je spíš založen na kamarádství s příjemným zpestřením – sexem. Robin se také začíná projevovat jako typický mladík z velkoměsta, který ohruje nos nad lidmi z venkova. *„Teda když si představím, že je možný žít i takhle... Že bych moh podobně dopadnout, kdybych se prostě jen narodil někde v buranově a někomu jinému... To je fakt noční můra!“* (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 166) O postavě Robina tedy můžeme říct, že je to mladý nadaný muž, který ovšem žije v odlišném světě než Pavla, proto je také pochopitelné, že se jejich cesty brzo rozešly.

Co se týče vyjádření přímých vlastností Robina je možné tak učinit díky hodnocením protagonistky. Její hodnocení je ze začátku kladné a převážně vidí Robina v dobrém světle, po čase však hlavní postava začne mladého architekta hodnotit reálně a kriticky. *„Chvílemi to vypadá na plnokrevnou, šťastnou lásku, a najednou lup! a náhle si vůbec nejsme blízcí, cítím z něj chlad a také já jsem střízlivá, vidím ho kriticky. Ale i když má příchyllost někdy proteče cedníkem a já vnímám s podrážděním povrchnost, frajerství pražského háčka, nikdy mu neupírám talent a pracovitost. Což je ovšem jen jeho hodnota, výhoda a dar genů, a s naší proměnlivou láskou souvisí jen velmi volně.*“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 138) Takto jejich vztah ještě trvá poměrně dlouhou dobu, až nakonec vyšumí i zbytky vzájemných citů a vše v klidu skončí. *„Přestalo mi na jeho mínění záležet a to mě osvobodilo, uvolnila jsem se a říkala a dělala jsem, co mě zrovna napadlo. Stejně to mezi námi brzy skončí. Stejně se mu nezavděčím. Jsem jen*

nouzovka.“ (NOSKOVÁ, V., 2008, s. 185) Tímto tedy vztah mezi hlavní hrdinkou a postavou Robina skončí, z textu je možné přesně vyčíst myšlenky Pavly, ale chováním je zřejmé, že Robin to vidí stejně. Jejich cesty se tedy nadobro rozejdou a oni zůstávají být kamarády. Až po rozchodu ovšem hlavní hrdinka zjistí, že s Robinem čeká dítě. Když mu to oznámí a Robin přijede situaci řešit, je jasné, že by chtěl, aby šla Pavla na potrat, ale k takovému rozhodnutí ji nenutí a právě naopak jí sděluje, že pokud bude chtít, je připraven se s ní oženit a finančně ji zabezpečit. To, že se Robin zachoval takto v nepříjemné a nechtěné situaci, ukazuje také určitý charakteristický rys jeho postavy, který má zřejmě zakořeněný v sobě díky jeho rodině a výchově. Když ovšem hlavní postava oznámí, že se rozhodla pro potrat, na Robinovi je vidět velká úleva. Potrat samozřejmě zaplatí, a to je poslední kontakt mezi ním a postavou Pavly.

Další postavy, které se v románu objevovaly, jsou pouze epizodické a budeme tedy s nimi pracovat ve skupinách, jak už jsme zmínili v úvodu. První skupina v sobě obsahuje postavy, které se objevují v městě Hraničov či vedlejší vesnici Liňov. Jsou to tedy vesměs sousedé, přátelé nebo spolupracovníci hrdinky. I tyto postavy však můžeme rozdělit na pomyslné podskupiny. Do té první zařazujeme například postavu místního předsedy výboru, tedy Pavlina zaměstnavatele, nebo tlustého svazáka Káju, což byl její spolupracovník. Ti oba neměli s postavou Pavly dobrý vztah, rozděloval je hlavně názor na režim a na komunismus, a také odlišný názor na provedení osvětové kultury v Hraničově. Mladý Karel si dělal na Pavlu zálsusk a byl odmítnut a předseda měl na Pavlu jisté nároky, které ona neplnila, ale zároveň se jí trochu obával, protože netušil, odkud je a kdo se za ní skrývá. Do druhé podskupiny bychom mohli zařadit dvě učitelky se stejnými jmény, Hanka a Hanka, a také sekretářku a účetní výboru, Marušku. Tyto postavy měly k Pavle podstatně blíže, vztah mezi nimi byl lepší, i když o přátelství by se zde mluvit nedalo. S Maruškou si Pavla chodila občas povídat o jejím životě a na oplátku se dozvídala, co se o ní povídá na výboru a na schůzích. S učitelkami ji spojovalo to, že ony také přišly z Prahy a také se tam toužily opět vrátit, milovaly koně a jízdu na nich, a tak s Pavlou pořádaly společné výlety na koních. Když se s nimi protagonistka začala sbližovat, obě odjely zpět do Prahy, a tak nebyla možnost se s nimi spřátelit. A do třetí podskupiny patří sousedé hlavní postavy. Je to Rumun, který bydlí hned vedle Pavly. Ta se s ním brzy spřátelí a vzájemně se navštěvují, popíjí spolu a zpívají. Rumun je naprosto odlišný už jen proto, že je to jiná národnost, ale také proto, že nemá skoro nic společného s místními lidmi, prostě tam jen žije. Pavlu nijak

nehodnotí, nešmíruje, nezajímá se. Prostě s ní má jen vřelý sousedský vztah a postava Pavly to bere stejně. V této podskupině je pak důležité zmínit ještě postavu Otíka, který se objevuje hlavně na začátku příběhu. Je to místní traktorista, obyčejný a trochu jednodušší člověk. Autorka ho charakterizuje historkou, kdy přeběhl státní hranici do Západního Německa, ale za týden se vrátil, protože se mu stýskalo po matce. Také to byla sázka v místní hospodě a Otík si chtěl vybrat svých dvacet vyhraných piv. Na ty si ovšem musel počkat dva roky v kriminále. Pavla s ním má bohužel hned od začátku problémy, protože jednoduchý Otík si myslí, že s Pavlou chodí a že se budou brát. Všude po městečku to vypráví a Pavla není schopna mu věc vysvětlit. Problémy s Otíkem pak skončí tím, že ho opět zavrou do vězení. Byl na svobodě na podmínku a při jedné cestě jede opilý za Pavlou do Budějovic a převrhne traktor i ukradené auto. Pro tyto epizodické postavy je charakteristická shodná funkce v textu. Vedle toho, že tvoří sjednocující kontext vesnice, je pro ně příznačné utváření specifické atmosféry kolem Pavly, která vrcholí v závěru románu a poukazuje k jeho názvu Víme svý.

Do druhé hlavní skupiny zařazujeme tři postavy. První z nich se objevuje až ke konci celého příběhu, je to student Přírodovědecké fakulty v Praze, Vojtěch. S ním se Pavla seznámí těsně po rozchodu s Robinem a začne s ním nový vztah, který vypadá nadějně. Čtenář se ale nedoví, jak tento vztah skončí, ale je možné, že postava Vojtěcha je připsána skutečnému manželovi spisovatelky Věry Noskové. Další dvě postavy v této skupině jsou typicky epizodické. Je to Rakušák Hans, který kdysi bydlel v Hraničově, ale byl po válce odsunut a přijíždí na hřbitov zavzpomínat si na svou rodinu a své dětství. Pavla se s ním dá do řeči, protože je zvědavá. Hans jí pak ještě jednou navštíví, doveze i nějaké pamlsky a vypráví jí celý svůj příběh. Druhá postava, která se objevuje pouze v jedné kapitole románu, je mladý herec Matěj z Českých Budějovic. S tím se hlavní hrdinka seznámí pouze díky shodě náhod a jednu noc u něj přespí. Matěj jí vypráví o svém trápení s láskou ke dvěma ženám najednou. Pavla se za čas doví, že Matěj spáchal sebevraždu. Tyto postavy jsou zařazeny do jedné skupiny z důvodu, že je spojuje vztah vůči postavě hlavní. Všechny k ní mají kladný vztah a ke všem měla kladný vztah i protagonistka. Neznáme je úplně dokonale a kromě postavy Matěje, který spáchal sebevraždu, nevíme, jak vztahy mezi těmito postavami a hlavní hrdinkou budou pokračovat. Každopádně můžeme říci, že je s hlavní hrdinkou spojuje něco silného, i když se viděli krátkou dobu. Vždy mezi těmito postavami a protagonistkou bylo pochopení a vzájemné uznání.

3.4 Kritické ohlasy románu

Po zhodnocení všech recenzí na román Věry Noskové s názvem Víme svý můžeme kritiky shrnout jako většinově kladné. Autorka je chválena za svůj osobitý styl, nadhled a většina recenzentů tvrdí, že třetí díl románové trilogie je ze všech dílů nejlepší.

Za negativní považovali snad všichni obálku knihy, která na ně působí prvoplánově líbivě či jako obálka dívčích románek. S obálkou měla spisovatelka problém i u prvního dílu, kde ji nejen zkritizovali recenzenti, ale nesouhlasila s ní ani sama spisovatelka (viz bakalářská práce). Těžko říct, do jaké míry může obálku spisovatel ovlivnit. Víme totiž, že při prvním vydání prvního dílu Bereme, co je, román spisovatelce vydalo nakladatelství, které také určilo, jakou obálku kniha bude mít a spisovatelka na to bohužel vliv mít nemohla. To však není případ vydání tohoto románu, protože ten si spisovatelka Věra Nosková vydala ve svém nakladatelství, tudíž je zřejmé, že obálku vybrala ona sama. Její výběr však nebyl příliš šťastný.

Další kritiku jejího románu potom můžeme nalézt v recenzi Mladé fronty Dnes s názvem Věra Nosková už ví svý a patří jí za to poklona od autorky Kláry Kubíčkové, která hodnotila román z větší části pozitivně, ale přece jen se u ní nějaké negativní výtky objevují. Když pomineme, že se jí také nelíbí obálka knihy, má rovněž problém s vedlejší postavou Maxe. „*První desítku procentuálního hodnocení ubírají oduševnělé a těžko uvěřitelné dialogy mezi Pavlou a o generaci starším Maxem, který je jejím guru či starším svědomitým a moudrým bratrem. Pokud už se na světě takoví muži vyskytují a pokud jsou schopní platonických životních rad, nedělají to jistě tak směšně škrobeně a nepřírozeně. Maxova životní moudra je z fleku možné vydat jako sbírku citátů, z jinak velmi svižné a čtivé knihy však bohužel nepěkně čouhají.*“ (KUBÍČKOVÁ, K., 2009) Kritiku na postavu Maxe však můžeme objevit pouze v této recenzi. Jinou kritiku, na vedlejší postavu Robina a hlavně na jeho vztah s hlavní hrdinkou, napsala Michaela Uhlířová do časopisu H_aluze. „*Jedna příběhová linie je však podle mého názoru nadbytečná. Mám na mysli milostný vztah Pavly s pražským muzikantem Robinem, se kterým nakonec nechtěně otěhotní. Oproti jiným pasážím jsou ty, týkající se lásky, chvílemi naivní. Kniha by se bez toho určitě obešla.*“ (UHLÍŘOVÁ, M., 2009) Na takovou kritiku se dá reagovat pouze otázkou, zda-li právě láska nevyvolává v každém z nás naivní představy a chování? Nikomu jinému tyto pasáže rušivé nepřišly, a tak

tento názor zastává pouze paní Uhlířová. Pokud tedy shrneme negativní kritiku na román *Víme svý*, můžeme uvést, že se všichni shodli pouze na špatném výběru obálky, ostatní kritiky jsou pouze individuální názory jednotlivých recenzentů na jednotlivé pasáže knihy.

Pokud jde o pozitivní hodnocení románu, opět zde můžeme nalézt několik pochval, které se v recenzích objevují opakovaně. Jednou z nich je kladné hodnocení spisovatelky za její práci s nářečím. „*Věra Nosková používá hovorový jazyk krev a mlíko, kterým nechává promlouvat vesnici, stejně samozřejmě jako výrazivo poetické, které se dostává ke slovu ve světě hlavní hrdinky, a půvabně tím dokresluje rozdílnost obou vesmírů.*“ (SMÍTALOVÁ, P., 2008) Tato vybraná recenze z časopisu *Instinkt* nám pouze deklaruje to, co cítí i ostatní recenzenti. Nosková dokázala psát v nářečí, které můžeme slyšet na jihu Čech, bravurně ho zvládala prokládat hovorovou češtinou a vše dokreslovala poetickými výrazy, které vymýšlela většinou její hlavní postava. Nejen tím právě ukazuje rozdíly mezi různými světy lidí.

Dalším rysem, který v románu Noskové někteří recenzenti vyzdvihli, je vnější popis krajiny a život v ní. „*Věra Nosková dokáže vtáhnout do děje svým britkým jazykem a velmi působivým vykreslením situace. Popisy krajiny, barev, pocitů navozují dokonalou atmosféru situace.*“ (UHLÍŘOVÁ, M., 2009) S tímto názorem můžeme jen souhlasit, neboť spisovatelka Nosková opravdu do detailů popisuje okolní krajinu a líčí ji nejen tak, že je čtenář schopen si to představit, ale také je možno vycítit vůni a navodit si pocit tak, jako bychom se v popisované přírodě opravdu zrovna nalézali.

Klára Kubíčková ve své recenzi v *Mladé frontě Dnes* přirovnává Noskovou ke spisovatelce Ireně Douskové z důvodu, že obě psaly o stejné době. „*A Noskové patří poklona ještě za jednu skutečnost – kromě Ireny Douskové je jednou z mála žen-spisovatelek, které mají těžiště své práce v námětech komunismu, nesnaží se svou práci jakkoli aktualizovat, naopak tím poskytují čtenáři prostor pro zpytování vlastních minulých příběhů.*“ (KUBÍČKOVÁ, K., 2009) To možná platí pro starší čtenáře, ovšem je nutno podotknout, že pro mladšího čtenáře je doba vykreslena tak, že je schopen jí porozumět, ale přitom není příliš zahlcen historickými událostmi či dlouhým vysvětlováním tehdejších poměrů v zemi.

Ohlasy na třetí díl trilogie Věry Noskové jsou tedy vesměs kladné, a pokud někdo nějaké výtky uvedl, nejedná se o zásadní odsouzení románu. Bezmála každý kritik knihu ohodnotil konstatováním, že je čtivá, spisovatelka ji napsala neobyčejně

zdařile, je to výpověď o určité době a ženě, která v ní zápasila o své místo v životě a že určitě stojí za přečtení.

Závěr

Hlavním cílem naší diplomové práce byl rozbor hlavní hrdinky ve vybraných románech Věry Noskové, a to v druhém a třetím dílu její trilogie. Celou práci jsme zahájili stručným shrnutím autorčina života od roku 2010 doposud a nahlédli jsme na její poslední tvorbu.

Hlavní část naší práce jsme situovali do dvou hlavních kapitol, kde jsme v první kapitole rozebírali text románu *Obsazeno* a ve druhé kapitole román *Víme svý*. Obě kapitoly jsme rozdělili na stejné části. V první podkapitole jsme se zabývali dějem románu, který jsme se snažili stručně nastínit, ale také si v něm ukázat, jak funguje čas a prostor v díle, seznámili jsme se obecně s hlavní postavou i s postavami vedlejšími či epizodickými.

V další podkapitole jsme se zaměřili na náš hlavní cíl – protagonistku. Tu jsme rozebírali podle metodiky Josefa Peterky z jeho knihy *Teorie literatury pro učitele* z roku 2001. Nejprve jsme hlavní postavu aplikovali na proces individualizace, tedy jakýsi proces odlišení od ostatních postav. Dále jsme protagonistku charakterizovali nejen pomocí její vnější podoby, ale i díky jejímu nitru a stanovisek jiných postav vůči ní. Hlavní částí je explicitní a situační charakteristika postavy, ke které jsme se dostali díky přímým hodnocením vlastností postavy, což spisovatelka uplatnila spíše u postav vedlejších, a jednáním v určité situaci, a to jsme právě mohli pozorovat na postavě hlavní. Dále jsme si ukázali, že protagonistka je postavou reálnou a vývojovou. Její vývoj šel pozorovat právě díky třem dílům trilogie, s nimiž jsme pracovali, a tak jsme postavu Pavly mohli srovnávat v čase, v místě a v různých situacích a sledovat její vývoj. Jako poslední jsme se zabývali postavou – hypotézou, a také její reprezentativností. Všechny poznatky jsme vždy shrnuli na konci každé řešené metody, abychom hned dospěli ke konečnému závěru.

Další podkapitola byla věnována vedlejším postavám a postavám epizodickým, které se objevovaly pouze v jedné kapitole románu. Zde jsme podrobněji rozebírali pouze postavy důležité, které doprovázely protagonistku celým textem. Ostatní postavy, které na ni nějakým způsobem zapůsobily nebo ji podrobily těžké situaci, jsme vždy shrnuli do skupin podle určitého klíče, který je spojoval, a dál jsme o nich mluvili jako o celé skupině podobných osob.

Poslední podkapitolu jsme pak věnovali kritickým ohlasům na daný román a touto kapitolou jsme vždy uzavřeli rozbor celého románu i s její hlavní hrdinkou. Poukázali jsme na věci, které spisovatelka Věra Nosková v textu bravurně ovládla, i na to, co se jí při psaní nepovedlo, nebo je to nějakým způsobem zavádějící.

Touto diplomovou prací jsme tedy uzavřeli celou trilogii spisovatelky Věry Noskové. Ona sama se ve své další tvorbě k tomuto příběhu již nevrací a začíná se věnovat příběhům jiným. Touto trilogií si spisovatelka získala pozornost a našla si své čtenáře. Její další próza je odlišná, ale o nic méně ceněná, a bude určitě stát za další, ovšem již jinou analýzu.

Bibliografie

BURGET, E. První dva romány Věry Noskové. *Dějiny a současnost*. 2009, roč. 31, č. 11, s. 48.

FIALOVÁ, A. Návraty do šedých časů. *Tvar*. 2008, roč. 19, č. 18, s. 6-7.

FOŘT, B. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. 111 s. Theoretica & historica; sv. 2. ISBN 978-80-85778-61-8.

HAMAN, A. Plavba po povrchu mrtvých vod. *Lidové noviny*. 2007, roč. 20, č. 141, s. 18.

HODROVÁ, D. a kol. -- *Na okraji chaosu --: poetika literárního díla 20. století*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2001. 865 s. ISBN 80-7215-140-1.

HODROVÁ, D. *Místa s tajemstvím: (kapitoly z literární topologie)*. Vyd. 1. Praha: KLP, 1994. 214 s. ISBN 80-85917-03-3.

HONZÍK, J. Literární středy. *Život*. 2009, roč. 5, č. 7, s. 60-61.

HRABÁK, J. *Poetika*. 2. vyd. Praha, 1977.

HRABÁK, J.; ŠTĚPÁNEK, V. *Úvod do teorie literatury*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 272 s. ISBN neuvedeno.

CHATMAN, S. *Příběh a diskurs: narativní struktura v literatuře a filmu*. Vyd. 1. Brno: Host, 2008. 328 s. ISBN 978-80-7294-260-2.

JANOŮŠEK, P. a kol. *Dějiny české literatury 1945 - 1989. IV. 1969 - 1989*. 1. vyd. Praha: Academia, 2008. 977 s. ISBN 978-80-200-1631-7.

JANOŠEK, P. *Hravě i dravě: kritikova abeceda*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. 365 s. ISBN 978-80-200-1777-2.

KARFÍK, V. Holka, co potřebuje lásku. *Respekt*. 2007, roč. 18, č. 17, s. 21.

KARFÍK, V. Tipy knihy. *Xantipa*. 2009, roč. 14, s. 126.

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 2. upr. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 816 s. ISBN neuvedeno.

KNOTKOVÁ - ČAPKOVÁ, B. a kol. *Tváří v tvář: gender jako metodologická kategorie literárních analýz*. Praha: Gender studies, 2010. 198 s. ISBN 978-80-86520-34-6.

KOČENDO VÁ, M. *Analýza románu Věry Noskové Bereme, co je*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Katedra českého jazyka a literatury, 2010. 37 s., 5 s. příloh. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jana Sladová Ph.D.

KOTRLA, P. Román z pohraničí v době strachu. *Týdeník Rozhlas*. 2009, roč. 19, č. 6, s. 18.

KŘÍŽ, J. *Postavy a světy v klasických dílech moderní prózy*. Vyd. 1. Praha: Práh, 2002. 205 s. ISBN 80-7252-064-4.

KUBÍČKOVÁ, K. Věra Nosková už ví svy a patří jí za to poklona. *Mladá fronta Dnes*. 2009, roč. 20, č. 6, s. B5.

KYŠA, L. Obsazeno Věry Noskové. *Právo*. 2007, roč. 17, č. 146, s. 17.

MACHALA, L. *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2001. 256 s. ISBN 80-7243-139-0.

MALÁ, Z. Věra Nosková, Obsazeno. *A2*. 2007, roč. 3, č. 45, s. 29.

NOSKOVÁ, V. *Obsazeno*. 1. vyd. Praha: MOZART, 2007. 224 s. ISBN 978-80-903891-0-6.

NOSKOVÁ, V. *Víme svý*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2008. 256 s. ISBN 978-80-903320-7-2.

NOVÁK, R. Beznadějně obsazeno. *Literární noviny*. 2007, roč. 18, č. 26, s. 10.

NOVÁK, R. Útěky domů. *Literární noviny*. 2009, roč. 20, č. 3, s. 10.

NOVOTNÝ, V. Básnické a prozaické novinky I. *Český jazyk a literatura*. 2007, roč. 58, č. 1, s. 33-36.

NOVOTNÝ, V. *Ta naše postmoderna česká...: kritické vizitky literární současnosti*. 1. vyd. Praha: Protis, 2008. 188 s. ISBN 978-80-7386-015-8.

PECHAR, J. *Interpretace a analýza literárního díla*. 1. vyd. Praha: Filosofia, 2002. 288 s. ISBN 80-7007-163-X.

PEPRNÍK, M. *Směry literární interpretace XX. století (texty a komentáře)*. 2. upravené vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 281 s. ISBN 80-244-0968-2.

PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. Praha: Academia, 2008. 977 s. ISBN 978-80-200-1630-0.

PETRŮ, E. *Úvod do studia literární vědy*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2000. 187 s. ISBN 80-85839-44-X.

PROKEŠ, J. *Interpretace uměleckých textů*. 1. vyd. Brno: MU, 2006. 65 s. ISBN 80-210-3975-2.

PUSKELY, M. Fascinující hloubka povrchnosti. *Host*. 2010, roč. 26, č. 10, s. 15-25.

SMÍTALOVÁ, P. Věra Nosková, Víme svý. *Instinkt*. 2008, roč. 7, č. 48, s. 57.

ŠPIDLA, K. Důvod k životu. *Host*. 2009, roč. 25, č. 2, s. 67-69.

TRÁVNÍČEK, J. Cizinka hledá byt – a chlapa. *Host*. 2007, roč. 23, č. 7, s. 20-21.

UHLÍŘOVÁ, M. Touha po svobodě ve špatné době. *H_aluze*. 2009, roč. 2, č. 7, s. 19.

JUST, V. *HTML – Co Věra Nosková obsadila Obsazenem?* [online]. Dostupné na Internetu: < <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/vladimir-just.php?itemid=1546>>.

MAREŠOVÁ, M. *HTLM – Obsazeno* [online]. Dostupné na Internetu: < <http://www.czechlit.cz/nove-knihy/1936-obsazeno/>>.

Přílohy

1. První kapitola bakalářské práce (KOČENDOŤÁ, M. *Analýza románu Věry Noskové Bereme, co je*. Olomouc: Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Katedra českého jazyka a literatury, 2010. 37 s., 5 s. příloh. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jana Sladová Ph.D.)
2. Kompletní bibliografie spisovatelky Věry Noskové

1 Biografie a bibliografie spisovatelky Věry Noskové

Autorka publikuje krátkou dobu, a proto o ní není v odborné literatuře mnoho informací. Při sbírání studijního materiálu k naší bakalářské práci jsme měli omezené zdroje. Čerpali jsme pouze z uvedené literatury a z osobního telefonického rozhovoru s Věrou Noskovou. Doufáme, že tato práce podnítl zájem o tuto autorku a její tvorbu.

1.1 Biografie

Věra Nosková se narodila dne 9. dubna roku 1947 v Hroznětíně, což je obec u Karlových Varů. V jednom rozhovoru spisovatelka uvádí: „...na Hroznětín pochopitelně žádné vzpomínky nemám. Jednou mě tam můj muž dovezl, takže vím, jak to městečko vypadá.“ (KOPÁČ, R., 2006, s. 5) Brzy po narození se s rodiči přestěhovala do Strakonice v jižních Čechách, kde prožila celé dětství i dospívání. „To byl poválečný pokus - omyl. Rodiče neměli kde bydlet, tak se rozjeli do prázdného pohraničí. Pár měsíců po mém příchodu na svět se vrátili do Strakonice, protože otec v pohraničí nenašel práci. Bydleli pak s matčinými nervními rodiči v malém holobytě.“ (KOPÁČ, R., 2006, s. 5) Biologický otec Věry Noskové krátce po svatbě nastoupil na základní vojenskou službu. To bylo poslední období jejich společného rodinného soužití. „Nemám na něj z raného dětství vzpomínky, jen dvě tři na hranici snu. Jak jsem později dedukovala z narážek a výčitek, spíš kolem rodiny kroužil, vzdaloval se, byl na vojně, pak na Slovensku, tam mi zplodil dvě sestřičky – ne že by chtěl, ale asi byl na štíru s antikoncepcí. Byl pěkný, velmi mladý a bujný.“ (KOPÁČ, R., 2006, s. 1)

Její rodiče se rozvedli a matka se podruhé vdala. S novým manželem měla pak další dva syny. „Otce mi nahrazoval docela uspokojivě otčím, který ovšem couval před svou ženou. Měla jsem ho ráda, byl dobrák.“ (KOPÁČ, R., 2006, s. 1)

Věra Nosková ve Strakonici žila do svých pětadvaceti let. Zde také vystudovala střední všeobecně vzdělávací školu, dnešní gymnázium. Později studovala ještě Střední pedagogickou školu v Praze.

Po neúspěšném pokusu přihlásit se na vysokou školu prošla několika zaměstnáními. Mimo jiné pracovala jako dělnice, aranžérka, pracovnice pošty, cukrářka, archivářka, kreslička, osvětová pracovnice, uklízečka, servírka, závorářka, vychovatelka, učitelka mateřské školy a později jako novinářka. Některé z uvedených

profesí se mohou zdát poněkud nejasné. Autorka sama vysvětluje: „*Dnes se závory zatahují automaticky, tehdy u nich stál miniaturní domeček, kde sloužili denní a noční dvanáctky závoráři. V té kůlně měli tvrdou židli, to aby v noci neusnuli, stůl a telefon, kterým jim hlásili průjezd vlaků. Poté závorář vylezl z boudy a točil klikou, čímž spustil nebo zvedl závoru. Když vlak projížděl, museli jsme stát v pozoru s červenou vlaječkou v podpaží. Prošla jsem bezpečnostním školením, kde nám hlavně ukazovali fotky hnusných úrazů po střetu s vlakem. Těšila jsem se, že po třech měsících dostanu režijní jízdenku a budu vlakem křížovat republiku za mizivý peníz. Libilo se mi taky, že budu v práci vlastně sama a budu si moct sem tam napsat veršik.*“ (KOPÁČ, R., 2006, s. 5)

S rodinou a rodnými Strakonice se definitivně rozloučila v roce 1972. Od té doby žije se svým manželem Jindřichem a dvěma dospělými syny Jiřím a Tomášem v Praze.

Žurnalistice se Věra Nosková věnovala přes třináct let. Začínala jako redaktorka a tajemnice redakce Českého deníku a končila v příloze Věda a lidé v periodiku Hospodářské noviny. Přispívala také do někdejšího časopisu pro venkov a zemědělce Týden, dále pro Blesk magazín či Europress. Zároveň externě psala pro Reflex, Lidové noviny, Mladou frontu Dnes, Print and Publishing, Packaging, Listy, pro slovenský Rozmer i bratislavský časopis Prométheus. Spolupracovala s rozhlasovou stanicí Vltava v pořadu Naše téma a sbírala materiál do publicistických pořadů Klekání na ČT2 a Na vlastní oči na Nově.

V roce 1995 spoluzaložila občanské sdružení Český klub skeptiků Sisyfos, které je součástí celosvětové organizace propagující kritické myšlení.

V poslední době se věnuje výlučně psaní prózy.

1.2 Bibliografie

Inkoustové pádlo: verše - vydáno v roce 1988, básnická sbírka.

Ten muž zemře - vydáno v roce 1996, první próza Věry Noskové, novela z novinářského prostředí.

Je to hustý - vydáno v roce 2003, 28 fejetonů a povídek.

Bereme co je - vydáno v roce 2005, první román Věry Noskové, který si vydala vlastním nákladem.

Bereme, co je - vydáno v roce 2005, tentýž román vydán nakladatelstvím Abonent ND, redakčně upraven.

Ať si holky popláčou: fejetony a jiné krátké texty - vydáno v roce 2006, fejetony a krátké povídky.

Obsazeno - vydáno v roce 2007, román, volné pokračování románu *Bereme, co je*.

Ve stínu mastodonta: pestré povídky - vydáno v roce 2008, soubor devíti povídek.

Víme svý - vydáno v roce 2008, román, závěrečný díl trilogie.

Ještě se uvidí: tři příběhy o dvou mužích a jedné krásce - vydáno v roce 2009, dvě povídky a jedna novela, která je těžištěm knihy.

Bibliografie spisovatelky Věry Noskové

NOSKOVÁ, V. *Inkoustové pádlo: verše*. 1. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1988. 75 s. ISBN neuvedeno.

NOSKOVÁ, V. *Ten muž zemře*. 1. vyd. Praha: Český spisovatel, 1996. 159 s. ISBN 80-202-0632-9.

NOSKOVÁ, V. *Je to hustý*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2003. 126 s. ISBN 80-239-1125-2.

NOSKOVÁ, V. *Bereme co je*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2005. 259 s. ISBN 80-903320-2-1.

NOSKOVÁ, V. *Bereme, co je*. 1. vyd. Praha: Abonent ND, 2005. 296 s. ISBN 80-7258-204-6.

NOSKOVÁ, V. *Ať si holky popláčou: fejetony a jiné krátké texty*. 1. vyd. Praha: Abonent ND, 2006. 185 s. ISBN 80-7258-255-0.

NOSKOVÁ, V. *Obsazeno*. 1. vyd. Praha: MozART, 2007. 222 s. ISBN 978-80-903891-0-6.

NOSKOVÁ, V. *Ve stínu mastodonta: pestré povídky*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2008. 137 s. ISBN 978-80-903320-5-8.

NOSKOVÁ, V. *Víme svý*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2008. 251 s. ISBN 978-80-903320-7-2.

NOSKOVÁ, V. *Ještě se uvidí: tři příběhy o dvou mužích a jedné krásce*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2009. 160 s. ISBN 978-80-903320-9-6.

NOSKOVÁ, V. *Přece by nám nelhali: fejetony*. 1. vyd. Praha: Věra Nosková, 2010. 168 s. ISBN 978-80-87373-06-4.

NOSKOVÁ, V. *Chraňme muže*. 2. vyd. Praha: Věra Nosková, 2012. 199 s. ISBN 978-80-87373-19-4.

NOSKOVÁ, V. *Příběhy mužů*. 1. vyd. Praha: Klika [i.e. Věra Nosková], 2012. 173 s. ISBN 978-80-87373-32-3.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Markéta Kočendová
Katedra nebo ústav:	Českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph. D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Pojetí ženské hrdinky ve vybraných románech Věry Noskové
Název v angličtině:	Female hero conception in selected novels by Věra Nosková
Anotace práce:	Diplomová práce je rozšířením práce bakalářské. Je zaměřena na celou trilogii spisovatelky Věry Noskové a hlavním cílem je protagonistka Pavla. Práce je doplněna o aktuální informace o spisovatelce, je proložena citacemi z knihy i z odborné literatury a publikací. V závěru je práce zhodnocena jako celek.
Klíčová slova:	Věra Nosková, Obsazeno, Víme svý, protagonistka Pavla, Praha, vesnice, zaměstnání
Anotace v angličtině:	My master thesis is an extension of my bachelor thesis. It is focused on trilogy written by writer Věra Nosková and main goal is protagonist Pavla. My thesis is supplemented by actual information about the writer, it is interspersed by citations from her books, professional literature and publications. My thesis is evaluated as a complex in the end.
Klíčová slova v angličtině:	Věra Nosková, Obsazeno, Víme svý, protagonist Pavla, Praha, village, job
Přílohy vázané v práci:	Životopis vyňatý z bakalářské práce Aktualizovaná bibliografie spisovatelky Věry Noskové
Rozsah práce:	83 stran
Jazyk práce:	Čeština